

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 47 · 6. februar
Sesjonen 2023–2024

Møte tirsdag den 6. februar 2024 kl. 10.

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 47):

1. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) (Innst. 169 L (2023–2024), jf. Prop. 126 L (2022–2023))
2. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Kari-Anne Jønnes, Margret Hagerup og Tone Wilhelmsen Trøen om fornyelse av karriereveiledningen i skolen (Innst. 174 S (2023–2024), jf. Dokument 8:18 S (2023–2024))
3. Referat

Presidenten [10:00:15]: Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Aust-Agder: Ramani Nordli

For Vest-Agder: Aase Marthe J. Horrigmo

For Akershus: Tore Grobæk Vamraak

For Hordaland: Sigbjørn Framnes og Stig Atle Abrahamson

For Sør-Trøndelag: Geir Arild Espnes

For Vestfold: Camilla Marie Brekke

Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Kari Henriksen i tiden fra og med 6. til og med 9. februar for å delta som valgobservatør for OSSEs parlamentarikerforsamling ved presidentvalget i Aserbajdsjan
- fra Senterpartiets stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Anja Ninadotter Abusland fra og med 6. februar og inntil videre
- fra henholdsvis Venstres og Høyres stortingsgrupper om permisjon for representantene Sveinung Rotevatn og Nikolai Astrup i dagene 7. og 8. februar, begge for å delta i møter i den felles parlamentarikerdelegasjonen til EFTA og EØS i Genève, Sveits
- fra Senterpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Siv Mossleth i dagene 6. og 7. februar for å delta på reise med OSSEs parlamentarikerforsamling

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:

For Vest-Agder: Kai Steffen Østensen 6.–8. februar og Eivind Drivenes 6. februar og inntil videre

For Hordaland: Ane Breivik 7.–8. februar

For Nordland: Hans Gunnar Holand 6.–7. februar

For Oslo: Michael Tetzschner 7.–8. februar

Presidenten [10:01:57]: Kai Steffen Østensen, Eivind Drivenes og Hans Gunnar Holand er til stede og vil ta sete.

Statsråd Oddmund Hoel overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Presidenten [10:02:29]: Representanten Sandra Bruflot vil framsette et representantforslag.

Sandra Bruflot (H) [10:02:43]: På vegne av representantene Alfred Jens Bjørlo, Olaug Vervik Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad, Erna Solberg, Ingvild Wettrhus Thorsvik og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om å sikre valgfrihet og kvalitet i rusbehandling.

Presidenten [10:02:59]: Representanten Ingrid Fiskaa vil framsette et representantforslag.

Ingrid Fiskaa (SV) [10:03:12]: På vegner av stortingsrepresentantene Kathy Lie, Marian Hussein, Kirsti Bergstø og meg sjølv vil eg setja fram eit representantforslag om moglegheit for utestenging av Israel frå Eurovision Song Contest.

Presidenten [10:03:27]: Representantforslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:35]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) (Innst. 169 L (2023–2024), jf. Prop. 126 L (2022–2023))

Presidenten [10:03:50]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil 6 replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Lise Selnes (A) [10:04:21] (ordfører for saken): Det er en historisk dag i dag for våre høyere utdanningsinstitusjoner. Vi skal vedta en helhetlig lov for universite-

ter og høyskoler. Jeg vil takke komiteen for godt samarbeid i jobbingen fram til i dag.

Det er over 20 år siden sist Stortinget hadde en fullstendig gjennomgang av universitets- og høyskoleloven, og den loven som legges fram for Stortinget i dag, er en forenklet og språklig oppdatert lov. I tillegg er det også endringer i loven der det er bred enighet i Stortinget på veldig mange områder. På mange måter kan vi kalle universitets- og høyskoleloven for grunnloven for offentlige og private høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. Den ivaretar rammene disse institusjonene skal styre under, og sammen med sin egen autonomi og egne interne retningslinjer gir den retning for over 43 000 ansatte og godt over 300 000 studenter.

For komiteens medlemmer har det vært viktig at loven skal sikre nettopp et godt handlingsrom og autonomi for institusjonene, slik at de kan møte studentenes etterspørsel etter studieplasser, men ikke minst slik at institusjonene skal kunne dekke behovene for kvalifisert arbeidskraft gjennom tilbudet de gir på studieplasser. En samlet komité – og det er verdt å merke seg – er opptatt av den høye andelen midlertidige stillinger i sektoren, og vi påpeker at det er viktig at dette reduseres for å sikre gode arbeidsvilkår og rekruttering.

Til kanskje det viktigste i innlegget mitt i dag: I dag er det samenes nasjonaldag. Lihkku beivviin – gratulerer med nasjonaldagen fra en samlet komité som nå lovfester ansvaret for samisk fagspråk.

Så vil jeg legge fram noen av regjeringens merknader. For Arbeiderpartiet og Senterpartiet er det viktig å løfte fram utbedringer for norsk fagspråk. Norsk er et lite språk i verden, og vi mener at academia har et særlig ansvar for det norske fagspråket. Norsk skal være et fullverdig og samfunnsbærende språk, og de lovbestemmelsene som nå gjeninnføres, skal være med og sikre at den muntlige undervisningen som hovedregel skal foregå på norsk. Å styrke norsk som et fullverdig akademisk fagspråk er en prioritering som er viktig for Arbeiderpartiet og for Senterpartiet.

For Arbeiderpartiet er det også viktig at vi evner å utdanne folk i hele landet. Å legge ned studiesteder kan selvsagt ha alvorlige konsekvenser for rekruttering og samfunnsbygging i regionene. Enten vi vil eller ikke, vil slike avgjørelser skape politisk debatt, og det er derfor rett og rimelig at ansvaret vil ligge hos Kongen i statsråd, men det er viktig for Arbeiderpartiet å understreke at dette ikke skal hindre institusjoner i nyskaping og utprøving av studietilbud flere steder i landet. Utdanningsinstitusjonene har mye tillit og fullmakter, men de har ikke og skal ikke ta hele ansvaret for distriktspolitikken. Den arbeidsdelingen tydeliggjør vi her.

Andelen midlertidige ansettelser i sektoren er som nevnt for høy, og de innstramningene som ligger i loven

nå, må føre til en betydelig kultur- og kursendring. En ting det er viktig å løfte fram, er åremålsstillinger for den skapende eller utførende kunstneriske kompetansen. Arbeiderpartiet og Senterpartiet er tydelig på at dagens praksis er for omfattende. Dersom ikke sektoren selv evner å endre den kursen, må dette tas opp til ny vurdering, og vi vurderer gjerne sterkere virkemidler for det.

Til slutt til det som har skapt den store debatten i behandlingen av denne loven: regler for fusk. I en tid der teknologiutvikling går raskere enn noensinne, og hvordan eksamen praktiseres, også er i endring, er det viktig at vi har tydelig og ryddig regelverk.

Med det avslutter jeg dette innlegget, og så fortsetter jeg heller senere.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:09:37]: Loven vi behandler i dag, universitets- og høyskoleloven, regulerer vår mest kunnskapsintensive sektor. Den skal peke retning for dem som skal utfordre oss som samfunn, dem som skal finne nye løsninger for vår tids største utfordringer, og dem som skal pirke i hvor sårbare vi er både som samfunn og som enkeltmennesker.

Den rammer inn utdanningen til alle som betyr noe for oss som individer – de som bidrar til grønn vekst og omstilling, forskning på rommedisin eller luftkvaliteten i Arktis. Denne loven er viktig for oss som innbyggere og som samfunn.

Det framgår tydelig av loven at skal universitetene og høyskolene lykkes med sitt samfunnsoppdrag, må de ha stor grad av selvstyre, faglig frihet og selvstendig ansvar. Utgangspunktet for lovforslaget er derfor at institusjonene skal ha stor grad av selvstyre og akademisk frihet. Dette stadfester viktigheten av å styre i det store og ikke i det små.

Den nye loven presiserer institusjonenes ansvar for akademisk frihet og plikt til å ivareta dem som utøver akademisk frihet. Det er viktig at også studentenes akademiske frihet blir ivaretatt av denne presiseringen.

Ekspertutvalget for akademisk ytringsfrihet slo i NOU 2022: 2 fast at ytringsrommet er under press, og at uklare regler kan bidra til å innsnevre den akademiske ytringsfriheten. Ekspertgruppen uttalte også at det kunne være både rettslig og demokratisk uheldig dersom regelverket ikke er tilfredsstillende. Det er derfor viktig og riktig at den nye loven er tydelig på institusjonenes ansvar for akademisk frihet. Ytringsfrihet og toleranse er grunnleggende for demokratiet, og det er en styrke for oss som samfunn at en enstemmig komité står bak denne presiseringen i den nye loven.

For Høyre er det et stort paradoks at den regjeringen som gikk til valg på en tillitsreform i offentlig sektor, ikke har tillit til våre fremste kunnskapsinstitusjoner. Det er direkte mistillit til institusjonene når Arbeider-

partiet og Senterpartiet får flertall for å flytte makt fra institusjonsstyrene til politikkerne.

For Høyre er kvalitet og innhold i tilbudet til studentene det viktigste. Utdanningsinstitusjoner er viktige utviklingsaktører i kommuner, fylker og landsdeler, men det hensynet må aldri veie så tungt at det går ut over kvaliteten i tilbudet til studentene.

Når Senterpartiets misforståtte distriktpolitikk nå har vunnet fram også i UH-loven, vitner det mer om mistillit til universitetene og høyskolene enn om tillit. Det samme gjør behovet for detaljstyring hva språk angår. Høyre har tillit til at institusjonene gjør kloke valg rundt bruk av språk, og vi har tillit til at institusjonene ivaretar sitt ansvar for å utvikle norsk fagspråk og samisk fagspråk balansert opp mot et større mangfold av språk innen både undervisning og formidling.

Det er viktig at språklige krav i forskrift ikke begrenser institusjonenes mulighet til å tiltrekke seg ypperste kompetanse og til å jobbe målrettet mot internasjonale, smale og fremragende miljøer. Norge har noen av verdens fremste forskere og akademikere innenfor smale fagområder. Det er helt sentralt at krav til språk ikke hemmer dem i arbeidet eller muligheten for utvikling av miljøene både i Norge og internasjonalt.

Høyre har vært særlig opptatt av å sikre studentenes rettsikkerhet. Derfor ber vi regjeringen komme med et forslag til hvordan studenter som selv ønsker det, kan få utsatt iverksettelse av vedtak om utestenging ved fusk fram til eventuelle saker er avgjort. Høyre støtter at begrepet «fusk» ikke defineres i loven. Universitetene og høyskolene er ulike, fagene og oppgavene er ulike. Det er viktig å samle og tydeliggjøre regelverket, men vi mener det må finnes et akademisk tolkningsrom.

Høyre er likevel tydelig på at det må være en forskjell på plagiering og selvplagiering. Dette må det være klare og tydelige retningslinjer for, slik at studentene vet hvilke regler som gjelder. Høyre mener at maksstraffen for fusk kan økes fra ett til to års utestengelse, men at det utelukkende skal brukes i særlig grove tilfeller.

Jeg vil takke Lise Selnes for en strålende innsats som saksordfører og for et godt innlegg på vegne av komiteen. Jeg er glad for å være en del av et samfunn og et storting som kan enes om de grunnleggende prinsippene i UH-sektoren. Høyre vil styre i det store og ikke i det små. Vi har tillit til at institusjonene gjør kloke vurderinger, og – ikke minst – for Høyre veier kvalitet alltid tyngst.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:14:58]: Universiteter og høyskoler er viktige samfunnsinstitusjoner som bidrar til å løse vår tids store samfunnsutfordringer og til verdiskaping. For å lykkes med samfunnsoppdraget må universiteter og høyskoler ha stor grad av selvstyre, faglig frihet og selvstendig ansvar.

Det er omtrent 20 år siden det har vært gjort en helhetlig vurdering av loven. Loven er blitt endret flere ganger, og det var bra at den forrige regjeringen startet arbeidet og den sittende regjeringen avklarte den helhetlige gjennomgangen. Innstillingen fra komiteen viser bred enighet om de prinsippene og forslagene som ligger i proposisjonen, og de flertallsforslagene som er fremmet i innstillingen.

Universitets- og høyskoleloven gir de overordnede rammene for institusjonenes virksomhet, samtidig som den gir et handlingsrom til å utøve akademisk frihet. Proposisjonen som i dag er til behandling, baserer seg på forslagene fra universitets- og høyskolelovutvalget, ledet av Helga Aune, som i februar 2020 la fram en grundig NOU. Underveis er lovarbeidet ytterligere supplert med rapporten fra Kierulf-utvalget, som i 2022 leverte NOU-en «Akademisk ytringsfrihet – God ytringskultur må bygges nedenfra, hver dag», der utvalget har utredet problemstillinger ved akademisk ytringsfrihet. I sum er lovforslaget – og i dag innstillingen til ny lov – mer oppdatert, tydeligere og bedre tilpasset utfordringene i universitets- og høyskolesektoren.

Departementet foreslår i likhet med universitets- og høyskolelovutvalget i stor grad å videreføre dagens regler. Det er imidlertid gjort betydelige endringer i lovspråk og struktur. Utdaterte regler er tatt ut, og sentral tolkningsinformasjon er samlet i lovproposisjonen.

Lihkku beivviin! Senterpartiet er svært glad for at det i lovproposisjonen er foreslått regler om universiteters og høyskolars ansvar for norsk og samisk fagspråk og om undervisningsspråk. Så mye som 90 pst. av vitenskapelige publiseringer fra norske institusjoner er på engelsk, og innenfor enkelte fagområder, som naturvitenskap og teknologi, publiseres knapt norskspråklig forskning. Det gjør språket vårt fattigere, og det blir en barriere i formidling av forskning utenfor den akademiske samtalen i forelesningssalene og fagtidsskrifter. UH-institusjonene skal tross alt utdanne fagfolk til ulike sektorer som skal samvirke på norsk med andre i det norske samfunnet.

Det er derfor viktig å videreføre kravet om at universiteter og høyskoler har ansvar for å bruke, utvikle og styrke norsk fagspråk, og utvide dette til også å gjelde samisk. I tillegg skjerpes loven ved å gjeninnføre kravet om at undervisningsspråket som hovedregel skal være norsk og eventuelt samisk, men med mulighet for å fastsette faglig begrunnede unntak.

Press mot den akademiske friheten er løftet fram, særlig mot den akademiske ytringsfriheten. Akademisk frihet for den enkelte forsker er en forutsetning for akademisk virksomhet. La meg si det tydelig: For å lykkes med samfunnsoppdraget må universiteter og høyskoler ha stor grad av akademisk frihet og ansvar. Det er helt

fundamentalt og viktig å understreke. Den nye lovteksten inneholder en viktig presisering om universiteters og høyskolars ansvar for også å verne om dem som utøver den akademiske friheten. På denne måten tydeliggjøres retten til – og ansvaret for – å drive formidling for ansatte som har forskning samt faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid som del av arbeidsoppgavene.

Norges største og viktigste ressurs er utvilsomt befolkningens kompetanse og arbeidskraft. Kompetanseutvikling har stor verdi for den enkelte og er en nødvendighet i et arbeidsliv med stadig høyere endringstakt og for velferdsstaten vår. Desentralisert høyere utdanning har vært en ubetinget suksess i Norge. Både demografiutvalget og distriktnæringsutvalget påpekte for få år siden behovet for mer desentralisert høyere utdanning.

At man har tilgang til høyere utdanning og forskning på hvert nes og innerst i hver fjord, dal og bygd, er helt sentralt i utviklingen av Norge og en forutsetning for å nå sentrale mål om lik rett til utdanning, livslang læring, innovasjon og utvikling i næringslivet og arbeidslivet samt å opprettholde bosettingsmønsteret og demokratiet vårt. Derfor er jeg glad for at den nye loven slår fast at myndigheten til å legge ned studiesteder skal underlegges en helhetlig politisk behandling og avgjøres av Kongen i statsråd. Den nye loven er et løft for høyere utdanning og forskning.

Himanshu Gulati (FrP) [10:20:06]: Det er en viktig lov vi behandler her i salen i dag. Jeg vil også begynne med å takke alle partiene for samarbeidet i behandlingen av denne loven.

Jeg vil begynne med å snakke om et tema som har vært mye i offentligheten den siste tiden, og det er regelverket rundt fusk. I hele fjor så vi flere mediasaker som satte viktige problemstillinger på dagsordenen. Vi så studenter som har blitt straffet hardt for å ha sitert seg selv, såkalt selvplagiat. Vi så studenter som har blitt ute-stengt fra studiene fordi de var mistenkt for fusk, men etterpå viste klagerunden at de ikke hadde fusket. Vi hadde også en nokså problematisk runde rundt utnevning av leder til Felles klagenemnd.

Denne proposisjonen kom mens flere av disse sakene ennå ikke var kommet fram i media, og derfor har Fremskrittspartiet tatt til orde for – allerede i august i fjor, men også nå den siste tiden – at hele loven burde vært sendt tilbake for en helhetlig gjennomgang av fuskedelen, som tross alt er en viktig del av loven. Rettssikkerheten til studentene er viktig, og vi har derfor fremmet det i denne saken. Jeg vil allerede nå ta opp både det forslaget og de andre forslagene fra Fremskrittspartiet i saken.

Når det er sagt, vet jeg at det forslaget ikke får flertall, men jeg vil allikevel ta til orde for flere ting i behandlin-

gen som gjelder fusk, og som jeg er glad for at også har fått støtte fra andre. Det ene er at det må være mulig at utestengelse og straff for studentene venter til klagesaken er behandlet, for vi ser at det er studenter som også blir frikjent etter klagerunden. I rettssamfunnet ellers blir ikke en straff iverksatt før man har fått anledning til å klage eller anke. Det må også gjelde her. Vi mener også at det må skilles mellom misforståelser, feil og bagateller og det som er åpenbare forsøk på juks og fusk. Det kan ikke være samme nivå på straff om man åpenbart har forsøkt å jukse, som det er om man har gjort feil av mindre karakter.

Loven inneholder mange andre temaer også. Den presiserer bl.a. institusjonenes ansvar for akademisk frihet og den individuelle retten og det faglige ansvaret for å drive formidling. Den bygger på flere viktige dokumenter. Jeg vil bl.a. framheve NOU-en om akademisk ytringsfrihet, et tema som er særdeles viktig, hvor det også presiseres hvor viktig det er at det er både takhøyde og uavhengighet i academia. Det er viktig for en offentlig belyst debatt og også for høyere utdanningsinstitusjoners integritet.

Fremskrittspartiet er også fornøyd med at vi i loven legger til grunn at forelesninger skal være åpne for allmennheten.

Jeg vil også bemerke at Fremskrittspartiet er opptatt av forutsigbarhet og trygghet for norske studenter som tar deler av eller hele sin utdanning i utlandet. Fremskrittspartiet merket seg derfor tidlig at ANSA stilte seg spørrende til hvorfor forslaget til § 9-4 ikke henviser til Lisboakonvensjonen og UNESCOs globale konvensjon. Vi er glade for at vi har fått med oss hele komiteen på å be departementet vurdere dette og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Vi er også, i likhet med de fleste av høringsinstansene, skuffet over forslaget om å gjøre nedleggelse av studiesteder til en politisk beslutning ved å legge den myndigheten til Kongen i statsråd. Dette er noe vi mener hører hjemme under institusjonenes autonomi.

Fremskrittspartiet vil også påpeke det alvorlige trusselbildet som retter seg mot utdannings- og forskningsinstitusjoner i vestlige demokratier. Vi har sett at også norske høyere utdanningsinstitusjoner er gjenstand for etterretning og den typen trusler, og det er vi nødt til å ta på alvor.

Dimensjoneringen av høyere utdanning reguleres både av studentenes ønsker og av arbeidslivets behov, men som politikere, som representanter for myndighetene, har vi i større grad mulighet til å bestemme hvordan utdanningen skal dimensjoneres, hva det offentlige skal betale, og hva studenter eventuelt må kunne bære selv. Vi mener at det trengs en viktig debatt om dimensjoneringen av utdanningstilbudet innenfor høyere ut-

danning, slik at det som tilbys av det offentlige, i større grad samsvarer med behovene i arbeidslivet og samfunnet for øvrig.

Jeg ser at tiden løper raskt, så jeg får heller tegne meg til et innlegg til senere. Forslagene Fremskrittspartiet har alene eller sammen med andre, har jeg allerede tatt opp.

Presidenten [10:25:07]: Representanten Himanshu Gulati har tatt opp de forslagene han refererte til.

Grete Wold (SV) [10:25:24]: Det er stas å få være med på å vedta en lov som betyr så mye for så mange, nemlig en lov som sikrer en faglig sterk høyskole- og universitetssektor. Ikke bare skal de tilby utdanning, forskning og formidling av høy kvalitet, de har også ansvar for livslang læring i et samfunn som stadig trenger ny kunnskap og kompetanse.

Det er så klart veldig mye man kunne trekke fram som positivt, både i forslaget fra regjeringen og i mye vi har klart å forbedre i komiteen – og en del som med flertall kunne ha gjort loven enda litt bedre. Jeg skal trekke fram noen av de områdene SV har valgt å fokusere på, og som vi mener er viktig å få fram i debatten.

Gratisprinsippet er kanskje mitt favorittprinsipp på utdanningsfeltet, for det sikrer like muligheter til utdanning uavhengig av hvilken bakgrunn man har. Gratisprinsippet tjener samfunnet godt i dag og må vernes om også i framtiden. Derfor mener SV at alle forsøk på å undergrave gratisprinsippet må stoppes. Det gjelder også for etter- og videreutdanning, for tiden da man lærte et yrke og den kompetansen holdt livet ut, er over. Påfyll av ny kunnskap, forskning og erfaring er helt nødvendig for å løse dagens og framtidens utfordringer.

SV er derfor ikke enig i justeringen i egenbetalingsforskriften og deler NHOs innvendinger om at en slik endring kan føre til at små og mellomstore bedrifter – og andre – ikke har mulighet for å sende sine medarbeidere til å få nødvendig kompetanseheving. SV er opptatt av at all offentlig høyere utdanning skal være gratis, og det prinsippet vil vi hegne om.

Innføring av skolepenger for studenter fra utenfor EØS og Sveits har medført en drastisk nedgang i antall studenter fra områder utenfor Europa. Enkelte linjer må trolig legges ned, og jeg møter mange som jobber ved våre statlige utdanningsinstitusjoner, som er veldig bekymret for fagmiljøenes framtid.

SV foreslår derfor også denne gangen at man ikke pålegger utdanningsinstitusjonene å ta skolepenger fra de få internasjonale studentene det gjelder. Det kan enkelt gjøres ved å endre ordlyden fra «skal» til «kan» i loven. Det er beklagelig at det forslaget ikke får flertall.

Vi er helt avhengig av å ha utdanningsmuligheter i hele landet; det er store behov for høy kompetanse i

både by og bygd. Det er derfor viktig at man politisk tar et ansvar for det, men det må gjøres i tett samarbeid med studiestedene og utdanningsinstitusjonene, så her må en dialog være tydelig avklart.

Det er stor mangel på samisk språkkompetanse, i både barnehager, skoler og høyere utdanningsinstitusjoner. Det er derfor bra at et flertall i komiteen støtter en innføring av en regel om samisk fagspråk for de institusjonene som har et særskilt ansvar for samisk høyere utdanning og forskning. Her er det særdeles viktig at dialogen mellom Samisk høyskole og Kunnskapsdepartementet er god, for vi vet av erfaring at endringer løses fra dem det angår, veldig sjelden blir optimale.

Noe av det som har skapt mye engasjement, er utfordringen med høy midlertidighet i academia. Faste stillinger må være hovedregelen i arbeidslivet. Fast inntekt og forutsigbarhet er viktig for den ansatte, men det er også viktig for å beholde kompetanse for en arbeidsgiver. Det er dessverre ikke tilfelle alle steder innenfor denne sektoren, og grep som forplikter, må tas.

Vi støtter regjeringens ambisjoner om å redusere bruken av midlertidige ansettelser, men mener at det må flere endringer til. Vi fremmer derfor flere forslag for å sikre at faste stillinger faktisk blir hovedregelen også i denne sektoren.

Alle studenter har krav på et godt læringsmiljø, og det skal også være universelt utformede utdanningsinstitusjoner. Vi vet at det ikke er tilfelle overalt, og som Norsk studentorganisasjon er klar på i sitt høringsinnspill, er det behov for en sterkere regulering av studentenes læringsmiljø. Vi fremmer derfor et forslag om en egen forskrift om krav til dette.

Det siste jeg vil nevne, er betydningen av et sterkt studentdemokrati. Det kan ikke bare være et fyndord, men noe som forplikter. Det betyr at studentrepresentanter må sikres den opplæringen som trengs for å kunne fylle oppgaven fullt ut. SV fremmer derfor – i tråd med Norsk studentorganisasjons høringsinnspill – et forslag som vil gi rett til nødvendig opplæring, og der institusjonene fortsatt står ansvarlig.

Når det gjelder ansettelse av rektor, vil ikke SV stemme for innstillingen der hvor det presiseres at rektor ikke skal velges. Valg av rektor styrker demokratiske prosesser, og vi mener det er viktig å hegne om styringsmodeller som styrker universitets- og høyskoleledemokratiet.

Når vi i dag vedtar en ny lov, er det for framtiden. Det er derfor viktig at vi tenker ikke bare på hvordan verden er i dag, men på hvordan vi klarer å se den for oss også i framtiden. Det er ikke alle gode forslag som får flertall, men jeg håper vår nye statsråd lytter og tar med seg alle gode innspill i utviklingen av denne sektoren videre.

Med det vil jeg ta opp de resterende forslagene SV er med på.

Presidenten [10:30:20]: Representanten Grete Wold har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Hege Bae Nyholt (R) [10:30:33] (komiteens leder): I flere år var framtiden satt på vent, sier barndomsvennen min når vi snakker om starten på arbeidslivet hennes. Etter fullført utdanning ved et av landets universiteter var ønsket sterkt om å jobbe videre innenfor det hun hadde utdannet seg til. Men hun fikk bare halvårskontrakter, og alt som handlet om barn og hus, ble satt på vent. Å skulle kjøpe hus eller stifte familie føltes utrolig usikkert og måtte bare skyves på. Arbeidssituasjonen var preget av en slags negativ klokke som telte ned mot sluttdatoen i kontrakten, stress og usikkerhet.

– Som midlertidig ansatt er man alltid på tilbudssiden, fortsatte hun. Det er en virkelighet alle som har stått i midlertidighet, kjenner seg igjen i. Man må jobbe litt ekstra, strekke seg litt lenger og si ja for alltid å vise at man er verdt å satse på, og det er ganske vanskelig å ta opp kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Dermed kan man si at midlertidigheten truer den akademiske friheten og kvaliteten på forskningen, for man har ikke langsiktigheten, resultatene må oppnås innenfor en gitt periode og før perioden er over, og man må være lydige.

En profilert utøver valgte etter en lang karriere i det frie feltet å begynne å undervise. Han likte undervisningen og utviklet nye pedagogiske metoder. Han var 50 år og fikk fornyet sine åremål, men han så at da det begynte å nærme seg slutten av åremålet, kunne han ikke prioritere tiden. Det var ikke mulig å være både musiker om kvelden og lærer om morgenen, så han måtte flytte fokuset bort fra lærergjeringen og over på det frie feltet for å ha noe å gå til den dagen åremålet var ferdig. Dette var en tap-tap-situasjon for ham, for studentene og ikke minst for skolen.

«Forskning er konkurranse til du en dag snubler.» Det er et sitat fra Ingrid Eftedal. Eftedal var såkalt fast ekstern ansatt som seniorforsker og forskningsgruppeleder i barofysiologi ved NTNU. Hun jobbet ved NTNU i nærmere 20 år, hentet inn store summer – over 30 mill. kr i forskningsmidler til NTNU i løpet av ti år. Som fast ekstern hadde hun selv ansvaret for å sikre finansieringen av forskning og egen lønn. Så ble hun syk, og sykmeldingen førte til at hun ikke fikk søkt – og uten midler heller ingen stilling, dette til tross for at Eftedal hadde beriket universitetet med både forskning og midler over lang tid, og at forskningen var avhengig av henne. Eftedal fikk en løsning som gjorde at hun ikke ble arbeidsledig, i en alder av 57 år. Hennes historie er tøff, men dessverre ikke unik.

Jeg har i dag fortalt tre historier om midlertidighet som illustrerer at midlertidighet rammer våre akademisk ansatte og forskere – i starten av karrieren, i midten

av karrieren og på slutten av karrieren. Altfor mange av våre akademisk ansatte og forskere lever i uvissheten midlertidighet fører med seg. Den rammer enkeltmennesker, den akademiske friheten og utfordrer bredden i forskningen. Rødt har derfor sammen med SV fremmet en tiltakspakke basert på innspill fra dem som har skoen på, fagforeningene som organiserer de ansatte på høyskoler og universiteter, forskere og administrativt ansatte i sektoren. Vi håper at flere vil støtte våre forslag, som vil sikre en tryggere arbeidshverdag for de ansatte i sektoren, en bredde og en langsiktighet.

I dag er det samenes nasjonaldag: Gratulerer med dagen! Kanskje nettopp derfor er det ekstra skuffende at det ikke er flertall for vårt forslag om at Sametinget kan opprette styrerepresentant til både Universitetet i Tromsø og Nord universitet, som er viktige utdanningsinstitusjoner for å sikre samisk språk og kultur i dag og for framtiden. Men det er alltid mulig å snu, særlig i de gode sakene, og det er fortsatt tid fram til voting.

Med dette tar jeg opp forslag nr. 19, fra Rødt.

Presidenten [10:34:58]: Dermed har representanten Hege Bae Nyholt tatt opp forslaget hun viste til.

Abid Raja (V) [10:35:18]: Et grunnleggende premiss for at universiteter og høyskoler skal ha et reelt og opplevd selvstyre, faglig frihet og selvstendig ansvar, er reell og faktisk yringsfrihet i akademisk.

Undertegnede var med på å nedsette yringsfrihetkommisjonen i 2020. Det gjorde vi fordi det var behov for en gjennomgang av yringsfrihetens stilling i Norge. Det er bra at et bredt flertall i denne saken ser at det er nødvendig å sikre vernet av akademisk frihet og yringsfrihet – fordi et yringsrom under press kan bidra til å innsnevre en mangfoldig og inkluderende offentlig samtale. En viktig del av denne samtalen foregår i og gjennom formidling i akademisk. Undersøkelser har vist at ansatte i offentlig sektor opplever at deres yringsfrihet begrenses. Det er en utfordring også i akademisk når så mange viktige deler av den offentlige samtalen foregår på høyskoler og universiteter.

Venstre mener det er viktig å ta bekymringene for akademisk frihet innad i akademisk på alvor, og det er viktig at dette hensynet gjenspeiles i lovverket. Det er de faktiske og ikke utelukkende rettslige forhold som definerer den opplevde akademisk yringsfriheten. Derfor er det grunnleggende for demokratiet at ny lovgivning bidrar til å sikre både studenter og ansatte i akademisk en opplevelse av faktisk akademisk yringsrom.

Et annet premiss for at universiteter og høyskoler skal kunne oppfylle sitt samfunnsmandat, er autonomi og selvstyre. Venstre mener at regjeringen og SV innsnevrer dette selvstyret gjennom å pålegge akademisk å

ha norsk som fagspråk. Vi lever i en stadig mer internasjonal verden, og fagmiljøer er avhengig av å knytte til seg ekspertkompetanse for å kunne gi studentene den beste og mest oppdaterte formidlingen for sitt fagfelt. Det burde være ekspertisen og ikke morsmålet som ligger til grunn for valget av foreleser.

Norske universiteter og høyskoler har inntil nylig også spilt en viktig solidarisk rolle i det internasjonale storsamfunnet. Etter at regjeringen innførte skolepenger for studenter fra land utenfor EØS, har 80 pst. av studentene forsvunnet. Vi står igjen med en håndfull av det laget som kunne bidratt med viktig kompetanse og utvikling i områder som sårt trenger det. Siri Lange ved Universitetet i Bergen sa i Khrono i fjor at den aller største ulempen med skolepenger er at langt færre studenter fra det globale sør får muligheten til å komme hit, og at norske studenter ikke får lære av studenter som har vokst opp i andre kår. Universitetet i Bergen er ikke alene om å ha mistet alle eller majoriteten av de internasjonale studentene fra det globale sør.

Vi i Venstre har fortsatt til gode å forstå hva som var formålet med å frarøve de internasjonale studentene uten feit lommebok muligheten til å ta høyere utdanning i Norge. Det framstår som korttenkt, sneversynt og elitistisk fra regjeringen og SV. Derfor har vi varslet at vi stemmer mot forslaget om at norske studiesteder kan kreve egenbetaling fra utenlandske studenter utenfor EØS.

Framtidens studietilbud former vi sammen med og ikke over hodet på dem som jobber i akademien. Departementet skriver at for å lykkes med sitt samfunnsoppdrag må universiteter og høyskoler ha stor grad av selvstyre, faglig frihet og selvstendig ansvar. Regjeringen og SV mener allikevel at Kongen i statsråd er bedre egnet til å legge ned studieplasser enn det studiestedene selv er. Vi i Venstre har tillit til at UH-sektoren selv klarer å vurdere dette. Derfor stemmer vi mot politisk detaljstyring av studietilbudet.

Framtidens akademien og studiesteder skal være autonome og ha stort opplevd og reelt ytringsrom. Vurderingspraksisen skal være transparent, og den enkelte student skal oppleve å ha rettssikkerhet og likebehandling med sine medstudenter.

Debatten rundt fusk har fått vind i seilene av flere årsaker den siste tiden. Vi i Venstre mener det er svært uheldig dersom reglene for fusk på UH-sektorens institusjoner er ulike, forblir ulike, og at praksis for hva som anses som fusk, spriker fra institusjon til institusjon. For opplevd og reell likebehandling mener vi reglene for fusk for de institusjonene som kommer inn under den nye UH-loven, bør være like, eventuelt så like som mulig.

Venstre mener også at det må bli slutt på praksisen som muliggjør utestengning av studenter før man har

fått mulighet til å påklage og fått behandlet klagen sine. Fusk får alvorlige konsekvenser for den det gjelder, og det er urimelig å straffe enkeltstudenter før de har fått anledning til å påklage beskyldninger om juks. Vi mener at debatten rundt selvplagiering og KIs inntog gjør det ekstra viktig å tydeliggjøre studiestedenes ansvar for å gjøre studentene kjent med hvilke regler som gjelder, særlig fordi konsekvensene er så alvorlige. Vi kommer heller ikke til å støtte regjeringens forslag om å utvide strafferammen til to år. Det er en lettvin og lite treffsikker løsning på en utfordring som den siste tiden har vist er sammensatt, og krever at man først og fremst tenker og ser på innholdet, sikrer grunnleggende likebehandling og utdanner studentene til å følge den praksisen som skal være.

Seniorforsker ved NTNU, Morten Welde, sa det fint i sin henvendelse til oss – at verken statsråder eller forskere mister levebrødet sitt av bagatellmessige feil. Det samme bør gjelde studenter. Vi reagerer også på at regjeringen nå har anket saker om selvplagiat oppover i rettsystemet.

Statsråd Oddmund Hoel [10:40:40]: I dag skal Stortinget behandle forslag til ei ny universitets- og høyskulelov. Det er resultatet av eit stort og omfattande arbeid som har gått over fleire år. For denne regjeringa er det heilt sentralt å gje handlingsrom og myndigheit til institusjonane sjølve. Det er sentralt i tillitsreforma vår. Me skal styre mest mogleg overordna, ikkje i detalj, og me skal dra opp ei klar skillelinje mellom autonomi og der det er rimeleg med politisk styring.

Universitets- og høyskulelova har stor påverknad på alle som studerer og jobbar i sektoren. Då treng me ei lov som er tydeleg, tilgjengeleg og forståeleg. Forslaget til ny universitets- og høyskulelov er oppdatert, tydelegare og betre tilpassa særlege utfordringar i universitets- og høyskulesektoren.

Me ser at praktisering av ein del sentrale reglar har vore for ulik i sektoren. Det har difor vore eit mål å gje tydelegare føringar for og rettleiing om korleis lova skal forståast i proposisjonen. Me ser òg eit behov for å styrkje samarbeid og erfaringsdeling i sektoren, noko som vil bli ein viktig del av regjeringa sitt oppfølgingsarbeid framover.

Det er aukande press mot den akademiske fridomen og særleg mot den akademiske ytringsfridomen. Kierulf-utvalet slo fast at trugsmåla mot sanningssøking og akademisk ytringsfridom er ei stor samfunnsutfordring. Det er regjeringa hjarteleg samd i, og difor har me i framlegget til ny lov teke grep for å styrkje vernet av den akademiske fridomen.

For mange som ikkje har sitt daglege verke i akademien, er det nok ikkje så openbert at det norske fagspråk

ket er truga, men i realiteten har det såkalla domeneta-pet for norsk språk skjedd svært raskt og i eit stort omfang. Norsk er framleis det dominerande undervisnings-språket på universitet og høgskular, men her skjer det altfor raske endringar. På litt over eit tiår er mengda engelsk i undervisninga meir enn dobla.

Tapar me det norske fagspråket – og det gjeld både bokmål og nynorsk – mistar me noko av det viktigaste me har i Noreg: eit felles fullverdig språk som kan brukast til alt. Difor føreslår regjeringa eit krav i den nye lova om at undervisningsspråket i høgare utdanning i Noreg skal vere norsk eller samisk, og at unntak frå det kravet må ha ei fagleg grunngeving.

I dag feirar me den samiske nasjonaldagen, og eg vil difor særleg trekkje fram at Stortinget i dag òg behandlar framlegget vårt om å innføre ein regel om samisk fagspråk i den nye universitets- og høgskulelova. Lovfestinga vil bidra til å løfte statusen for samiske språk og bidra til ei synleggjering av det viktige arbeidet med å styrkje samiske språk som fagspråk.

Nedlegging av ein studiestad kan få mykje å seie for både arbeidsplassar og folkesetnad i eit område. Særleg i distrikta manglar me både lærarar, sjukepleiarar og andre yrkesgrupper. Å leggje ned studiestader kan gjere det vanskelegare å rekruttere kjernekompetanse som trengst i kommunane. Regjeringa meiner difor at nedlegging av studiestader er eit politisk ansvar og ikkje bør vere noko kvart enkelt styre ved universitet og høgskular kan bestemme åleine. I ny lov føreslår me difor at det er Kongen i statsråd som skal ha myndigheit til å vedta å leggje ned studiestader.

Bruken av mellombelse stillingar i universitets- og høgskulesektoren er høgare enn i norsk arbeidsliv elles. Mange mellombels tilsette gjer at sektoren kan tape konkurransen om talent, og kan føre til at institusjonane ikkje klarar å bygge opp og halde ved like gode forskings- og utdanningsmiljø. Mange unge forskarar opplever å vere mellombels tilsett over veldig mange år, noko som kan skape uvisse for både jobb, økonomi og familieliv. Difor er det for denne regjeringa eit mål om mest mogleg heile, faste stillingar.

Våren 2021 vedtok Stortinget etter forslag frå Solberg-regjeringa å innføre eit krav om at det skal vere to sensorar ved alle eksamenar der karakterskalaen A–F blir brukt. Det var noko som skapte mange reaksjonar. Kritikken har m.a. gått på at det blir resurskrevjande og vanskeleg å gjennomføre i praksis. Difor har me utsett iverksetjinga og funne fram til ei god mellomløysing i proposisjonen.

Me har hatt ein stor debatt om fusk den siste tida. Reguleringa av fusk er òg noko me har vurdert grundig i arbeidet med den nye lova. Veldig mange av spørsmåla som har kome opp i debatten den siste tida, har me be-

handla godt og grundig og føregripe i proposisjonen som kom i juni i fjor. Difor meiner me at me no får eit regelverk som er betre tilpassa situasjonen, meir nyansert utmåling av reaksjonar og klargjering av plagiering og sjølvplagiering.

Takk så langt – eg ser fram til den vidare debatten.

Presidenten [10:45:44]: Det blir replikkordskifte.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:45:59]: Jeg vil gratulere statsråden med en viktig post. Lihkku beivviin!

Det er veldig hyggelig å kunne møte statsråden til replikkordskifte her i dag, og det er all grunn til å være fornøyd med de presiseringene som gjøres angående samisk fagspråk. Jeg er helt enig i de vurderingene statsråden gjorde i sitt innlegg.

Regjeringen gikk til valg på en tillitsreform i offentlig sektor, og UH-sektoren, som statsråden kjenner veldig godt, er jo vår mest kunnskapsintensive sektor. Hva er grunnen til at regjeringen ikke har tillit til at institusjonene tar kloke avgjørelser i tråd med samfunnsoppdraget de er tildelt?

Statsråd Oddmund Hoel [10:46:47]: Me vil i tillits-reforma vår understreke at me skal styre i det store, ikkje i det små. Her har openbert Høgre og regjeringa ulike oppfatningar om kva som er store, og kva som er små spørsmål. For regjeringa er spørsmålet om kvar det skal vere høgare utdanning i landet, kvar me skal ha studiestader, eit stort spørsmål, ikkje eit lite spørsmål. Det bør ligge til politisk avgjerd.

Framtida for norsk språk, for norsk fagspråk, er for regjeringa eit stort spørsmål. Det er eit spørsmål me vil få institusjonane til å ta eit større ansvar for. Det er ikkje eit lite spørsmål. I ei lang rekkje andre spørsmål i denne lova har me rydda bort detaljstyring. Me har gjort det klarare at det er institusjonane sjølve som har ansvaret for å finne dei gode løysingane. Me har funne ein god balanse mellom politisk styring og autonomi i lova.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:47:47]: Vi er enige om det aller, aller meste, og det gjøres veldig mange fornuftige og gode presiseringer og endringer i den nye loven.

Norge er et veldig lite land, og vi må forvalte de menneskelige ressursene vi har, på en klok måte dersom vi skal lykkes. Våre studenter konkurrerer i et internasjonalt arbeids- og studiemarked, og vi er avhengig av at de er konkurransedyktige med tanke på kvalitet, dersom vi skal lykkes som land.

Hvordan kan statsråden forsvare å bruke universitets- og høyskoleloven som et distriktpolitisk virkemiddel når institusjonene og studentene selv mener at det går ut over kvaliteten i studietilbudet? Hvis det gjør det, vil vi jo tape konkurransekraft.

Statsråd Oddmund Hoel [10:48:42]: Kvalitet skal vere overordna alt i politikken for norske universitet og høyskular, og me har eit godt kvalitetssystem som sikrar det. Me skal ikkje ha ei einaste utdanning som ikkje held mål.

Så har me ei lang linje i norsk utdanningspolitikk: Me har bygd opp institusjonar utover i landet. Gradvis, etter motstand, kom det første universitetet i Oslo for over 200 år sidan. Etter motstand kom det eit universitet i Bergen. Det kom ein teknisk høgskule i Trondheim, det kom eit universitet i Tromsø – til stor motstand. Det kom ei utbygging av distriktshøgskular – til stor motstand frå sentrale strøk. Det har vore svært viktig for å gje kompetanse og utdanning til heile landet å vere med og dra heile landet gjennom den politikken som er ført. For oss er det heilt openbert at dette er heilt sentrale spørsmål i norsk politikk som det ligg til sentrale styresmakter å avgjere.

Himanshu Gulati (FrP) [10:49:49]: Regelverket rundt fusk har vært høyt på dagsordenen både i det året vi har lagt bak oss, og ikke minst i den siste tiden. Jeg ønsker derfor å spørre statsråden om han mener at selvplagiat bør straffes på samme måte som plagiat, og om han mener at eventuelle straffereaksjoner når det gjelder fusk, bør iverksettes før eventuelle klager er behandlet.

Statsråd Oddmund Hoel [10:50:14]: Svaret på det første spørsmålet er heilt klart nei. Det gjer me veldig tydeleg greie for i proposisjonen. Det som blir kalla sjølvplagiat, altså gjenbruk av eigen tekst, omtalar me i proposisjonen, og me har heldigvis fått tilslutning frå stortingskomiteen, og i Stortinget i dag, om at det skal bli sett på som mindre alvorleg enn plagiat av andre sine tekstar. Me går òg opp ei tydeleg grense mellom gjenbruk av eigen tekst som har gjeve uttelling, og gjenbruk av eigen tekst som ikkje har gjeve uttelling, men det er framleis sånn at det ikkje er greitt med gjenbruk av eigen tekst i alle situasjonar. Me kan ikkje ha ein situasjon der ein får dobbel uttelling av same tekst på fleire eksamenar.

Når det gjeld det å utsetje reaksjon til etter ferdigbehandling, er det eit oppmodingsvedtak som me følgjer opp, og det skal me kome tilbake til Stortinget med på ein høveleg måte.

Grete Wold (SV) [10:51:24]: Først vil også jeg ønske statsråden velkommen i ny rolle.

Av alle de spørsmål man kunne trekke fram, velger jeg å be om en kommentar til dette med skolepenger for studenter utenfor EØS og Sveits. Dette er noe mange utdanningsinstitusjoner har reagert på og ikke er begeistret for. Vi ser også en kraftig nedgang i antall studenter

fra det globale sør, noen steder faktisk så langt ned som til null. Tilbakemeldingene bærer naturlig nok preg av litt fortvilelse fra mange av dem som jobber med dette. Man ville nok satt pris på om man hadde muligheten til noe mer handlingsrom på dette enn det loven legger opp til. Den utviklingen vi ser, er negativ. Hvordan vil statsråden møte den fortvilelsen som vi nå hører fra utdanningsinstitusjonene våre?

Statsråd Oddmund Hoel [10:52:10]: Me innførte skolepenger for studentar frå utanfor EU og EØS som omtrent det siste landet i Europa. For regjeringa sin del var det ganske openbert at i ein situasjon med auka behov for prioritering av resursane, var det å binde opp rundt rekna 1 mrd. kr til den gruppa ikkje ei rimeleg prioritering av resursbruken i norsk høgare utdanning. Difor har me tilpassa oss situasjonen i resten av Europa på det feltet. Me har i tillegg gjort framlegg om, og det er vedteke i statsbudsjettet, å innføre ei stipendordning, som òg er vanleg, og noko som andre land har.

Me vil møte situasjonen på den same måten som ein møter det i andre land. Vår oppfordring til institusjonane er å sjå til Sverige. Der har institusjonane etter ein nedgang i studenttalet tilpassa seg det nye, og studenttalet er på veg oppover.

Hege Bae Nyholt (R) [10:53:25]: Jeg vil også gjerne begynne med å gratulere. Det er noe særlig med den første dansen her nede på parketten, og da er det jo fint at det er noe så viktig som UH-loven vi diskuterer.

Bruken av såkalt fast ansettelse med ekstern finansiering har vist seg å fungere bra for å pynte på statistikken over midlertidighet ved våre universiteter og høyskoler. Problemet er at denne typen ansettelser ikke gir den tryggheten folk trenger i jobb. Regjeringen er i Hurdalsplattformen tydelig på at det er viktig å sikre folk trygghet i jobb gjennom hele og faste stillinger.

I arbeidet med universitets- og høyskoleloven har Rødt fremmet forslag om at regjeringen skal utrede modeller for brofinansiering av slike faste stillinger med ekstern finansiering, dvs. en overgangsstøtte mens forskerne jakter nye prosjektmidler. Dette kunne ikke regjeringspartiernes medlemmer i komiteen støtte. Er dette likevel noe statsråden selv kan tenke seg å ta tak i for på den måten å styrke stillingsvernet, slik flere av fagforeningene har pekt på i sine høringsvar?

Statsråd Oddmund Hoel [10:54:25]: No er me inne på eit spørsmål som ligg langt utanfor eit regulerings-spørsmål, som er det me behandlar i ei ny universitets- og høyskulelov. Det er andre tiltak som kan få bukt med mellombelse tilsetjingar, som me i proposisjonen strekar under veldig klart at me ser som eit stort problem. Me ser at det er institusjonar som har begynt å prøve ut

brufinansiering, som det heiter mellom innvigde, med delvis godt utbytte. Det er positivt. Det ser me på som noko institusjonane sjølve må ta tak i, i den grad det er rimeleg og tilpassa situasjonen på kvar einskild institusjon og kvart einskilte fakultet. Me ser at det er mykje godt arbeid på gang, og me meiner at det er autonomien i kvar institusjon som best veit korleis dei fører sin eigen personalpolitikk på det området, som bør liggje til grunn. Me følgjer veldig nøye med på det som skjer, og eg synest det er positivt at dette blir prøvd ut i større omfang.

Abid Raja (V) [10:55:35]: Jeg vil også gratulere statsråden med en svært viktig post i posisjon, og jeg tror at statsrådets bestefar, Oddmund Hoel, som også var stortingsrepresentant for Venstre i tre perioder, hadde vært svært stolt over denne prestasjonen. Selv om partiene våre nå står langt unna hverandre på vesentlige områder, tror jeg allikevel det er en gledens dag at man følger opp familiearven ved å komme på Stortinget på den måten. Gratulerer med det.

Det har kommet fram i pressen under disse fuskesakene at reglene visstnok spriker en del fra institusjon til institusjon – og også praksisen for dette. Jeg lurer på om statsråden mener at den nye loven nå vil sikre at det blir helt like regler og lik praksis i sektoren. Og dersom ikke: Vil statsråden bidra til at sektoren sørger for å utforme like regler, slik at dette blir forutberegnelig og rettssikkert og ikke framstår som vilkårlig for studentene?

Statsråd Oddmund Hoel [10:56:34]: Sjølv om min bestefar og Abid Raja er med i eit parti som heiter det same, skal ikkje eg kommentere om dei to partia eigentleg liknar på kvarandre. Det får vere til ein dialog me får ha seinare, trur eg.

Me er i proposisjonen heilt klare på at praksisen mellom institusjonane må bli meir lik. Det sa me i ein proposisjon som kom i juni i fjor. Mykje av debatten har gått på det. Me er òg i gang med tiltak overfor institusjonane gjennom Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse og Universitets- og høyskolerådet. Regelverka må bli meir like, praksisen må bli meir lik, men det må vere kvar institusjon som utformar regelverk tilpassa sin situasjon, sitt fagtilbod.

Så vil eg til slutt takke for alle helsingar, frå representanten Raja og andre som har hatt ordet i replikkvekslinga, og ønskje alle hjarteleg velkomne til vidare samarbeid.

Presidenten [10:57:38]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tore Grobæk Vamraak (H) [10:57:55]: Akademisk frihet er under kontinuerlig press. Særlig på områder hvor akademiske resultater utfordrer våre eksisterende oppfatninger, vil det for enkelte falle naturlig å søke å legge begrensninger for den akademiske friheten.

Det er derfor viktig at vi i denne sal er så tydelig, som jeg oppfatter at en samlet komité er i innstillingen, på at vi skal holde den akademiske friheten høyt. Som komiteen påpeker, er akademisk frihet en viktig forutsetning for at offentligheten fortsatt skal ha høy tillit til forskning og høyere utdanning. Institusjonene innenfor forskning og høyere utdanning skal ha akademisk frihet, og de har videre et ansvar for å verne om også den enkelte ansattes utøvelse av den akademiske friheten.

Regjeringen Solberg satte i 2020 ned ytringsfrihetskommisjonen for å få en bred gjennomgang på ytringsfrihetsfeltet for første gang siden 1999. Det har skjedd mye i samfunnsutviklingen siden den tid, inkludert framveksten av nye digitale offentlige rom. Ytringsfrihetskommisjonen leverte i 2022 sin utredning, NOU 2022: 9 – En åpen og opplyst offentlig samtale.

Videre satte regjeringen Solberg ned et ekspertutvalg spesifikt for akademisk ytringsfrihet, ledet av Anine Kierulf. Kierulf-utvalget leverte i 2022 sin utredning, NOU 2022: 2, Akademisk ytringsfrihet – God ytringskultur må bygges nedenfra, hver dag. Dette har dannet et grunnlag for lovforslaget som vi nå behandler.

Selv om god ytringskultur må bygges nedenfra, påpeker ekspertutvalget at uklare regler kan bidra til å innsnevre den akademiske ytringsfriheten. Det lovforslaget som vi i dag har til behandling, vil bidra til å sikre den akademiske ytringsfriheten gode juridiske rammer. Hvordan de juridiske rammene fylles, blir viktig og er opp til oss alle i samfunnet: politikere og andre som opptrer i offentligheten, de akademiske institusjonene, vitenskapelig ansatte, studenter og mediene – fordi god ytringskultur må bygges nedenfra, hver dag.

Lise Selnes (A) [11:00:25]: I forrige innlegg rakk jeg ikke å si alt jeg skulle. En av de store debattene rundt UH-loven, som har gjort at vi kanskje har fått mye mer oppmerksomhet om den loven enn vi kunne drømme om, handler om fusk.

Jeg må slå fast at fusk ikke er lov. Det er fortsatt ikke lov med den nye UH-loven, men vi presiserer forskjellen som har kommet opp i debatten tidligere her, mellom selvplagiat og plagiat av annen tekst. Det er viktige premisser som der dras opp i UH-loven, og som gjør at det vil være større rettssikkerhet når en bruker egen tekst dersom den ikke er gitt tellende karakter tidligere.

Institusjonene har et særskilt ansvar for å gi studentene innsikt i hva slags eksamensbestemmelser som gjelder for den eksamenen de skal ta. Det er ingen insti-

tusjoner jeg har møtt, som ønsker å ta flere studenter i fusk enn de må – de ønsker at studenter skal lykkes.

I fjor var det 526 personer som ble tatt i fusk. Det er vanskelig å få fullstendig oversikt over straffereaksjonene. Det den nye UH-loven gjør, er å gi et bredere verktøysett for å kunne straffe ulikt ut fra graden av fusk som bedrives av studenten. Det er viktig å si at noen kanskje får karakterstraff, noen får annullert eksamen, noen kan få bare en advarsel, og noen kan bli utestengt. Nå kan en med den nye UH-loven bli utestengt i inntil to år når noe svært alvorlig er gjort, når en kanskje gjentar fusket.

Til slutt: Vi som stortingspolitikere og våre høyere utdanningsinstitusjoner deler fullstendig ambisjonene om at studentene skal lykkes i sin utdanning. Det er de, altså studentene, avhengig av, og det trenger Norge. Vi har behov for mange, mange flere med fullført høyere utdanning i framtiden. Denne loven gir nå institusjonene et bedre lovverk, som skaper handlingsrom, trygghet og forutsigbarhet. Det er jeg stolt av.

Elise Waagen (A) [11:03:04]: Jeg er glad for at det er et bredt politisk flertall bak loven her i dag. Med det får nærmere 300 000 studenter og 43 000 ansatte ved universiteter og høyskoler en ny og oppdatert lov. Det er omtrent 20 år siden det ble gjort en helhetlig gjennomgang, så det var nok kanskje på tide. Det er viktig i seg selv at vi nå får en helhetlig lov som gjør regelverket lettere å forstå.

Som det slås fast, er formålet med universiteter og høyskoler å tilby høyere utdanning på høyt internasjonalt nivå. I loven tydeliggjøres den akademiske friheten, som flere har vært inne på. Loven regulerer noe av grunnmuren i samfunnet vårt: forskning, utdanning og frihet. Kunnskap er vår viktigste nasjonale kapital og grunnlaget for nasjonal velferd, vekst og verdiskaping. Det er med kunnskap vi kan møte store utfordringer, videreutvikle velferdsstaten og møte samfunnsutfordringer som klimakrise og sosiale forskjeller. Da er det viktig at man har en fri samtale, spesielt i en verden der debattklimaet har blitt mer polarisert.

Som flere har vært inne på, har noe av det som har kommet mest fram i mediene den siste tiden, handlet om fusk. Jeg er glad for at det er et bredt politisk flertall som understreker viktigheten av et rettfærdig og forståelig regelverk. Det er et flertall som slår fast at det er viktig å skille mellom selvplagiering og plagiering, og at det også bør komme fram i reaksjonsfastsettelsen. Vi må ha tydelige regler, og i proposisjonen oppfordres institusjonene til å jobbe sammen med å utvikle en felles forståelse for dagens regler og å sikre lik forvaltningspraksis i størst mulig grad.

Jeg ser at det er enkelte partier og representanter som prøver å slå litt politisk mynt på denne saken. Jeg

synes helt ærlig det er litt vanskelig å forstå forskjellene, for i proposisjonen framgår jo nettopp det som også løftes fram av representanten fra Venstre og representanten fra Fremskrittspartiet. Det er et regelverk med mer nyanser som legges fram. Når Fremskrittspartiet nå foreslår å utsette hele loven, noe som ikke ble kjent for meg før det ble sagt på «Politisk kvarter» den 26. januar, blir det ikke en bedre lov av den grunn – når man kun foreslår å utsette, men ikke har noen egne andre, nye forslag.

Jeg er glad for at det er et bredt politisk flertall som nå tar et politisk ansvar, som gjør at vi får et tydelig regelverk.

Eivind Drivenes (Sp) [11:06:11]: Først vil jeg si gratulerer med dagen. Jeg er så klein til å snakke samisk, så det får bli på venndølsk: Gratulerer med dagen til samefolket!

En av de viktigste sakene for denne regjeringen er å føre en kunnskapspolitikk for hele landet. Som tidligere nevnt i denne debatten har desentralisert høyere utdanning vært en ubetinget suksess i Norge. Gjennom politiske og strategiske beslutninger har universiteter, høyskoler og studieplasser blitt etablert over hele landet for å sikre tilgang på utdanning og kompetanse i hele landet.

Fra enkelte hold er det framstilt som om det å bygge ned studiesteder er et rent faglig spørsmål. Det er en grov feil og en feilaktig forenkling. Nesna-saken har på mange måter blitt en symbolsak på viktigheten av politisk styring og betydningen av høyere desentralisert utdanning. Nedleggingen av studiestedet på Nesna var ikke begrunnet i en faglig vurdering om at studietilbudet ikke holdt faglig mål.

Faktum er at Solberg-regjeringen i 2019 abdiserte politisk ved passivt å se på at styret ved Nord universitet la ned Campus Nesna. Solberg-regjeringen kunne brukt instruksjonsmyndigheten til å la andre hensyn veie tynge, men valgte å la struktur- og sentraliseringsprosessen gå sin gang.

For Senterpartiet er det viktig å understreke at med den betydningen høyere utdanning har i en region, kan det ikke overlates til styrene alene å bestemme om studiesteder skal opprettholdes eller legges ned – rett og slett fordi det har innvirkninger langt utover institusjonen selv.

Et eksempel fra Agder er da Universitetet i Agder fikk penger til desentralisert studieplass i Lyngdal – Lister Kompetanse. Det er en ubetinget suksesshistorie, ikke bare for Lister Kompetanse, men for regionen vest i Agder. Det handler om både kompetanseutvikling, kompetansesarbeidsplasser, grunnlag for næringsutvikling, bosetting og en lang rekke andre forhold.

Forslaget om lovendring er ikke et angrep på institusjonenes autonomi, men en opprydding og plassering av det overordnede politiske ansvaret for høyere utdanning i dette landet. Det dreier seg om hvordan en nasjonalt skal legge til rette for utvikling i hele landet. Det er ingen privatsak for et enkelt styre. Derfor har slike saker også et nasjonalt perspektiv, og dermed følger et politisk ansvar.

Senterpartiet er glad for at regjeringen her tar grep, og at myndigheten til å legge ned studieplasser nå flyttes til Kongen i statsråd og i fremtiden avgjøres gjennom en politisk beslutning.

Hege Bae Nyholt (R) [11:08:53]: Den siste tidens medieoppmerksomhet har medført at enkelte nå omtaler universitets- og høyskoleloven som fuskeloven. Oppmerksomheten rundt fusk har vokst seg stor som følge av avsløringer om politikernes egne unnlattelses-synder. Det er viktig og riktig at mediene har avdekket dette, og det er nødvendig med en større debatt om det inntil nå gjeldende regelverket, for det mangler ikke på eksempler på at helt vanlige studenter har fått lide under lovverkets uvilkårlige praksis. Jeg nevner i fleng: HINN-studenten som var anklaget for selvplagiering, som vant i lagmannsretten, og som staten nå tar til Høyesterett; Katie, som ble feilaktig utestengt fra all utdanning i ett år etter tekstlikhet med egne notater; Sam og Hannah, som glemte anførselstegn; Unn, som brukte sin egen definisjon av lek om igjen på en eksamen på barnehagelærerutdanningen.

Disse sakene tydeliggjør behovet for et felles og omforent regelverk for fusk i norsk UH-sektor. Utgangspunktet for en slik lov må være en felles definisjon av hva fusk er. Jeg må innrømme at jeg i arbeidet med denne loven har irritert meg over dette ordet. Hva betyr det egentlig? Denne irritasjonen kan Stortinget i dag være med på å sette en stopper for. Rødt har nemlig foreslått en definisjon av fusk i tråd med høringsinnspillet fra ICJ-Norge. De argumenterer i sitt hørings svar med at et regelverk som flertallet i komiteen støtter, legger opp til at det er hver enkelt institusjons ansvar å definere hva som er og hva som ikke er fusk. Dette er ikke et eksempel på sektorens autonomi og den akademiske friheten. Det er et eksempel på manglende rettsikkerhet for norske studenter.

Jeg vil avslutte dette innlegget med å fokusere på straffereaksjonene studenter som fusker, nå vil møte. Flertallet i komiteen later til å mene at dagens regelverk ikke straffer studentene nok. De har derfor støttet opp om regjeringens forslag om å doble den maksimale utestengelsesperioden, fra ett til to år. Dette skjer samtidig som flere organisasjoner, deriblant NSO, har pekt på at

studenter allerede med dagens lovverk straffes strengere enn sine akademiske forbilder, forskere og forelesere.

Rødt er imot å øke straffen for studenter som fusker. Dagens rammer for dette er mer enn gode nok. Hva tror vi egentlig vil skje? Tror virkelig flertallet at studenter som utestenges i to år, vil komme tilbake til utdanningen sin etterpå? Jeg har mine sterke tvil. Resultatet blir dermed at straffen i realiteten blir en endelig avskjed med academia. Det er rett og slett bare synd.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:11:53]: Komiteens ulike synspunkt har kommet godt fram, men jeg har lyst til å komme med noen betraktninger rundt loven i sin helhet, for dette er så omfattende. Det er alt fra formålsparagrafen – som det er bred enighet om, rundt de oppklaringene som er der – til gratisprinsippet og åpenhet rundt forelesninger.

Jeg synes det er et poeng å nevne det særlige ansvaret for små fag, for det er ingen selvfølge at vi har den bredden i faglige tilbud og forskningsaktivitet som vi har i Norge i dag, og det presiseres også i loven. Videre har vi spørsmålet knyttet til ansettelse. Det skal ikke være tvil om at faste ansettelse er hovedregelen. Midlertidige ansettelse er harmonisert med arbeidsmiljøloven, og vi vet at sektoren har mye å gå på når det gjelder kultur og praktisering av dette.

Når det gjelder læringsmiljøet for studenter, er det påpekt fra komiteens side at det bør vurderes å gjøre et videre forskriftsarbeid. Opplæring av studenttillitsvalgte er et annet punkt som ble løftet av Norsk studentorganisasjon. Vi mener at det er en forutsetning i eksisterende lovhjemmel, og et viktig ansvar for institusjonene, at man får den opplæringen som trengs for å ivareta studentrepresentasjonen, og for at man skal kunne utøve vervet sitt på en best mulig måte.

Fusk og selvplagiering har flere vært innom. Senterpartiet mener at rammene nå ligger i loven, men at det fortsatt kreves en videre rydding i dette landskapet. Det synes jeg også det siste innlegget før meg her understreket. Videre er det spennende å følge arbeidet rundt akkrediteringskrav for universiteter, som har varslet høring i juni, og opptaksutvalget, som Stortinget vil behandle senere.

Det er flere som går hardt ut når det gjelder språk og nedlegging av studiesteder. Da må jeg bare stille et litt retorisk spørsmål: Er det ingen som er bekymret for hva som vil skje med norsk språk og norsk kunnskap om vi ikke har en bred nok base med forskning og akademisk arbeid på norsk – når vi ser at språkmodeller og kunstig intelligens blomstrer opp, og når vi ser at det å ha et godt norsk fagspråk i bunn er en forutsetning for forståelse og demokratisk involvering av alle borgere i Norge? Dette handler ikke bare om den enkelte institusjon, det hand-

ler om at den forskningen og kunnskapen skal settes ut i livet og bety noe for folk.

Til slutt, når det gjelder nedlegging av studiesteder: Dette er ikke isolert for politikk, og dermed er det også bra med politisk ansvarliggjøring gjennom Kongen i statsråd.

Himanshu Gulati (FrP) [11:15:10]: Jeg vil også takke for debatten så langt. Jeg tok ordet på nytt for å svare på angrepet fra Arbeiderpartiet om at noen forsøker å slå politisk mynt på fuskesakene, og at Arbeiderpartiet ikke var kjent med at Fremskrittspartiet har foreslått å sende loven tilbake for en ny gjennomgang av fuskeregulverket. Jeg kan orientere om at Fremskrittspartiet allerede 11. august i fjor, i VG, tok til orde for å sende universitets- og høyskoleloven, UH-loven, tilbake for en ny gjennomgang av fuskeregulverket. Det var ikke for å slå politisk mynt, men fordi vi i fjor så flere saker som viste hvordan regelverket rundt fusk slo feil ut for mange studenter som ikke hadde fusket, og fordi det var mye bråk og uro rundt flere saker som gjaldt fuskeregulverket. Mange av disse sakene var kommet fram etter at regjeringen hadde lagt fram sin proposisjon. Derfor mente Fremskrittspartiet at det var viktig at man fikk en ny helhetlig gjennomgang rundt dette regelverket, i og med at det er en såpass sentral del av en ny universitets- og høyskolelov. Dette skjedde lenge, lenge før de meget offentlig omtalte sakene rundt enkelte statsråders oppgaver kom i søkelyset.

I og med at Fremskrittspartiet ikke ser ut til å få flertall for sitt forslag, har vi også fremmet flere forslag til den nye UH-loven som jeg er glad for at får støtte, bl.a. at eventuelle straffereaksjoner ikke skal iverksettes før studenter får en mulighet til å klage og bevise sin uskyld dersom de mener at de er feilaktig anklaget, og at man får et skille mellom mindre alvorlige tilfeller – bagateller eller misforståelser – og det som er åpenbare forsøk på juks. Jeg ville gjerne oppklare dette.

Statsråd Oddmund Hoel [11:17:29]: Delar av denne gode debatten har, som venta, dreidd seg om fuskdelen av UH-lova. Regjeringa er oppteken av at det må vere betre balanse mellom handling og reaksjon ved brot på eksamensreglane. I proposisjonen har me foreslått fleire endringar om korleis fusk blir handtert og skal handterast.

Me meiner at reaksjonsbruken i større grad enn i dag bør nyanseras ut frå kor alvorleg fuskhandlinga er. Det er det mykje av debatten den siste tida har gått ut på. Ei mindre alvorleg handling bør ikkje føre til like streng reaksjon som ei alvorleg fuskhandling. Når me foreslår å opne for utestenging i opptil to år i særleg grove tilfelle, er ikkje det meint som ei generell utviding. Det er meint å kunne tilpasse reaksjonane til dei særleg grove tilfella

av fusk. Me foreslår å gjere vifta av konsekvensar større. Me senkar golvet for dei minst alvorlege tilfella, og me hever taket i dei mest alvorlege tilfella.

Eg må understreke at me må sjå på fusk som eit stort problem i høgare utdanning, og det er nok òg eit aukande problem gjennom fleire heimeeksamenar i kjølvatnet av koronaen og gjennom nye teknologiske moglegheiter. Me må sørge for at samfunnet har tillit til dei pira som kandidatane våre har med seg ut frå norske utdanningsinstitusjonar, at dei faktisk har lært det som står på vitnemålet at dei kan. Elles set me heile tilliten til universitet og høgskular over styr.

Me gjer òg framlegg om nye føringar for gjenbruk av eige arbeid, det ein kallar sjølvplagiat. Me foreslår at institusjonane normalt ikkje skal kunne ha eksamensreglar som forbyr gjenbruk av eige arbeid som ikkje har gjeve uttelling tidlegare. Gjenbruk av eige arbeid må òg sjåast på som mindre alvorleg enn å plagiere andre, og det må få betydning for reaksjonen.

Ein del av det å ha ein rettsstat går ut på at me har eit rettsvesen som òg prøver dei rettslege spørsmåla som måtte dukke opp. Det er ein viktig del av rettspleia vår. Da må me anke enkelte saker vidare i rettsystemet, og i det mest omdiskuterte tilfellet no skjer det rett og slett – dessverre, må eg seie – fordi det er heilt nødvendig for staten, og for studentane, å få ei rettsleg avklaring på det som oppstod som ein uheldig, uklar rettsleg situasjon.

Til slutt vil eg takke komiteen for eit godt arbeid med universitets- og høgskulelova. Dette er eit utmerkt grunnlag for å arbeide vidare med universitets- og høgskulepolitikken på. Eg har merka meg innspela i den debatten me har hatt.

Sidan me for tida feirar gamle lover, vil eg skrive om Frostatingslova litt: Med lov skal Utdannings-Noreg byggjast, ikkje med ulov øydst.

Elise Waagen (A) [11:20:45]: Jeg tror det er bred politisk enighet om at flere av sakene som omhandler fusk, som har kommet fram i mediene, er uheldig. Det er vel nettopp derfor vi trenger å vedta denne loven nå, også fordi den er tydelig på at vi har klare forventninger til å samordne regelverket, til at institusjonene må bli bedre til å snakke sammen, og at vi trenger tydeliggjøring.

Sakene vi har sett, er ikke greie, men det er ikke et argument for ikke å vedta loven. Det er heller motsatt. Vi trenger tydeliggjøring, og vi trenger det at vi har en klar forventning, som det framgår av proposisjonen, til institusjonene om å samordne seg.

Det kan kanskje være at representanten fra Fremskrittspartiet kom på for et halvt år siden at han ville utsette loven. Da hadde man kanskje hatt god tid, da, til å utvikle egen politikk med det som måtte være alternati-

vet. Det jeg hører nå, er egentlig en gjengivelse av de samme problemstillingene som flertallet er opptatt av i innstillingen, og som også framgår av proposisjonen.

Det er heller ikke noe uenighet i det som ligger i anmodningsvedtaket. Det er også et bredt politisk flertall som er enig i et vedtak som handler om å utsette iverksettelse av utestenging når studenten ønsker det, til etter at klagen er avgjort. Så der er vi helt enige.

Geir Arild Espnes (Sp) [11:22:32]: I dag er jeg her. Hver dag ellers underviser jeg ved universitetet. Den loven vi snakker om nå, gjelder altså meg i veldig stor grad.

Jeg vurderer den loven som legges fram i dag, til å kunne gi en god basis for universiteter og høyskoler i årene som kommer. Jeg vurderer at det som blir sagt om språk, om hvilke språk som skal være framhevet ved universitetet, er veldig viktig. Det er viktig at loven vedtas slik den foreligger akkurat nå, i det forslaget som nå legges fram.

Det som statsråden sier i replikkvekslingen her i dag, er også godt og viktig: Det blir presisert at utvikling knyttet til vårt ansvar for utenlandsstudenter skal beholdes gjennom en god stipendiatorordning. Det finnes mange land her i verden som ikke har den samme muligheten til å gi utdanning til dem som trenger det for å ha en profesjonalitet i arbeidet som skal foregå framover på et bredt spekter av områder. Så det er jeg skikkelig glad for.

Når det gjelder fusk, tror jeg at jeg som underviser på universitetet, i hvert fall kan understreke at søkelyset på og oppmerksomheten som finnes omkring fusk i universitetet, har vi aldri hatt før. Det er også viktig at det blir rettfærdig, selvfølgelig. Gjennom det som blir foreslått i loven, kan jeg forsikre at vi passer på enda mer enn før. Når det gjelder både plagiat og selvplagiat, tror jeg det er riktig, som statsråden understreker, at det må være en forskjell i registeret på hvilke reaksjoner som skal være med hensyn til fusk og juks.

Vi er selvfølgelig nødt til å bruke de hjelpemidlene vi har for å unngå at slike ting skjer, men vi skal passe på at når det skjer, skal vi også kunne reagere riktig.

Presidenten [11:24:36]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [11:24:40]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Kari-Anne Jønnes, Margret Hagerup og Tone Wilhelmsen Trøen om fornyelse av karriereveiledningen i skolen (Innst. 174 S (2023–2024), jf. Dokument 8:18 S (2023–2024))

Presidenten [11:25:01]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Grete Wold (SV) [11:25:36] (ordfører for saken): Først vil jeg takke for et godt samarbeid i komiteen, og ikke minst vil jeg takke alle rundt komiteen, som har sørget for at behandlingen av denne saken har gått helt sømløst og greit.

Dette er en sak fremmet av Høyre på bakgrunn av behovet for en bedre, mer oppdatert og koordinert rådgivningstjeneste for våre elever – de som skal velge en vei videre i livet. Det er foreslått at man bør vurdere om «karriereveileder» skal være en egen stillingskategori, og at videreutdanningstilbudet skal styrkes og videreutvikles. Til slutt foreslås det å styrke mangfoldsrådgiverne, slik at behovet møtes der det er.

Det er stor enighet i komiteen om behovet for en sterk rådgivertjeneste. Våre unge er vår største ressurs og de som skal fylle samfunnets kompetansebehov i årene framover, og de er store. I dag opplever for mange unge at de ikke får tilgang på god nok informasjon når de skal ta veloverveide utdanningsvalg senere. Det er det et samlet ønske om å gjøre noe med. Vi må gi kunnskapsbaserte råd og bedre elevenes muligheter for gode valg. Der man har styrket rådgivningstjenesten og lagt til rette for videreutdanning og samhandling med Nav, næringsliv og andre samfunnsaktører, har kvaliteten økt. Komiteen stiller seg også bak at mangfoldsrådgiverne har en viktig oppgave og bidrar positivt til å forebygge og bedre de utfordringer som en del elever opplever.

Så vil jeg si litt om SVs tanker i saken. Det er helt avgjørende at vi har gode rådgivere i hele skoleløpet. Unge i dag forventes å ta viktige valg når de er veldig unge – så unge at livserfaringen er begrenset og oversikten over ulike alternativ ikke er god nok. En god veileder må derfor ha tilstrekkelig tid, god og oppdatert kunnskap om muligheter, dialog med samfunnet rundt og ikke minst kvaliteter som veileder, slik at man fanger opp elevenes ønsker, muligheter og alternativer uten for tidlig å begrense valgene. Det er gledelig at det blir flertall for forslaget om økt koordinering og styrking, og selv om det ikke er flertall for de øvrige forslagene, har vi grunn til å tro at statsråden tar det med seg inn i det videre arbeidet.

Videre går jeg kort til forslaget om å utrede behovet for og sikre nok mangfoldsrådgivere, slik at alle som

trenger det, har det tilbudet. Dette er en rolle som har fått fornyet oppmerksomhet i det siste, både i mediene og dessverre også i voldsstatistikken. Sosial kontroll i større eller mindre grad er noe vi skal ta på høyeste alvor. Det å vokse opp med ulike kulturer kan være veldig krevende, og mennesker med god innsikt og relasjonskompetanse må være tilgjengelig for alle som trenger det. Det er derfor viktig at de som jobber med dette i skolen, får en sentral og naturlig plass. SV mener at man burde vurdere å overføre denne funksjonen fra Integreerings- og mangfoldsdirektoratet til Utdanningsdirektoratet, slik at man i forlengelsen av det blir en mer naturlig del av skoleverket. Ingen skal vokse opp uten frihet til å velge sitt eget liv.

Jeg tar opp forslagene i saken.

Presidenten [11:28:34]: Da har representanten Grete Wold tatt opp de forslagene hun refererte til.

Øystein Mathisen (A) [11:28:43]: At ungdom velger rett karrierevei og får god rådgivning, er kjempeviktig. Nå vi i en undersøkelse ser at 22 pst. sier at de får ikke de gode svarene de trenger for å ta de valgene de gjør, er det problematisk. Feilvalg kan føre til at utdanning blir satt på vent, og at man kommer senere ut i arbeidslivet, og verken i et samfunnsøkonomisk perspektiv eller for hver enkelt det gjelder, er det positivt.

Som saksordføreren nevnte, er det stor enighet i denne saken. Vi ønsker alle en bedre veiledning, og vi ønsker at ungdom skal få de svarene og den veiledningen de trenger, når de skal ta store valg i livet om hvor de skal gå videre. Målet er vi altså svært enige om.

Det er mange aktører som er involvert i dette, og å gå gjennom alle sammen og sørge for at man vet om hverandre slik at gode krefter møtes, er veldig viktig. I tillegg har regjeringen startet noen viktige arbeider som jeg tenker betyr mye i denne sammenhengen. Vi skal ha en mer praktisk og variert skole, der også de forskjellige yrkene som finnes ute i samfunnet, skal få en større plass – en mer yrkesrettet arena for læring. Det gir også ungdom en smak og en forståelse av hva som finnes der ute, som kan være viktig i videre valg om hva man ønsker å gjøre.

Allerede i opplæringsloven har vi åpnet for mer frihet i timeantallet, noe som gjør at man kan gjøre bedre valg, og som kan bidra til større kunnskap om dette i grunnskolen og videre. Samtidig sier vi i dette forslaget at vi skal samarbeide bedre med skole, Nav og næringslivet og alle andre som bidrar til at ungdom får den kunnskapen de skal ha når de skal ta store valg for seg selv.

Vi trenger de unge ut i arbeidslivet, og tidligst mulig. Vi kommer til å gå mot en tid da det blir flere eldre og

færre unge. Da har vi ingen år å miste på at folk tar feil valg om hvilken karrierevei de skal gå.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Margret Hagerup (H) [11:30:53]: Mangel på arbeidskraft med riktig kompetanse er en av de største utfordringene i tiårene som kommer. Det er derfor viktig at elevene får god veiledning og kan ta valg for videre utdanning og arbeid basert på hvor det vil være behov for arbeidskraft. Mangelfull eller dårlig rådgivning kan medføre feilvalg, med den konsekvens at ungdommer bruker for lang tid før de kommer i jobb.

Jeg har sagt det før, og jeg sier det igjen: Jeg vet fremdeles ikke hva jeg skal bli når jeg blir stor. Som ung ble jeg rådet til å ta studiespesialiserende, slik flinke piker ble og fortsatt blir, både av skolen og av samfunnet. Karrieren min startet dermed i kassen på Rimi, etterfulgt av sommerjobb som lagermedarbeider på ASKO. Det ble min billett inn til en lang og variert yrkeskarriere. Mellom 2009 og 2011 fikk jeg en haug med unger, samtidig som jeg tok en mastergrad i endringsledelse, for jeg måtte jo bli til noe. Lite visste jeg den gangen om yrkesfag og alle mulighetene det kunne gi.

Akkurat nå konkurrerer tre kokkelandslag i kokke-OL i Stuttgart. Tre lag har så langt levert prestasjoner som har gitt gullmedaljer i alle kategorier. Vi har kokker i verdensklasse som går foran og viser vei for matnasjonen Norge, men det er en godt bevart hemmelighet. På samme måte er det at kokkeyrket er en av 200 ulike yrkesfagretninger, en godt bevart hemmelighet for mange.

Over 20 år etter at jeg tok mitt valg, er det mange historier om elever som har fått dårlige råd, eller snarere manglende råd. En undersøkelse viser at omtrent hver femte elev sier at de ikke har fått god nok informasjon til å ta et informert utdanningsvalg. Elever forteller at de får råd i ungdomsskolen, men at de må vente til de kommer på videregående med å få videre råd. Foreldre har like mange meninger om hva som er de kloke valgene. Vi mødre får ofte skylden for å mene for mye, og det er nok en kritikk vi må ta.

Forskning viser at særlig foreldrene er viktige når det gjelder unges valg av utdanning. Samtidig har vi ikke oversikten over alle mulighetene som er der. Derfor trengs det trygge og gode veiledere i skolen, og det er på høy tid å løfte rådgivningen gjennom hele skoleløpet.

Det er derfor gledelig at Høyre i dag får med seg en samlet komité på å be regjeringen utrede hvordan ansvaret for rådgivnings- og karriereveiledningstjenesten kan samles for hele skoleløpet, og videre hvordan samarbeidet mellom karriereveiledning, Nav og næringsliv kan styrkes. I dag er det for stor variasjon i hvordan dette

organiseres. Dette forslaget er et viktig grep i Høyres ungdomsskolereform for å skape en skole hvor elevene opplever mestring og læringsglede og i større grad forberedes på eventuelt å gå i yrkesfaglig retning. Da trenger elevene kloke råd på veien, og det er rådgiverne som er nøkkelen til å lykkes med dette. Derfor er det gledelig at en samlet komité er så samstemt om dette, for det er på tide at vi gjør noe med det.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:34:04]: Karriereveiledning og god rådgivning er en forutsetning for å få staket ut rett kurs her i livet. Enkelte elever klarer det kanskje helt av seg selv, men de aller fleste av oss har godt av noen råd og faglige innspill. En bekjent av meg sa en gang at han har kastet bort et halvt liv på grunn av dårlig rådgivning, så det kan også slå negativt ut.

Utdanningsvalg og arbeidslivsfag er tilbud i ungdomsskolen for å være med og styrke og ruste elevenes forutsetninger for å gjøre gode valg for fremtiden, selv sagt sammen med andre inntrykk og erfaringer elever henter inn fra flere hold. Det er også slik nå at arbeidslivet er i stadig endring. Færre vil kanskje stå i den ene jobben gjennom hele livet, og de aller fleste av oss vil ha behov for omskolering, videreutdanning og ikke minst karriereveiledning for å navigere i dette landskapet.

Senterpartiet støtter forslaget om at man skal utrede hvordan rådgivnings- og karriereveiledningstjenesten for hele skoleløpet kan samles og koordineres bedre, og hvordan samarbeidet mellom karriereveiledning, Nav og arbeids- og næringsliv kan bli styrket. Det er fordi vi ser på det som en mulighet til å løfte karriereveiledningen og god rådgivning videre. Ikke minst er det naturlig i forbindelse med arbeidet som nå pågår knyttet til ungdomsskolemeldingen, som vi har høye forventninger til.

Til slutt har jeg lyst til å si at Høyres ungdomsskolereform i all hovedsak er forslag vi har sett og hørt før og en styrking av eksisterende politikk. Jeg imøteser Høyres initiativ videre og ikke minst at regjeringen skal legge fram det Senterpartiet og Arbeiderpartiet mener er de riktige og gode løsningene for en framtidrettet skole, som skal gi elevene de best mulige forutsetninger for å takle livet.

Himanshu Gulati (FrP) [11:36:26]: Fremskrittspartiet støtter intensjonen i representantforslaget og mener det er svært viktig med en god karriereveiledning for at landets ungdom skal kunne ta velinformerte valg som er godt tilpasset deres personlige interesser og evner, og som også harmonerer med samfunnets og næringslivets behov. Om Norge skal klare å opprettholde en bærekraftig velferdsstat, må arbeidsmarkedet ha tilgang på riktig kompetanse. Det har vært en tendens gjennom mange år at det har oppstått et kompetanse-

gap. Verdiskapende næringsliv, velferdssektoren, barnehager og skoler har gjennom mange år hatt underskudd på kompetent arbeidskraft, og det er en utfordring for samfunnet vi lever i. Et utdanningsfelt som er synkront med arbeidsmarkedet, vil føre til at flere unge kommer raskt ut i jobb, og at den samlede verdiskapingen blir høyere.

Fremskrittspartiet mener det er viktig at ungdommen tilbys utdanning som gir dem arbeid, og at de selv velger utdanning som gir dem arbeid. For å få til dette er det bl.a. viktig med en god karriererådgivning på både ungdomsskolen og videregående. Når folk velger feil utdanning, altså utdanning de ikke trives i eller senere faller fra, er også det en kostnad for samfunnet, samtidig som man tar plasser andre kunne ha fått.

Vi må også skape mer positiv oppmerksomhet rundt yrkesfagene. Bedre rådgivere i skolen og mer samarbeid mellom skole og næringsliv er viktig for å få til dette. Elevene må bli gjort oppmerksom på hvilke utdanninger som både privat og offentlig arbeidsliv har behov for, og utdanningstilbudet må i større grad speile dette. Derfor er karriererådgiverne sentrale også for å øke oppmerksomheten og statusen til bl.a. yrkesfagene.

For Fremskrittspartiet er samarbeid mellom skole og næringsliv også viktig, og vi ser bl.a. innenfor yrkesfag at man enkelte steder får til fremragende resultater som resten av landet kan og bør lære av. Et slikt eksempel er Salten-modellen, hvor man har klart å gjøre nettopp yrkesfag, som mange andre steder sliter med frafall, til en vinnerlinje. Samarbeidet mellom næringsliv og skole har vært helt avgjørende for å få det til.

Fremskrittspartiet stemmer for forslag nr. 1, for vi mener det er dekkende for de hensyn vi er opptatt av. Vi er helt avhengig av å øke kvaliteten og treffsikkerheten på karriereveiledningen for at vi skal fylle framtidens Norge med riktig og kompetent arbeidskraft.

Abid Raja (V) [11:39:20]: Forslagsstillerne setter søkelys på flere viktige problemstillinger. Karriereveiledning er en av flere viktige brikker for å sørge for at unge får den verktøykassa de trenger for å orientere seg i eget utdanningsløp.

Alle kommer hjemmefra, men det er ikke alle som kommer fra hjem med fulle bokhyller, der hva du skal bli når du blir stor, er en del av den naturlige samtalen rundt middagsbordet. Eller kanskje du egentlig ikke har lyst til å bli det mamma og pappa forventer at du skal bli. Tidlig og kvalifisert karriereveiledning kan være til hjelp når man skal ta egne, selvstendige valg. Skal vi lykkes bedre med dette, må vi styrke kvaliteten og tilgangen på karriereveiledning, se på hvordan det kan koordineres bedre, og sørge for at karriereveiledernes oppgaver ikke spises opp av alle andre krav og forventninger. Det må

være rom og ressurser til å ha innsats i situasjoner der vi vet at unge er ekstra sårbare, f.eks. i situasjoner med fravær og frafall, eller i overgangen mellom grunnskole og videregående skole, der vi vet at elever er mer sårbare for å falle fra.

Vi i Venstre er bekymret for at det i regjeringens budsjettforslag ikke er satt av tilstrekkelige ressurser til å følge opp elever som faller fra i videregående opplæring. Til tross for at oppfølgingstjenestens målgruppe er utvidet, gjenspeiles ikke dette i midlene som er bevilget til fylkeskommunene for å følge opp fullføringsreformen. Flere elever på færre hender er ikke en suksessoppskrift for å forhindre at elever faller fra eller mister motivasjonen underveis i utdanningen sin.

Flere av partiene har i komitébehandlingen trukket fram den viktige jobben som minoritets- og mangfoldsrådgiverne gjør i skolen. Mangfoldsrådgivere i skolen har et mye bredere mandat enn kun karriereveiledning. Mangfoldsrådgivere i skolen har i sitt mandat å sørge for at unge mennesker skal ha mulighet til å bestemme over eget liv. For uavhengig av opprinnelsesland, etnisitet, religion, kjønn og seksuell orientering/legning har alle som befinner seg i Norge, rett til å leve et fritt liv og krav på beskyttelse mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og andre former for vold og undertrykkelse.

Unge skal kunne kontakte mangfoldsrådgivere for å søke hjelp til problemstillinger som dreier seg om andre forhold enn karriereveiledning. Det kan dreie seg om strenge grenser hjemme, lite frihet til å ta egne valg og til å leve livet slik de ønsker. Det kan dreie seg om at ungdom opplever sterkt sosialt press og forventninger, at de opplever vold, trusler eller tvang, at de er reddet for å bli forlovet eller giftet bort mot sin vilje, eller at de har spørsmål knyttet til seksuell orientering eller legning.

For oss i Venstre er det viktig at vi fortsetter å se det brede mandatet rådgiverne har, og ikke begrenser minoritets- og mangfoldsrådgiverne til karriereveiledning. Mange unge er avhengig av sin mangfoldsrådgiver i situasjoner som handler om retten til å være fri, være seg selv og få sine grunnleggende menneskerettigheter respektert. Den rollen, den spesialisten og det medmennesket må det også være plass til i framtidens skole.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:42:27]: Ett av regjeringens viktigste mål er at så mange som mulig fullfører videregående opplæring og blir kvalifisert til videre utdanning og arbeid.

Det norske arbeidslivet er høykompetent, og det å ha en kvalifikasjon fra videregående opplæring har blitt en nødvendig forutsetning for å få varig tilknytning til det norske arbeidslivet. Karriereveiledning kan forebygge og motvirke at unge, og voksne i omstilling, velger

feil utdanning. God karriereveiledning kan hindre at unge avbryter utdanningen og havner utenfor utdanning og arbeid eller må begynne på nytt utdanningsløp og rykke tilbake til start.

Jeg deler representantenes vurdering av at det er viktig at elever og lærlinger har tilgang på karriereveiledning av god kvalitet. Jeg er glad for at lærlinger i ny opplæringslov vil ha samme tilgang til skolens rådgivning som elever har. Fylkeskommunen skal sørge for at også de som har læretid i bedrift, får tilgang til rådgivning om utdanning og yrkesvalg og rådgivning om sosiale og personlige forhold. Samtidig innføres en plikt til å sørge for rådgivning for voksne i videregående opplæring. Dette er viktige grep.

Ikke minst er jeg glad for at vi har en nasjonal digital karriereveiledningstjeneste som er tilgjengelig for alle innbyggere i hele landet. Alle burde egentlig sjekke ut karriereveiledning.no.

Riktig kompetanse er en forutsetning for å gi karriereveiledning av høy kvalitet. Derfor har Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet utarbeidet forslag til kompetansestandard for karriereveiledning i skolen og forslag til hvordan videreutdanningstilbudet kan forbedres og gjøres tilgjengelig. Disse rapportene har vi nå til behandling, og jeg er glad for at også representantene er opptatt av dette temaet.

Jeg er enig i at det er ønskelig å styrke samarbeidet mellom alle aktører som driver veiledning av elever og lærlinger og ikke bare rådgivning i skolen. Regjeringen ønsker å legge til rette for dette. Det er også ønskelig med et godt samarbeid mellom ulike aktører i skolen og Nav.

Regjeringen ønsker å redusere utenforskap, spesielt blant unge, og her har jeg et tett samarbeid med arbeids- og inkluderingsministeren. På Kunnskapsdepartementets område vil vi bl.a. se på hvordan oppfølgingstjenesten kan videreutvikles i lys av fullføringsretten.

Karriereveiledning er et viktig verktøy for å forhindre feilvalg, omvalg og utenforskap. Jeg setter derfor pris på at det er stort engasjement for dette feltet i denne saken.

Presidenten [11:45:25]: Det blir replikkordskifte.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:45:40]: Det er store forskjeller mellom skoler i hvor god rådgivningen oppleves, og hvor høy kompetanse de ansatte har. Under halvparten av de ansatte rådgiverne i ungdomsskolen har studiepoenggivende fag i rådgivning eller karriereveiledning. Derfor foreslår Høyre å styrke og videreutvikle videreutdanningstilbudet for dem som gir elevene karriereråd i skolen.

Utdanningsdirektoratet anbefalte i 2009 at rådgivere i skolen burde ha formell kompetanse. Likevel stilles

det fortsatt ingen formelle krav til det å være karriereveileder i ungdomsskolen. Høyre vil stille krav til veilederens kompetanse og vurdere om karriereveileder kan bli en egen stillingskategori i skolen. Det får vi dessverre ikke flertall for i dag. Hva er årsaken til at regjeringen ikke vil vurdere en egen stillingskategori i skolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:46:33]: Vi legger vekt på at alle elever skal ha god tilgang til karriereveiledning både gjennom skolens karriereveiledning og karriereveiledning.no. Derfor har Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse fått i oppdrag å utvikle kompetansestandarder for karriereveiledning i skolen. Dette har vært et stort arbeid som er gjort i samråd med mange berørte aktører. Rapporten er nå til vurdering og videre oppfølging.

Når det gjelder kompetanse, er jeg helt enig med representanten. Det er selvsagt helt essensielt for at vi skal ha et godt tilbud om karriereveiledning i skolen. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse har også fått i oppdrag å fastslå hvordan utdannings- og videreutdanningstilbudet kan forbedres. Vi har mottatt deres utredning og er i dialog om det videre arbeidet der. Det er samtidig viktig å huske på at det også handler om forhold utenfor skolen like fullt som i skolen, nettopp dette med familie, som andre representanter har vært inne på, og ikke minst hvordan skolehverdagen faktisk innrettes, og hva man blir introdusert for i løpet av hele skolehverdagen.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:47:41]: Det er nettopp de forholdene som statsråden var inne på på slutten av sitt svar – nemlig helheten av oppveksten og samfunnet vi lever i – som danner grunnlaget for de valgene vi tar, også når vi er unge. Vil ikke det å stille krav til karriereveiledning og å innføre en egen stillingskategori i skolen for karriereveiledere sikre alle barn og ungdommer like muligheter til å ta opplyste valg? Vi som samfunn har jo ikke råd til at de tar feil valg. Hvis vi skal sikre at alle får like muligheter, må vi sikre at alle som gir råd, har samme bakgrunn og gir råd på bakgrunn av kvalitativ kunnskap. Hvordan vil regjeringen sikre det?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:48:42]: Jeg deler representantens engasjement for at det er viktig at man har god kompetanse i skolen der det drives rådgivning. Det er partene som forhandler seg til stillingskategorier, og det er det viktig at det fortsatt er.

Jeg vil også henlede oppmerksomheten på andre forhold som faktisk er med på å danne grunnlaget for hvilke beslutninger man tar, og hvilken karrierevei man velger som ung. Det handler om forhold både i og utenfor skolen. Det at vi har en praktisk, variert og relevant skolehverdag for barn og unge hver eneste dag, er viktig

for å vise hvilke muligheter som er for dem senere i arbeidslivet, og hvilke karriereveier de kan velge. Det er der det må handle om et godt samspill og ikke utelukkende den enkelte stilling. Et godt samspill mellom flere tiltak mener jeg er viktig for å se helheten og nå best mulig ut til ungdommene.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:49:41]: Jeg er enig med statsråden i at det er en helhet, og at det er en god og variert skolehverdag gjennom hele skoleløpet som danner grunnlaget for de valgene som skal gjøres, eller at vi som politikere kan hjelpe til å skape et best mulig grunnlag for elevene når de skal velge. Men det er ikke lenger sånn at det er nok å ha sløyd eller håndarbeid eller annen praktisk undervisning i enkelte fag opp gjennom skoleløpet, for det holder ikke at vi rekrutterer til yrkesfag. Vi må rekruttere til riktige yrkesfag i riktige regioner, sørge for at vi har nok tilgang på kompetanse innenfor de ulike yrkesfaglige studieretningene på landsbasis osv. Det er ikke alle gitt å ha oversikt over det hvis man ikke har en systematisk tilnærming til det fagområdet. Hvordan vil regjeringen sikre at vi i fremtiden har den kompetansen vi trenger som samfunn?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:50:43]: Det er utrolig viktig at vi både er sikre på at barn og unge velger riktig, at de ikke trenger å ta omvalg, og ikke minst at de får være med i det store fellesskapet som arbeidslivet er. Jeg er helt enig med representanten, sånn jeg opplever det, i at kompetanse og kunnskap hos den enkelte karriereveileder er viktig.

Samtidig er det viktig at vi har en god, praktisk og variert skolehverdag. Nå er det faktisk sånn at den ikke er det i dag. Sånn kan vi ikke ha det. Denne regjeringen har valgt å satse betydelige summer på dette – 127 mill. kr til mer praktisk utstyr i skolen og 8 mrd. kr i en rentekompensasjonsordning for å få bygd en mer praktisk skole ute i kommunene. Det har jeg registrert at Høyre ikke er tilhenger av, men det mener vi er et skritt i en helhetlig tenkning for å få bedre karriereveiledning, åpne flere dører og få en mer motiverende skole hvor ungdommen opplever mestring.

Grete Wold (SV) [11:52:03]: Det er ikke lett å være ung i dag. At det var så mye lettere før, skal ikke jeg våge å påstå, men det er i hvert fall vanskelig å manøvrere i alle de forventningene som en ungdom møter i dagens samfunn. Det å vokse opp med to kulturer, to språk og kanskje minst to sett med forventninger til hvem man kan og skal og bør være, er selvsagt en utfordring som også må mestres av mange. I noen tilfeller ser vi også helt uakseptable metoder, f.eks. press som sosial kontroll, overgrep og voldsbruk, som vi selvfølgelig må ta på høyeste alvor. Da er forebygging, tilgjengelige hjel-

peinstanser og ikke minst kompetanse i alle etater viktige stikkord. Men det er også viktig at alle som trenger det, har tilgang på ressurspersoner, som mangfoldsrådgiverne i skolen i dag representerer. Hvordan vil statsråden sikre at alle har nettopp det?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:52:52]: Mangfoldsrådgiverne er arbeids- og inkluderingsministerens ansvar, men formålet med ordningen er nettopp at man følger opp ungdom som er eller står i fare for å bli utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og/eller æresrelatert vold. Denne ordningen evalueres av NOVA. Den evalueringen vil være ferdig i 2024 og vil brukes til å videreutvikle ordningen. Det følger vi spent med på, og vi er svært opptatt av at det blir en veldig god ordning.

Abid Raja (V) [11:53:39]: Slik jeg sa i mitt innlegg fra talerstolen, er vi i Venstre bekymret for at regjeringen ikke i tilstrekkelig grad følger opp elever som faller fra videregående opplæring. Til tross for at oppfølgings-tjenestens målgruppe er utvidet, gjenspeiles ikke dette i hva som er bevilget fylkeskommunene til å følge opp fullføringsreformen. Flere elever på færre hender er ikke en suksessoppskrift for å forhindre at elever faller fra eller mister motivasjonen underveis. Mitt spørsmål til statsråden er da: Hvordan vil statsråden prioritere og sikre god oppfølging av fullføringsreformen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:54:15]: De nye rettighetene i opplæringsloven er finansiert i budsjettet. Vi vil se på hvordan vi videreutvikler oppfølgings-tjenesten, og vi er opptatt av det. Vi vil komme tilbake med en vurdering av anmodningsvedtaket fra Stortinget om hvorvidt omfanget av oppfølgingstjenesten skal utvides til tiende trinn, og vi følger nøye med på finansieringen av dette. Den rollen oppfølgingstjenesten har for å forhindre utenforskap, er utrolig viktig. Jeg må si at det bekymrer meg at vi ser en økning i antall ungdommer som verken er i skole eller arbeid, og at økningen av ungdommer som er i målgruppen til oppfølgingstjenesten, er størst blant dem som er 17 år eller yngre. Det har vært en stor økning fra juni 2023 sammenlignet med året før. Så dette må vi gjøre noe med, og vi skal se på hvordan oppfølgingstjenesten kan videreutvikles, bl.a. i lys av den nye fullføringsretten.

Abid Raja (V) [11:55:15]: Det var egentlig ikke svar på mitt spørsmål, det var et svar på nesten alt mulig ut fra noen talepunkter som statsråden har med seg. Mitt spørsmål var: Hvordan vil statsråden prioritere og sikre god oppfølging av fullføringsreformen? Jeg gjentar spørsmålet: Hvordan vil statsråden sørge for at det fakt-

isk blir prioritert at vi klarer å følge opp fullføringsreformen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:55:38]: Det var et svar på spørsmålet fra representanten. Det betyr ikke at han nødvendigvis liker svaret – det kan ikke jeg svare på om han faktisk gjør – men det var et svar på spørsmålet.

Dette er noe vi følger med på. Vi er opptatt av dette, og vi vil komme tilbake igjen. Vi er svært opptatt av det som også representanten er inne på, at oppfølgingstjenesten skal være god, og at vi setter inn en stor innsats, spesielt når man ser på økningen som har vært det siste året.

Presidenten [11:56:04]: Replikordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:56:27]: Bedrifter over hele landet mangler arbeidskraft. I distriktene er det mangel på fagarbeidere, noe som gjør at bedriftene ikke kan vokse og utvikle seg i takt med etterspørsel og behov for varer. Når folk blir et knapphetsgode, er det vår oppgave som politikere å bidra til at de menneskelige ressursene vi har, brukes klokt, både nå og i fremtiden.

Fullført og bestått videregående opplæring er nøkkel til arbeidslivet. I mange år har vi sagt at fagbrev er gullbilletten til et spennende og variert arbeidsliv med mange muligheter. Vi snakker om fagskolenes betydning i framtidens utdanningssystem, og vi vil at de skal bli mer kjent og ettertraktet.

Alt dette begynner med kompetente karriereveiledere i ungdomsskolen. Vi lykkes ikke som samfunn om vi ikke bruker de menneskelige ressursene våre klokt. Det holder ikke lenger å gi råd om å velge yrkesfag. Det kreves forståelse for de ulike yrkesfagenes muligheter og begrensninger og for hvordan arbeidsmarkedet utvikler seg.

Karriereveiledning er viktigere enn noen gang, og det å investere i råd til ungdommen gir sikker avkastning for samfunnet. Gode råd krever innsikt og forståelse – innsikt i hvordan offentlig og privat sektor utvikler seg raskt, og innsikt i industriens tanker om morgendagens konkurransesituasjon og hva de mener de behøver av arbeidskraft. Hvilken kompetanseutvikling kan de drive med i bedriften, og hva ønsker de seg av grunnlag når elevene kommer fra videregående skole?

Det kreves innsikt i regioners ulike fortrinn, utfordringer og kompetansebehov. Hvordan kan man samarbeide på tvers av grenser, og hvordan kan man sikre at vårt langstrakte land med mangfoldig og vellykket industri i alle regioner fortsatt lykkes? Da må rådene som

gis, ta utgangspunkt i noe større enn egen kommune eller egen region.

Samtidig må veiledningen som gis, ta utgangspunkt i samfunnsutviklingen og det offentlige Norges behov for kompetanse og arbeidskraft i årene som kommer. Hvem skal ta vare på oss når vi er på vårt mest sårbare, som barn, unge eller gamle?

Karriereveiledning er sammensatt, krevende og uhyre viktig. Det er på høy tid at det fokuseres på viktigheten av kompetanse innenfor veiledning, og at det stilles krav til de som skal gi ungdommene våre råd. De forvalter nasjonalformuen vår. Gode råd gir god avkastning – et godt og aktivt liv for den enkelte og et trygt samfunn for oss som innbyggere. Dårlig veiledning har vi ikke råd til.

Så, president, har jeg bedt om å få ordet en gang til, så mitt spørsmål er: Kan jeg få lov til å ta de kommentarene nå?

Presidenten [11:59:17]: Du kan avslutte det første innlegget, så skal du få ordet en gang til, for du er neste taler på talerlisten – vær så god, Jønnes.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:59:34]: Takk, president.

Når representanten Marit Knutsdatter Strand sier at Høyres ungdomsskolereform er forslag som stort sett er på vei eller utprøvd tidligere, osv., er det med respekt å melde tøys. Høyres ungdomsskolereform er et kunnskapsbasert forslag med 80 enkeltstående forslag. De fleste av dem er ikke prøvd før.

Regjeringen legger fram – snart, håper vi – en ungdomsmelding, så en ungdomsskolereform ment for å reformere de skoletrinnene som ikke har sett noen fornyelse de siste årene, og som har stort behov for det, er blitt kokt ned til en ungdomsmelding, som vi ser fram til. Dersom representanten Strand anser noen av våre forslag som fornuftige, håper jeg de blir tatt med i behandlingen av ungdomsmeldingen.

Når statsråden snakker om at Høyre er imot praktisk og variert opplæring i alle fag, er det grunnleggende feil. Tvert imot sørget Høyre i regjering for nye fagplaner som legger til rette for at en kan ha praktisk og variert opplæring i alle fag. Jeg håper at statsråden tar med seg det i det videre arbeidet, nemlig at det er skoleeiers ansvar å legge til rette for det.

Ikke langt unna statsrådets hjemsted ligger Vardheia ungdomsskule, som er et fysisk bygg bygd som en yrkesfaglig skole som legger til rette for praktisk og variert undervisning i alle fag. Det er det Høyre ønsker. En redder verken yrkesfagene eller Skole-Norge som sådan framover med å kjøpe inn en trailer med sløydbenker, det er ikke det vi trenger. Vi trenger en grunnleggende holdning om at alle fag kan gjøres praktiske, varierte og

interessante, sånn at alle elever får pirret sin nysgjerrighet og får et ønske om å lære.

Det er også derfor Høyre, basert på en faglig tung utredning fra Stortingets utredningsseksjon som viser hvor stor forskjell det er i karriereveiledningen, er opp-tatt av å gi gode råd til alle elever, for alle barn skal få like muligheter til å lykkes her i livet.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:02:19]: Jeg har ikke Høyres ungdomsskolereform foran meg, men jeg håper Stortinget tillater litt spontanitet fra denne talerstolen, for det er fristende å ta opp to av de eksemplene som jeg husker veldig godt.

Det ene forslaget er lærerspesialistordningen. Den fikk vi dokumentert, da den ble prøvd ut av høyreregjeringen, at det ikke var noen særlig omfavnelser av ute i Skole-Norge, for å si det forsiktig. Det var for få som opplevde utbytte av den, det var for få som fikk den merverdien den skulle gi, satt ut i livet, og det var for få fag og for få linjer, spør du meg.

Et annet eksempel er det praktiske, nye – såkalt nye – faget Høyre vil innføre i ungdomsskolen. Det eksisterer allerede; det heter arbeidslivsfag. Det ble sluppet av den forrige rød-grønne regjeringen fordi vi var opptatt av å gjøre grep for ungdomsskoleårene. De er kjempeavgjørende i unge elevers liv og er med på å forme videre utvikling.

Når Høyre står her og messer om praktisk skole, er det fristende å peke på det regjeringen gjør: 127 mill. kr er nå lansert til utdeling til kommuner som søker og melder seg på for å kjøpe inn praktisk utstyr f.eks. til matematikk eller realfag eller til praktisk-estetiske fag, som kunst og håndverk, der sløyd inngår. Man skal ikke harselere med at elever har et kjempestort læringsutbytte av å mestre, holde i hendene, erfare og oppleve hvordan læring også utøves med kroppen og ved å gjøre ting fysisk og praktisk. Det er en merverdi som regjeringen alt er i gang med å kraftig sette ut i livet.

Ta f.eks. rentekompensasjonsordningen: 8 mrd. kr over 8 år. Det er mer enn det Høyre la på bordet i sin tid. Det skal bidra til at Kommune-Norge nå får prioritert å ruste opp skolebygg, inventar og infrastruktur, eller uteområder, hvis det er det som er mangelvaren på skolen, slik at elevene kan få praktisk erfaring og praktisk læring. Det bidrar til å løfte det faglige nivået i praktiske og estetiske fag, selvfølgelig, men også i teoritunge fag og fag hvor det er mye stillesitting og terping, for da kan elevene henge teorien og den praktiske læringen på samme knagg, og da gir den større mening.

Nå ser jeg at taletiden min er ute. Dette kunne jeg ha pratet om en stund til, men jeg lar spontaniteten slutte der, og så skal jeg ikke dra ut debatten noe mer.

Øystein Mathisen (A) [12:05:10]: Jeg tenkte også at denne debatten gikk mot slutten, men så gikk representanten fra Høyre opp og kommenterte litt, noe som motiverte meg til å gå opp og holde et ekstra innlegg.

Framstillingen om at Høyre snakker så pent om praktisk skole, kan godt hende er rett, men det prioriteres ikke når man lager budsjett. Etter åtte år da Høyre styrte skolepolitikken, ble det ikke prioritert eller løftet fram. Det har satt sine varige spor. Arbeiderpartiet har sikkert sin del av den lange historien om hvorfor det er bygd ned praktiske rom og spesialrom i norsk skole, men de siste åtte årene – ved at vi ikke har hatt en momskompensasjonsordning for skolebygg, som har gjort det mulig å omstille og skape en arena for dette – har gjort at skolene har blitt mer undervisningsarealer og mindre praktiske arealer.

Nå har denne regjeringen kommet med en ordning som vil gi 8 mrd. kr over 8 år i dekning for rentekompensasjon. I tillegg har vi kommet med et lite snikforskudd på det som kommer i ungdomstidsmeldingen, med 127 mill. kr som går direkte til kommunene for å skape mer praktisk undervisning, som går til utstyr og viktige ting som skal til for å gjøre denne endringen. Høyre kommer i sitt budsjett med 15 mill. kr. Det er en stor forskjell.

Det er veldig fint å snakke pent om noe, og det er veldig fint å løfte det fram når man er på talerstolen, men man må også prioritere det budsjettmessig i opposisjon og når man styrer. Det har ikke Høyre gjort.

Presidenten [12:06:47]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Stortinget tar nå pause fram til votering kl. 15.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 12.07.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 15.

President: Svein Harberg

Votering

Presidenten [15:00:48]: Stortinget går til votering og starter med sak nr. 5 fra torsdag 1. februar, dagsorden nr. 46.

Votering i sak nr. 5, debattert 1. februar 2024

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Ingrid Fiskaa, Kirsti Bergstø, Marian Hussein og Torgeir Knag Fylkesnes om ei sanksjonspakke mot Israels folkerettsstridige krig mot Gaza og om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Stine Westrum, Marie Sneve

Martinussen, Seher Aydar, Geir Jørgensen, Mímir Kristjánsson, Sofie Marhaug, Tobias Drevland Lund og Hege Bae Nyholt om straffetiltak mot Israels folkerettsbrudd og menneskerettighetsbrudd på Gaza (Innst. 138 S (2023–2024), jf. Dokument 8:40 S (2023–2024) og Dokument 8:50 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram 30 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–7, fra Ingrid Fiskaa på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre
- forslagene nr. 8–18, fra Ingrid Fiskaa på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 19, fra Ingrid Fiskaa på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 20, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- forslagene nr. 21–26, fra Lan Marie Nguyen Berg på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 27, fra Ingrid Fiskaa på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 28–30, fra Guri Melby på vegne av Venstre

Forslag nr. 7 ble under debatten endret og lyder nå:

«Stortinget ber regjeringen vurdere nødvendige tiltak for å unngå at norsk forsvarsindustri direkte eller indirekte selger våpen eller våpenkomponenter til Israel.»

Det votes over forslagene nr. 25 og 26, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for at frihandelsavtalen mellom EFTA og Israel fra 1992 fryses.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fryse frihandelsavtalen om landbruksvarer mellom Israel og Norge som ble inngått i 1992.»

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 96 mot 2 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.08)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 20, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre forbud mot alt forsknings samarbeid og annet samarbeid med israelske universiteter og andre forskningsinstitusjoner som er involvert i militær forskning og/eller på annet vis bidrar til å gjøre det israelske militæret i stand til å opprettholde okkupasjonen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 94 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.29)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 28–30, fra Venstre.

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen å ta initiativ overfor allierte og likesinnede land om å vurdere muligheten for sanksjoner mot enkeltpersoner og institusjoner i Israel som bidrar til brudd på folkeretten og menneskerettigheter.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede om dagens adferdsbaserte kriterier for utelukkelse for Statens Pensjonsfond Utland, godt nok fanger opp brudd på individets rettigheter som følge av en langvarig okkupasjon.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere nødvendige tiltak for å unngå at Statens pensjonsfond utland er investert i selskaper knyttet til ulovlig okkupasjon og andre alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig og konfliktsituasjoner.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 85 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.50)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 21, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre SPU sitt mandat med sikte på at videre investeringer i israelske selskaper stanses, og at man selger seg ut av eksisterende investeringer i israelske selskaper.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at 92 representanter hadde stemt mot forslaget fra Miljøpartiet De Grønne og 7 representanter hadde stemt for.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.23)

Presidenten: Det er flere som uttrykker at de har stemt feil, da tar vi voteringen om igjen.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 93 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.58)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 24, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen rapportere tilbake til Stortinget om hvordan regjeringen har arbeidet for å fremme internasjonale sanksjoner.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.19)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 22 og 23, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å ta initiativ til at EU vedtar sanksjoner mot enkeltpersoner, bedrifter og institusjoner som er direkte ansvarlige for folkerettsbrudd i Gaza og på Vestbredden.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å ta initiativ til at FNs sikkerhetsråd vedtar sanksjoner mot enkeltpersoner, bedrifter og institusjoner som er direkte ansvarlige for folkerettsbrudd i Gaza og på Vestbredden.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Venstre har varslet subsidiær støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.42)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 27, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa fråråde norsk næringsliv å handle med israelske selskap så lenge krigen mot Gaza pågår.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.01)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 19, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa be utdannings- og forskningsinstitusjonane om å redusera samarbeid

med israelske institusjonar som bidrar til å oppretthalda okkupasjonen, til eit minimum. Samarbeid med enkeltforskarar kan fortsetta.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 84 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.19)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 10, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa frysa pengar og egedelar som tilhøyrar personar som er ansvarlege for, aktivt støttar eller gjennomfører handlingar/politikk som trugar tryggleiken til folk i Gaza, hindrar humanitære organisasjonar sitt arbeid i Gaza og/eller undergrev Palestinas territoriale integritet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.36)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8 og 9 og 11–18, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringa ta initiativ til internasjonale sanksjonar mot Israel.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringa ta initiativ til ein internasjonal våpenembargo mot Israel.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringa innføra forbod mot import/eksport og levering av varer/tenester som bidreg til det israelske regimet sine inntekter.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringa frysa frihandelsavtala med Israel til krigen i Gaza er avslutta og blokaden av Gaza er oppheva.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringa stilla krav til norske statlege våpenprodusentar og dotterselskap med fabrikkar i USA om å ikkje selja komponentar direkte eller indirekte til Israel.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringa innføra innreiseforbod for valdelege israelske busetjarar.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringa innføra forbud mot kjøp av varer fra Israels militærindustri.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringa ta initiativ til å avslutte NATO's partnerskap med Israel og ta avstand fra NATO's beskrivelse av Israel som en «likesinnet partner».»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringa sikre at norsk territorium ikke på noen måte benyttes til militær støtte til Israel, herunder overføring av utenlandsk militært materiell som er lagret i Norge.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringa endre adferdskriteriet for observasjon og utelukkelse av selskaper for å sikre at Statens pensjonsfond utland trekker sine investeringer ut av selskaper knyttet til folkerettsstridig okkupasjon og andre folkerettsbrudd.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 85 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.56)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–7, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringa ta initiativ til innreiseforbod for valdelege israelske busetjarar i Schengen-samarbeidet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa utarbeida etiske retningslinjer for norsk næringsliv som frårår økonomisk samkvem som støttar opp om ulovlege busetjingar og andre brot på folkeretten og menneskerettane i dei okkuperte palestinske områda.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringa arbeide for at Israel listeføres i FNs generalsekretærs årsrapport Children and Armed Conflict (CAAC) for drap, overgrep og mishandling av palestinske barn.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringa hindre at Norge importerer varer fra ulovlige bosettinger, okkupert jord og selskaper som medvirker til brudd på folkeretten og menneskerettigheter i ulovlig okkuperte områder, samt å vurdere om dette krever lovendring.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringa fraråde handel, ressursutnyttelse og andre former for næringsvirksomhet på ulovlig okkuperte palestinske områder som

ikke er i samsvar med palestinernes interesser og som følgelig kan bidra til brudd på folkeretten.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen støtte et europeisk initiativ for å innføre visumrestriksjoner mot volde-
lige israelske bosettere.»

Forslag nr. 7 lyder i endret form:

«Stortinget ber regjeringen vurdere nødvendige tiltak for å unngå at norsk forsvarsindustri direkte eller indirekte selger våpen eller våpenkomponenter til Israel.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.15)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Dokument 8:40 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantane Ingrid Fiskaa, Kirsti Bergstø, Marian Hussein og Torgeir Knag Fylkesnes om ei sanksjonspakke mot Israels folkerettsstridige krig mot Gaza – vedtas ikke.

II

Dokument 8:50 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Stine Westrum, Marie Sneve Martinussen, Seher Aydar, Geir Jørgensen, Mimir Kristjánsson, Sofie Marhaug, Tobias Drevland Lund og Hege Bae Nyholt om straffetiltak mot Israels folkerettsbrudd og menneskerettighetsbrudd på Gaza – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 80 mot 18 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.38)

Presidenten: Vi går da til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 6. februar 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) (Innst. 169 L (2023–2024), jf. Prop. 126 L (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det satt fram 19 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Himanshu Gulati på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre
  - forslag nr. 2, fra Himanshu Gulati på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt
  - forslagene nr. 3–5, fra Grete Wold på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre
  - forslagene nr. 6–15, fra Grete Wold på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
  - forslagene nr. 16–18, fra Himanshu Gulati på vegne av Fremskrittspartiet
  - forslag nr. 19, fra Hege Bae Nyholt på vegne av Rødt
- Det voteres over forslag nr. 18, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Prop. 126 L (2022–2023) Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) sendes tilbake til regjeringen. Videre ber Stortinget regjeringen komme tilbake til Stortinget med en lovproposisjon etter å ha foretatt en ny helhetlig gjennomgang av regelverket vedrørende fusk.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.38)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 19, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 12-4 andre ledd andre punktum skal lyde:

Med fusk menes brudd med tydelig angitte regler for gjennomføring av den obligatoriske aktiviteten eller eksamenen som mest sannsynlig har gitt et uberettiget fortrinn eller resultat for studenten selv eller en annen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 95 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.54)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 16, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 1-1 bokstav d skal lyde:

d. bidra til utvikling av samfunnet, og ta særlig hensyn til samfunnets og arbeidslivets kompetansebehov.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.10)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 9, 12 og 13, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 9 lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 4-1 femte ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Studenter og ansatte ved statlige institusjoner skal bli hørt ved behandling om nedleggelse av studiesteder.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 7-3 andre ledd skal lyde:

Dersom behovet for ansettelse er til stede etter ett år, og det ved ny utlysning fortsatt ikke er søkere som fullt ut tilfredsstillende kvalifikasjonskravene, skal den samme personen ansettes midlertidig på nytt i ett år.

§ 7-3 andre ledd i lovforslaget i denne innstillingen blir § 7-3 tredje ledd.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 7-5 tredje ledd skal lyde:

Dersom stillingens faste innehaver ikke gjeninntreffer, men fortsetter som valgt eller åremålsansatt leder ut over den første perioden, skal vikaren anses som fast ansatt i virksomheten om vikariatet har vart i mer enn tre år.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.28)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen forskriftsfeste at det kan gjøres unntak fra kravene om norskkunnskaper i forskrift om opptak til høgare utdanning § 2-2 andre ledd ved opptak til utdanningsprogram der samisk er undervisningsspråk og studier i samiske språk.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 85 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.46)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 14, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike modeller for finansiering av lønnskostnader mellom prosjekter for fast ansatte ved statlige universiteter og høyskoler med eksternt finansiering, for eksempel gjennom å endre reglementet for statlige universiteter og høyskolars oppbygging og anvendelse av ubenyttede bevilgninger (jf. rundskriv F-05-20), slik at institusjonene kan benytte avsetninger utover 5 pst. til å investere i de ansatte.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.04)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 11, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 7-1 skal lyde:

Ved ansettelser m.m. ved universiteter og høyskoler gjelder de alminnelige regler i arbeidsmiljøloven og statsansatteloven, med de særregler som følger av denne lov. Faste ansettelser er hovedregelen i norsk arbeidsliv.

Universitets- og høyskoleloven §§ 7-1 til 7-10 i lovforslaget i denne innstillingen blir §§ 7-2 til 7-11.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 85 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.22)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 2-6 første ledd skal lyde:

Statlige universiteter og høyskoler kan kreve egenbetaling fra studenter som er statsborgere i land utenfor EØS eller Sveits.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 83 mot 15 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.09.38)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 1-1 bokstav c og d skal lyde:

c. bygge virksomheten på og utbre forståelse for respekt for menneskeverdet, åndsfrihet, likeverd, demokrati, likestilling, rettsstatens prinsipper og menneskerettighetene, inkludert minoriteters og urfolks rettigheter, og for prinsippet om akademisk frihet og bruk av vitenskapelige og kunstneriske metoder og resultater, både i undervisningen av studenter, i egen virksomhet for øvrig og i offentlig forvaltning, kulturliv og næringsliv

d. bidra til en miljømessig, sosial, kulturell og økonomisk bærekraftig utvikling.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.09.58)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 4 og 5, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Forslag nr. 4 lyder:

«§ 10-12 tredje ledd skal lyde:

Institusjonen skal i samarbeid med studentorganet, jf. § 10-11, sørge for at studentrepresentanter får den opplæring som er nødvendig for å kunne utføre vervet på en forsvarlig måte. Studentrepresentanter har rett til å ta den nødvendige opplæring ved kurs som institusjonen arrangerer i samarbeid med studentorganet. Institusjonen er ansvarlig for kostnadene for opplæringen og andre utgifter i forbindelse med studentrepresentantenes arbeid.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 12-4 andre ledd andre punktum skal lyde:

Universiteter og høyskoler skal sørge for å gi studentene tilstrekkelig informasjon om hvilke regler som gjelder for den aktuelle eksamenen eller obligatoriske aktiviteten.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.10.16)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at eventuelle vedtak om utestenging etter reglene i universitets- og høyskoleloven kapittel 12 ikke iverksettes før studenter har fått behandlet eventuelle klager på vedtak, dersom studenten selv ønsker det.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 70 mot 29 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.34)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

L o v

om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)

Kapittel 1 Formål og virkeområde**§ 1-1 Formålet med universiteter og høyskoler**

Universiteters og høyskolars formål er å

- tilby høyere utdanning på høyt internasjonalt nivå
- utføre forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå
- formidle kunnskap om virksomheten og utbre forståelse for prinsippet om akademisk frihet og bruk av vitenskapelige og kunstneriske metoder og resultater, både i undervisningen av studenter, i egen virksomhet for øvrig og i offentlig forvaltning, kulturliv og næringsliv
- bidra til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig utvikling.

§ 1-2 Lovens virkeområde

Loven gjelder for virksomhet knyttet til høyere utdanning.

Loven gjelder for universiteters og høyskolars virksomhet i Norge. Loven gjelder på Svalbard og Jan Mayen dersom ikke annet er fastsatt i eller med hjemmel i lo-

ven. Loven gjelder også utdanning som foregår delvis i utlandet, så lenge utdanningen, inkludert tildeling av grader og avvikling av eksamen, har en tydelig tilknytning til virksomheten i Norge.

Kongen kan gi forskrift om

- a. unntak fra og nødvendige tilpasninger til lovens regler for enkelte institusjoner som tilbyr høyere utdanning
- b. at loven skal gjelde helt eller delvis for virksomhet som foregår i utlandet
- c. særlige regler for Svalbard og Jan Mayen dersom stedlige forhold tilsier det
- d. å utvide eller innskrenke lovens virkeområde for å oppfylle en avtale med en fremmed stat eller en internasjonal organisasjon.

Kapittel 2 Virksomhet og ansvar

§ 2-1 Universiteters og høyskoleers oppgaver

Universiteter og høyskoler skal

- a. tilby høyere utdanning basert på det fremste innenfor forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap
- b. utføre forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid
- c. bidra til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid
- d. bidra til livslang læring og tilby etter- og videreutdanning
- e. legge til rette for at institusjonens ansatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten
- f. bidra til innovasjon og verdiskaping basert på resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid
- g. samarbeide med relevante aktører på internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt nivå for å bedre kvaliteten på virksomheten og gjøre den mer relevant.

§ 2-2 Akademisk frihet og ansvar

Universiteter og høyskoler skal fremme og verne akademisk frihet og dem som utøver den. Institusjonene skal sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå og utøves i samsvar med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.

Universiteter og høyskoler har ellers rett til å utforme sitt eget faglige og verdimeslige grunnlag innenfor de rammene som er fastsatt i eller med hjemmel i lov.

Universiteter og høyskoler kan ikke gis pålegg eller instruksjoner om

- a. læreinholdet i undervisningen

- b. innholdet i forskningen eller i det kunstneriske og faglige utviklingsarbeidet
- c. innholdet i formidlingen
- d. individuelle ansettelses eller utnevnelser.

Den som underviser ved et universitet eller en høyskole, har et selvstendig faglig ansvar for innholdet og opplegget av undervisningen innenfor de rammene som institusjonen fastsetter, eller som er fastsatt i eller med hjemmel i lov.

Den som har forskning eller faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid som del av arbeidsoppgavene, har rett til å velge emne og metode for forskningen sin eller utviklingsarbeidet sitt innenfor de rammene som er fastsatt i ansettelsesforholdet eller en særskilt avtale.

Den som er omfattet av fjerde eller femte ledd, har rett til og faglig ansvar for formidling.

Universiteter og høyskoler skal sørge for åpenhet om resultatene fra forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid. Den som har arbeidsoppgaver som nevnt i femte ledd, har rett til å offentliggjøre resultatene sine og skal sørge for slik offentliggjøring. Det relevante forskningsgrunnlaget skal stilles til rådighet i samsvar med god skikk på det aktuelle fagområdet. Institusjonen kan samtykke til utsatt offentliggjøring når legitime hensyn tilsier det. Det kan ikke avtales eller fastsettes varige begrensninger i retten til å offentliggjøre resultater utover det som er fastsatt i eller med hjemmel i lov.

§ 2-3 Norsk og samisk fagspråk

Universiteter og høyskoler skal bruke, utvikle og styrke norsk fagspråk, både bokmål og nynorsk.

Institusjoner som er gitt et særlig ansvar for samisk forskning og høyere utdanning, skal bruke, utvikle og styrke samisk fagspråk.

Undervisningsspråket skal være norsk eller samisk. Institusjonene kan gjøre unntak dersom det er faglig begrunnet.

Departementet kan gi forskrift om institusjonenes ansvar etter denne paragrafen.

§ 2-4 Åpne forelesninger

Fysiske forelesninger skal være åpne for allmennheten. Universiteter og høyskoler kan bestemme at forelesninger bare skal være for institusjonens studenter eller grupper av studenter, dersom særlige hensyn taler for det eller det er fastsatt egenbetaling for det aktuelle emnet eller studiet.

§ 2-5 Gratis høyere utdanning ved statlige universiteter og høyskoler

Høyere utdanning ved statlige universiteter og høyskoler skal være gratis.

Departementet kan gi forskrift om at universiteter og høyskoler likevel kan kreve betaling for studier som ikke gir studiepoeng, eller som i hovedsak retter seg mot arbeidslivet eller personer i arbeid. Departementet kan i forskrift fastsette at institusjonene kan kreve dekket enkelte utgifter til læremidler og utstyr.

Departementet kan i særskilte tilfeller godkjenne unntak fra første ledd.

§ 2-6 Egenbetaling for statsborgere fra land utenfor EØS og Sveits

Statlige universiteter og høyskoler skal kreve egenbetaling fra studenter som er statsborgere i land utenfor EØS eller Sveits. Egenbetalingen skal minst dekke institusjonens kostnader for utdanningen.

Institusjonene skal ikke kreve egenbetaling fra

- a. utenlandske borgere som etter internasjonale avtaler har rett til å bli likebehandlet med norske borgere
- b. utenlandske borgere som kan ha rett til lån og stipend på samme vilkår som norske borgere etter utdanningsstøtteleven og forskrift fastsatt med hjemmel i denne
- c. doktorgradskandidater
- d. studenter som er omfattet av et institusjonelt utvekslings samarbeid. Institusjonene kan likevel kreve egenbetaling dersom dette ligger til grunn for utvekslingsavtalen.

Departementet kan gi forskrift om unntak fra første ledd.

§ 2-7 Særlig ansvar for enkelte institusjoner

Universiteter og høyskoler har et særlig ansvar for grunnforskning og kunstnerisk utviklingsarbeid innenfor de områdene der de tildeler doktorgrad. Departementet kan gi enkelte institusjoner et særskilt nasjonalt ansvar for forskning eller undervisning på bestemte fagområder.

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Stavanger og Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet skal bygge opp, drive og vedlikeholde museer med vitenskapelige samlinger og publikumsutstillinger. Departementet kan gi forskrift om samarbeid og arbeidsdeling mellom universitetene.

Departementet kan i samråd med en bestemt institusjon legge driften av en nasjonal fellesoppgave til institusjonen uten at institusjonens egne styringsorganer har ansvaret for den faglige virksomheten.

§ 2-8 Universiteters og høyskolars behandling av personopplysninger

Universiteter og høyskoler kan behandle personopplysninger om en søker, student eller doktorgradskandidat når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven. Institusjonene kan behandle personopplysninger som er nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når det er nødvendig for å behandle saker etter §§ 12-1 til 12-7, eller den registrerte har gitt opplysningene eller har gitt tillatelse til å innhente dem.

Departementet kan gi forskrift om institusjonenes behandling av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, hvilke personopplysninger som kan behandles, bruk av automatiserte avgjørelser og om innhenting, viderebehandling, utlevering og tilgang til personopplysninger.

Kapittel 3 Akkreditering, kvalitetssikring og grader mv.

§ 3-1 Institusjonskategori og egennavn

Kongen avgjør hvilken institusjonskategori den enkelte institusjonen tilhører, på grunnlag av vedtak fra NOKUT om akkreditering som universitet, vitenskapelig høyskole eller høyskole.

Departementet fastsetter egennavn på statlige universiteter og høyskoler. Private universiteter og høyskoler fastsetter egennavnet sitt selv. Universiteters og høyskolars egennavn skal beskrive hvilken institusjonskategori institusjonen tilhører.

§ 3-2 Akkreditering som vilkår for å tilby høyere utdanning

Studietilbud i høyere utdanning skal være akkreditert av NOKUT eller av et universitet, en vitenskapelig høyskole eller en høyskole med myndighet til å akkreditere sine egne studietilbud.

Akkreditering etter denne loven er et vedtak basert på en faglig vurdering av om en institusjon eller et studietilbud oppfyller standardene og kriteriene som er fastsatt i eller med hjemmel i denne loven.

Tilfredsstillende kvalitetssikring, jf. § 3-5, er et vilkår for akkreditering. Akkrediterte studier skal være i samsvar med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Departementet gir forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av institusjoner og studietilbud.

§ 3-3 NOKUTs akkreditering av institusjoner og studietilbud

NOKUTs akkreditering av institusjoner og studietilbud skal baseres på faglige vurderinger fra eksterne sakkyndige oppnevnt av NOKUT. NOKUT kan bare akkreditere studietilbud fra nye tilbydere dersom studietilbudet minst fører til en bachelorgrad.

Dersom NOKUT avviser eller avslår en søknad om akkreditering, kan NOKUT i særskilte tilfeller vedta at institusjonen ikke vil få behandlet en ny søknad om akkreditering før etter en periode på inntil to år.

Ved klage på NOKUTs vedtak om akkreditering kan ikke klageinstansen overprøve NOKUTs faglige vurderinger. Vedtak om akkreditering kan bare påklages av søkeren.

§ 3-4 Universiteters og høyskoleers akkreditering av egne studietilbud

Universiteters og høyskoleers rett til å akkreditere egne studietilbud skal være innenfor rammene av vedtak om institusjonskategori etter § 3-1 og hvilke grader og yrkesutdanninger institusjonen har rett til å gi etter § 3-8. Institusjonene skal dokumentere at studietilbudene oppfyller standardene og kriteriene som er fastsatt i eller med hjemmel i denne loven, jf. § 3-2 andre ledd.

Universiteter kan akkreditere egne studietilbud på alle nivåer.

Vitenskapelige høyskoler og høyskoler med institusjonsakkreditering kan akkreditere egne studietilbud på lavere grads nivå. På fagområder der institusjonene kan tildele doktorgrad, kan de akkreditere egne studietilbud på høyere grads nivå. På fagområder der institusjonene ikke kan tildele doktorgrad, må de søke NOKUT om akkreditering av studietilbud på høyere grads- og doktorgradsnivå.

Departementet kan trekke tilbake akkrediteringsmyndigheten etter andre og tredje ledd dersom institusjonene ikke tilfredsstiller kravene til kvalitetssikring som er fastsatt i eller med hjemmel i § 3-5.

§ 3-5 Kvalitetssikring

Universiteter og høyskoler skal ha et tilfredsstillende internt system for å sikre og videreutvikle utdanningskvaliteten. Studentevalueringer skal inngå i dette systemet.

Kriteriene for det interne kvalitetsarbeidet ved universiteter og høyskoler og for NOKUTs eksterne kvalitetssikring skal være i samsvar med kravene i de europeiske standardene og retningslinjene for kvalitetssikring i høyere utdanning.

Departementet kan gi forskrift om krav til kvalitetssikringssystemer og kvalitetsarbeid.

§ 3-6 Tilsyn med institusjoner, studietilbud og kvalitetsarbeid

NOKUT skal føre tilsyn med universiteters og høyskoleers kvalitetsarbeid og med at institusjoner og studietilbud oppfyller de gjeldende standardene og kriteriene for akkreditering.

Institusjonene skal legge til rette for at NOKUT skal kunne utføre tilsynet. NOKUT kan kreve nødvendige og relevante opplysninger og redegjørelser for å kunne utføre tilsynet.

Dersom NOKUT finner at kvalitetsarbeidet ved en institusjon ikke er tilfredsstillende, eller at en institusjon eller et studietilbud ikke oppfyller de gjeldende standardene og kriteriene for akkreditering, kan NOKUT pålegge institusjonen å rette forholdene innen en gitt frist.

Dersom fristen for å rette forholdene etter tredje ledd er utløpt og forholdene fortsatt ikke er tilfredsstillende, kan NOKUT vedta at institusjonens adgang til å få behandlet søknader om akkreditering av institusjonen eller studietilbud faller bort. Institusjonen kan kreve nytt tilsyn ett år etter vedtaket. Dersom NOKUT i tilsynet kommer til at forholdene er tilfredsstillende, får institusjonen igjen mulighet til å søke om akkreditering.

Dersom fristen for å rette manglende oppfyllelse av standardene og kriteriene for akkreditering etter tredje ledd er utløpt og institusjonen eller studietilbudet fortsatt ikke oppfyller dem, kan NOKUT trekke akkrediteringen av institusjonen eller studietilbudet tilbake. Dersom en institusjon eller et studietilbud mister akkrediteringen, kan NOKUT i særskilte tilfeller vedta at en ny søknad om akkreditering først vil bli behandlet etter en periode på inntil to år.

Ved klage på NOKUTs vedtak i forbindelse med tilsyn kan ikke klageinstansen overprøve NOKUTs faglige vurderinger. Vedtak i forbindelse med tilsyn kan bare påklages av den vedtaket direkte retter seg mot.

Departementet kan gi forskrift om tilsyn etter denne paragrafen.

§ 3-7 Gradssystemet

Gradssystemet består av gradene bachelor, master og philosophiae doctor (ph.d.) eller philosophiae doctor i kunstnerisk utviklingsarbeid (ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid).

I tillegg kan følgende grader gis:

- a. høgskolekandidat
- b. master (integriert, fem år)
- c. master i rettsvitenskap
- d. øvrige mastergrader
- e. candidatus/candidata medicinae (cand.med.)
- f. candidatus/candidata medicinae veterinariae (cand.med.vet.)
- g. candidatus/candidata psychologiae (cand.psychol.)
- h. candidatus/candidata theologiae (cand.theol.)
- i. doctor philosophiae (dr.philos.).

Bachelorgrad og høgskolekandidatgrad er lavere grader. Mastergrader og cand.med., cand.med.vet., cand.psychol. og cand.theol. er høyere grader. Ph.d., ph.d. i

kunstnerisk utviklingsarbeid og dr.philos. er doktorgrader.

§ 3-8 Grader, titler og yrkesutdanninger

Akkreditering av studietilbudet er et vilkår for å kunne tildele den tilhørende graden. Departementet gir forskrift om hvilke grader og yrkesutdanninger en institusjon kan gi, om omfanget av studier som fører til en grad eller yrkesutdanning, og hvilken tittel graden eller yrkesutdanningen gir rett til.

Departementet kan gi forskrift om

- krav til de ulike gradene, blant annet om omfanget av selvstendig arbeid i høyere grad
- nasjonale rammeplaner for enkelte studier
- institusjonenes adgang til å gi grader i samarbeid med andre institusjoner og om akkreditering av fellesgrader som innebærer unntak fra § 3-2
- obligatoriske nasjonale deksamener i enkelte emner, og om resultatet skal føres på vitnemålet.

Departementet gir forskrift om nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

§ 3-9 Æresdoktor

Universiteter og høyskoler som kan tildele doktorgrad, kan på doktorgradens fagområde tildele graden æresdoktor (doctor honoris causa) for betydningsfull vitenskapelig eller kunstnerisk innsats eller for fremragende arbeid til gagn for vitenskapen eller kunsten.

§ 3-10 Forbud mot misbruk av gradstitler

Titler etter §§ 3-7 til 3-9 kan bare brukes ved oppnådd grad eller ved godkjenning av utenlandsk utdanning som er faglig jevn god med norsk grad etter § 9-4. Det er forbudt å bruke titler som uriktig gir inntrykk av å være av samme karakter som disse titlene, eller som kan forveksles med dem.

Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt tildeler eller bruker en tittel alene eller som en del av en annen tittel uten å ha rett til det.

Departementet kan gi forskrift om overtredelsesgebyr etter denne paragrafen.

§ 3-11 Forbud mot misbruk av betegnelse universitet, vitenskapelig høyskole og høyskole

Betegnelsene universitet og vitenskapelig høyskole kan bare brukes av en institusjon som er akkreditert som universitet eller vitenskapelig høyskole, jf. § 3-2, og som har fått vedtak om at den tilhører en slik institusjonskategori, jf. § 3-1. Betegnelsen høyskole kan bare brukes av en institusjon som er akkreditert som høyskole, eller som gir akkrediterte studietilbud, jf. § 3-2. Betegnelsen universitetssykehus kan bare brukes av virksom-

heter som er godkjent som universitetssykehus etter spesialisthelsetjenesteloven.

En institusjon som ikke har akkreditering etter første ledd, kan ikke bruke en betegnelse som gir inntrykk av å ha slik akkreditering, eller som er egnet til å forveksles med en betegnelse som er nevnt i første ledd. Den kan heller ikke markedsføre seg på en måte som gir inntrykk av at institusjonen har slik akkreditering.

Departementet kan gi dispensasjon til bruk av etablerte sammensatte betegnelser som ikke er egnet til å forveksles med betegnelse som er nevnt i første ledd.

Departementet fastsetter hvilke betegnelser universiteter og høyskoler skal bruke på andre språk.

Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt bruker en betegnelse eller har markedsføring i strid med denne paragrafen.

Departementet kan gi forskrift om forbud mot misbruk av institusjonsbetegnelser og om overtredelsesgebyr etter denne paragrafen.

§ 3-12 Bevilling som statsautorisert translatør

Departementet gir bevilling som statsautorisert translatør. Departementet kan gi forskrift om vilkårene for slik bevilling.

Tittelen statsautorisert translatør kan bare brukes av den som er gitt bevilling etter første ledd, og kan bare brukes i forbindelse med oversettelse til og fra de språkene som bevillingen gjelder for.

Den som i strid med paragrafen forsettlig eller uaktsomt bruker en slik tittel, alene eller som en del av en tittel, kan straffes med bøter.

Kapittel 4 Organisering og ledelse ved statlige institusjoner

§ 4-1 Styret

Styret er det øverste organet ved universiteter og høyskoler. Styret skal trekke opp strategien for institusjonens utdannings- og forskningsvirksomhet og annen faglig virksomhet og legge planer for den faglige utviklingen.

Styret skal fastsette mål og resultatkrav og sikre at institusjonens økonomiske ressurser og eiendom disponeres i samsvar med reglene gitt av den overordnede myndigheten, og etter forutsetningene for de tildelte bevilgningene eller andre bindende vedtak.

Styret skal hvert år avgi et årsregnskap med en redegjørelse for resultatene av virksomheten og fastsette budsjettet for kommende år.

Styret skal fastsette en skriftlig instruks for og føre tilsyn med virksomhetens daglige ledelse.

Styret selv fastsetter institusjonens interne organisering på alle nivåer. Organiseringen skal sikre at stu-

dentene og de ansatte blir hørt. Nedleggelse av studiesteder skal likevel avgjøres av Kongen i statsråd.

Styreleder og styremedlemmer skal få en rimelig godtgjøring for vervet. Departementet fastsetter godtgjøringen.

§ 4-2 Delegering

Styret kan delegerer avgjørelsesmyndighet til andre ved institusjonen dersom det ikke er fastsatt i loven at styret selv skal ta avgjørelsen, eller det er andre særlige begrensninger i adgangen til å delegerer.

§ 4-3 Styrets sammensetning

Styret skal ha elleve medlemmer. Fire av medlemmene skal velges blant ansatte i vitenskapelige stillinger, ett blant de teknisk og administrativt ansatte, to blant studentene, mens fire skal være eksterne medlemmer. Departementet utpeker ett av de eksterne styremedlemmene til å være styrets leder. Dersom institusjonen har en valgt rektor, jf. § 4-6, trer rektor inn i styret i stedet for et medlem valgt blant ansatte i vitenskapelige stillinger.

Styret selv kan ved tilslutning fra minst halvparten av styrets medlemmer vedta en annen styresammensetning enn fastsatt i første ledd. Ansatte i vitenskapelige stillinger, teknisk og administrativt ansatte, studenter og eksterne skal være representert i styret. Ingen av gruppene skal ha flertall alene.

Styret selv kan med to tredels flertall fastsette at styret skal ha et flertall av eksterne medlemmer. Ansatte i vitenskapelige stillinger, teknisk og administrativt ansatte og studenter skal være representert i styret.

Departementet kan i særlige tilfeller fastsette en annen styresammensetning eller styreordning.

§ 4-4 Valg og oppnevning av styret

Styremedlemmer som er ansatt ved institusjonen, og varamedlemmene for dem, velges for fire år. Styremedlemmer fra studentgruppen, og varamedlemmene for dem, velges for ett år. Eksterne styremedlemmer, og varamedlemmene for dem, oppnevnes for fire år.

Dersom de midlertidig ansatte i vitenskapelige stillinger utgjør mer enn 25 prosent av de ansatte i vitenskapelige stillinger ved institusjonen, skal de velge ett av styremedlemmene fra de ansatte i vitenskapelige stillinger. Det skal være et særskilt valg for denne gruppen. Et slikt styremedlem velges for ett år.

Departementet kan i særlige tilfeller forlenge styrets funksjonsperiode og styremedlemmenes tjenestetid.

Institusjonenes styre foreslår eksterne styremedlemmer og varamedlemmer. For kunsthøgskoler fremmes forslag av høyskolens styre og av Kulturdirektoratet. Sametinget oppnevner to av de eksterne styremed-

lemmene og ett varamedlem ved Samisk høgskole. Departementet oppnevner styreledere, med mindre institusjonen har valgt rektor som styrets leder, og andre eksterne medlemmer og varamedlemmer.

Et styremedlem som har fungert sammenhengende i vervet i åtte år ved begynnelsen av den nye valgperioden, kan ikke gjenvelges.

Kravene i likestillings- og diskrimineringsloven § 28 om representasjon av begge kjønn skal være oppfylt innen den enkelte valgkrets.

Styret selv fastsetter nærmere regler om valg av styremedlemmer.

§ 4-5 Ansatt rektor

Rektor skal ansettes på åremål med mindre rektor er valgt etter § 4-6. Styret selv lyser ut stillingen og ansetter rektor. Ansettelsesprosessen skal sikre at studentene og de ansatte blir hørt.

Rektor er daglig leder for institusjonen innenfor de rammene styret fastsetter.

§ 4-6 Valgt rektor

Rektor kan utpekes ved valg dersom styret bestemmer det. Både institusjonens ansatte og eksterne kandidater kan velges som rektor.

Valgt rektor er styrets leder. På vegne av styret har valgt rektor det overordnede ansvaret for og skal lede og føre tilsyn med institusjonens virksomhet.

Rektor velges for en periode på fire år med mindre særlige grunner tilsier en annen varighet. En rektor som ved begynnelsen av den nye valgperioden har fungert i vervet i åtte år sammenhengende, kan ikke gjenvelges. Styret selv kan bestemme at prorektor overtar dersom valgt rektor fratrer vervet i løpet av det siste året av funksjonstiden.

En valgt rektor som ikke allerede er fast ansatt ved institusjonen, trer inn i en åremålsstilling.

Ved valg av rektor skal stemmene til de ansatte ved opptelling vektes 70–75 prosent, og stemmene til studentene skal vektes 25–30 prosent. Dersom rektor velges i særskilt valgforsamling, skal stemmene vektes tilsvarende.

Styret selv fastsetter nærmere regler om valget.

§ 4-7 Administrerende direktør

Dersom en institusjon har valgt rektor etter § 4-6, skal det ansettes en administrerende direktør ved institusjonen.

Direktøren skal være leder for den samlede administrative virksomheten ved institusjonen innenfor de rammene styret fastsetter.

§ 4-8 Styrets saksbehandling

Styret selv skal fastsette en styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling. Styreinstruksen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles, og rektors arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Styreinstruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling.

Styret skal være åpent om arbeidet sitt. Styrets møter skal holdes for åpne dører hvis ikke styret bestemmer noe annet.

§ 4-9 Alminnelig flertallskrav og vedtaksførhet

Styret treffer avgjørelser med alminnelig flertall av de avgitte stemmene. Ved stemmelikhet er møteleders stemme avgjørende.

Styret er vedtaksført når mer enn halvparten av medlemmene deltar i styrebehandlingen.

§ 4-10 Adgang til å avsette styret

Dersom styret ved sine disposisjoner bringer institusjonens virksomhet i fare, kan Kongen i statsråd avsette styret og oppnevne et midlertidig styre inntil nytt styre er valgt og oppnevnt.

Kongen i statsråd kan avsette et styremedlem dersom særlig tungtveiende grunner taler for det eller særlige omstendigheter svekker tilliten til styremedlemmet.

Kapittel 5 Organisering og ledelse ved private institusjoner

§ 5-1 Organisering og ledelse

Private universiteter og høyskoler skal være aksjeselskap etter aksjeloven eller stiftelser etter stiftelsesloven.

Styret ved private universiteter og høyskoler skal ha representanter fra studenter og ansatte. Styret skal bestå av minst fem medlemmer. Dersom styret har mer enn ti medlemmer, skal studenter og ansatte ha minst to medlemmer hver. Kravene i likestillings- og diskrimineringsloven § 28 om representasjon av begge kjønn skal være oppfylt innenfor den enkelte valg- og oppnevningsskrets.

Styret skal være åpent om arbeidet sitt.

Styret skal etablere og gjennomføre systematiske kontrolltiltak for å sikre at krav fastsatt i eller med hjemmel i denne loven oppfylles. Departementet kan gi forskrift om slik internkontroll.

Styret skal sørge for at studentene får den utdanningen som er forutsatt som grunnlag for akkrediteringen, at alle vilkår for eventuelle offentlige tilskudd oppfylles, og at virksomheten drives i samsvar med lover og forskrifter.

Styret selv skal fatte vedtak om at det er forsvarlig å starte opp et nytt studieår. Vedtaket skal fattes før studiestart.

§ 5-2 Delegering

Styret kan delegere avgjørelsesmyndigheten til andre ved institusjonen dersom det ikke er fastsatt i loven at styret selv skal ta avgjørelsen, eller det er andre særlige begrensninger i adgangen til å delegere.

§ 5-3 Taushetsplikt

Reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 til 13 e gjelder for private universiteter og høyskoler.

§ 5-4 Krav om kjønnsbalanse

Private universiteter og høyskoler skal regnes som offentlige organer etter likestillings- og diskrimineringsloven § 28 om kjønnsbalanse i offentlige utvalg.

Kapittel 6 Statstilskudd, egenbetaling og tilsyn med private universiteter og høyskoler

§ 6-1 Vilkår for statstilskudd

Private institusjoner som er akkreditert som høyskole, vitenskapelig høyskole eller universitet, kan etter søknad til departementet tildeles statstilskudd til å dekke driftskostnader for den akkrediterte virksomheten.

Private høyskoler som ikke har institusjonsakkreditering, kan likevel etter søknad til departementet tildeles statstilskudd til å dekke driftskostnader for studier som er akkreditert av NOKUT, dersom det er særlige samfunnsmessige behov for virksomheten.

Departementet kan gi forskrift om vilkår for statstilskudd.

§ 6-2 Statstilskudd, egenbetaling og utdelinger

Private universiteter og høyskoler skal bruke statstilskudd og egenbetaling fra studentene til akkrediterte studier og innenfor lovens formål.

Private universiteter og høyskoler som mottar statstilskudd, skal la tilskuddet og egenbetaling komme studentene til gode. Institusjonene kan ikke foreta utdelinger.

Private universiteter og høyskoler som mottar statstilskudd, skal ikke bruke statstilskuddet til å dekke driftskostnader for studier til studentgrupper som skal avkrevnes egenbetaling etter § 2-6.

Private universiteter og høyskoler som ikke mottar statstilskudd, kan ikke foreta utdelinger som fører til at egenkapitalen blir lavere enn 20 prosent av verdien av eiendelene.

Departementet kan gi forskrift om disponering av statstilskudd og egenbetaling, blant annet ved avvikling av akkreditert virksomhet.

§ 6-3 *Avtaler med nærstående parter*

Private universiteter og høyskoler kan overfor nærstående parter ikke inngå avtaler eller overføre midler på vilkår som avviker fra det som ville vært fastsatt mellom uavhengige parter. Institusjonene må kunne dokumentere at de ikke har avtaler på slike vilkår.

Departementet kan kreve dokumentasjon fra nærstående parter som det er behov for i tilsynet med private universiteter og høyskoler etter første ledd.

Departementet kan gi forskrift om avtaler med nærstående parter, blant annet om hvem som regnes som nærstående, og krav om dokumentasjon.

§ 6-4 *Tilsyn med private universiteter og høyskoler*

Departementet skal føre tilsyn med private universiteter og høyskoler.

De private institusjonene skal legge til rette for at departementet kan utføre tilsynet. Departementet kan kreve nødvendige og relevante opplysninger og redegjørelser for å kunne utføre tilsynet.

Departementet kan kreve at institusjonens revisor og regnskapsfører utleverer opplysninger etter andre ledd uten at lovbestemt eller avtalt taushetsplikt er til hinder for det.

Departementet kan gi forskrift om tilsyn etter denne paragrafen.

§ 6-5 *Rapporteringsplikt og meldeplikt*

Private universiteter og høyskoler skal rapportere regnskapsinformasjon.

De private institusjonene skal melde fra særskilt til departementet før fusjon, fisjon, salg, omdanning eller avvikling av virksomheten.

Departementet kan gi forskrift om institusjonenes rapporteringsplikt og meldeplikt, blant annet om hva rapportene og meldingene skal inneholde, og hvordan de skal utformes.

§ 6-6 *Krav til regnskap og revisjon*

Unntakene fra plikten til årsberetning og årsregnskap for små foretak i regnskapsloven § 3-1 første ledd andre punktum og andre ledd andre punktum og unntaket fra revisjonsplikten i revisorloven § 2-1, jf. aksjeloven § 7-6, gjelder ikke for private universiteter og høyskoler.

Private universiteter og høyskoler skal ha et økonomisk skille mellom de akkrediterte og de ikke-akkrediterte delene av virksomheten. Det skal gå fram av regnskapene at institusjonene opprettholder et slikt skille.

Departementet kan gi forskrift om krav til regnskap, dokumentasjon og revisjon.

§ 6-7 *Pålegg om retting*

Dersom departementet avdekker brudd på reglene som er fastsatt i eller med hjemmel i denne loven eller i grunnlaget for tilskuddet, kan departementet pålegge private universiteter og høyskoler å rette forholdene innen en gitt frist.

§ 6-8 *Krav om tilbakebetaling av statstilskudd*

Dersom statstilskudd disponeres i strid med reglene som er fastsatt i eller med hjemmel i denne loven eller i grunnlaget for tilskuddet, kan departementet kreve tilskuddet tilbakebetalt. Vedtak om tilbakebetaling av statstilskudd er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 6-9 *Tvangsmulkt og overtredelsesgebyr*

Departementet kan ilegge private universiteter og høyskoler tvangsmulkt for å sikre at pålegg om retting etter § 6-7 blir fulgt. Tvangsmulkten skal fastsettes som løpende dagmulkt fra utløpet av fristen som er satt i pålegget, og inntil pålegget er fulgt opp.

Departementet kan ilegge private universiteter og høyskoler overtredelsesgebyr dersom en institusjon eller noen som opptrer på vegne av institusjonen, forsettlig eller uaktsomt overtrer regler som er fastsatt i eller med hjemmel i denne loven.

Departementet kan gi forskrift om tvangsmulkt og overtredelsesgebyr etter denne paragrafen.

§ 6-10 *Tilbaketrekking av akkreditering*

Dersom private universiteter eller høyskoler ikke følger pålegg om retting av alvorlige forhold innen en gitt frist, jf. § 6-7, kan departementet trekke akkrediteringen av institusjonen eller studietilbudet tilbake.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling ved tilbaketrekking av akkreditering etter første ledd.

Kapittel 7 Ansettelser

§ 7-1 *Likestilling*

Universiteter og høyskoler skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling mellom kjønnene, for annen likestilling og for å hindre diskriminering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 26.

Dersom ett kjønn er klart underrepresentert innenfor en stillingskategori av undervisnings- og forskningsstillinger, skal de som er av det kjønn, spesielt oppfordres til å søke. Dersom søkere er likt eller tilnærmet likt kvalifisert, skal det legges vekt på å oppnå likestilling mellom kjønn.

§ 7-2 Ansettelse i undervisnings- og forskningsstillinger

Undervisnings- og forskningsstillinger skal lyses ut med kvalifikasjonskrav med mindre annet er fastsatt i lov, forskrift eller tariffavtale.

Ansettelse i undervisnings- og forskningsstillinger skal gjøres på grunnlag av en innstilling. Innstillingen skal baseres på kvalifikasjonskravene i utlysingen og en vurdering fra en sakkyndig komite. Begge kjønn skal være representert i den sakkyndige komiteen. I stillinger hvor det stilles krav om utdanningsfaglig kompetanse, skal det vurderes særskilt om søkerne oppfyller dem. Styret selv bestemmer hvem som skal innstille, og fastsetter nærmere regler om innstilling.

Ansettelsesorganet kan i særskilte tilfeller fravike kravet om sakkyndig vurdering for undervisnings- og forskningsstillinger som ikke er førstestillinger eller professorstillinger.

Styret kan opprette ett eller flere ansettelsesutvalg som skal ansette personer i undervisnings- og forskningsstillinger. Styret selv skal fastsette sammensetningen av ansettelsesutvalgene. Studentene skal være representert i ansettelsesutvalget dersom ikke styret enstemmig bestemmer noe annet.

Departementet kan gi forskrift om framgangsmåten og kriteriene for ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskningsstillinger.

§ 7-3 Midlertidig ansettelse i undervisnings- og forskningsstillinger

Dersom ingen søkere tilfredsstiller kvalifikasjonskravene for ansettelse i en utlyst undervisnings- og forskningsstilling og det på grunn av undervisningssituasjonen er helt nødvendig å ansette noen, kan et universitet eller en høyskole ansette en søker midlertidig i inn-til ett år i en lavere stilling. Søkeren må oppfylle kvalifikasjonskravene til den lavere stillingen.

Permisjoner som den ansatte har krav på etter lov eller tariffavtale, skal ikke medregnes ved beregning av ansettelsesperioden etter første ledd.

§ 7-4 Særskilte ansettelsesregler for statlige universiteter og høyskoler

Ved statlige universiteter og høyskoler skal styret selv ansette avdelingsledere og administrativ leder. Styret selv kan fastsette at avdelingsleder skal ansette leder for grunnenhet.

Ansettelse av prorektor, leder for avdeling og grunnenhet og administrerende direktør etter § 4-7 skal gjøres på grunnlag av innstilling fra et innstillingsutvalg. Styret selv skal fastsette innstillingsutvalgets sammensetning. Studentene skal være representert i innstillingsutvalget dersom ikke styret enstemmig bestemmer noe annet.

Dersom styret ansetter noen i en annen administrativ lederstilling enn nevnt i andre ledd, skal det gjøres etter innstilling fra rektor eller administrerende direktør dersom rektor er valgt etter § 4-6.

Ansettelse i tekniske eller administrative stillinger gjøres av et ansettelsesråd som er oppnevnt etter reglene i statsansatteloven. Styret bestemmer om det skal være ett eller flere ansettelsesråd ved institusjonen.

§ 7-5 Vikar for valgt eller åremålsansatt leder ved statlige universiteter og høyskoler

Ved statlige universiteter og høyskoler skal en vikar for en arbeidstaker som har permisjon for å være valgt eller åremålsansatt leder, fratse stillingen uten oppsigelse etter fire år.

Dersom vikariatet har vart i mer enn tre år, skal personen om mulig tilbys annen passende stilling i virksomheten. Vikaren får også fortrinnsrett til ansettelse i staten på samme vilkår som etter statsansatteloven § 24.

§ 7-6 Ansettelse på åremål

Ansettelse på åremål kan brukes for

- a. rektor
- b. prorektor
- c. leder for avdeling og grunnenhet
- d. undervisnings- og forskningsstillinger hvor skapende eller utøvende kunstnerisk kompetanse er et vesentlig element i kompetansen som kreves
- e. stillinger på innstegsvilkår
- f. postdoktorer
- g. stipendiater
- h. spesialistkandidater
- i. vitenskapelige assistenter
- j. studentombud

Åremålsperioden etter første ledd bokstav a, b og c skal være fire år. Ingen kan være ansatt på åremål etter bokstav a og b i en sammenhengende periode på mer enn åtte år, og ikke mer enn tolv år etter bokstav c. Dersom særlige grunner taler for det, kan departementet, etter forslag fra styret, fastsette en annen åremålsperiode enn fire år.

Åremålsperioden etter første ledd bokstav e skal være seks til sju år. Åremålsperioden etter første ledd bokstav f og g skal være tre til fire år. Åremålsperioden etter første ledd bokstav h skal være to til fire år. Åremålsperioden etter første ledd bokstav i skal være inntil to år. Åremålsperioden etter første ledd bokstav d og j skal være fire til seks år.

For stillinger etter første ledd bokstav d til i kan ingen være ansatt i mer enn én åremålsperiode i samme stillingskategori ved samme institusjon. For stillinger etter første ledd bokstav j kan ingen være ansatt på åremål i en sammenhengende periode på mer enn tolv år.

Departementet kan gi forskrift om framgangsmåten og kriteriene for ansettelse, om varighet og om arbeidets omfang og innhold for stillinger etter første ledd bokstav f til i. Departementet kan gi forskrift om beregning av ansettelsestid for stipendiater etter statsansatteloven § 9.

For stillinger etter første ledd bokstav e kan departementet gi forskrift om vilkår for å ansette i stillingen og om varighet. Dersom de fastsatte kompetansekravene er oppfylt, skal den aktuelle personen ansettes i fast stilling ved utløpet av åremålsperioden.

§ 7-7 *Særregel om ekstraervert*

Universiteter og høyskoler kan ansette personer i ekstraervert på åremål i inntil 20 prosent av en undervisnings- og forskningsstilling.

Åremålsperioden skal være fra to til seks år.

Departementet kan gi forskrift om varighet.

§ 7-8 *Ansettelse uten utlysning*

Dersom særlige grunner taler for det, kan styret selv ansette personer i undervisnings- og forskningsstillinger uten at stillingene er lyst ut først. Dette gjelder ikke dersom mer enn ett medlem av styret motsetter seg det.

Dersom særlige grunner taler for det, kan styret ved statlige universiteter og høyskoler selv ansette personer i stillinger som prorektor eller leder for avdeling og grunnenhet uten at stillingen er lyst ut først.

§ 7-9 *Enerett til bruk av visse stillingstitler*

Stillingstittelen professor kan bare brukes om stillinger på høyeste vitenskapelige eller kunstneriske nivå ved universiteter og høyskoler.

Den som har hatt stilling som professor i minst ti år, eller som etter kortere tjenestetid blir pensjonert fra en slik stilling, har rett til å bruke tittelen etter fratreden fra stillingen.

Den som er avskjediget eller fradømt sin stilling som professor, har ikke rett til å bruke stillingstittelen professor.

Den som forsettlig eller uaktsomt bruker tittelen professor i strid med denne paragrafen, alene eller som del av en tittel, kan straffes med bøter.

Departementet kan gi forskrift om at andre titler på undervisnings- og forskningsstillinger skal gis tilsvarende beskyttelse.

§ 7-10 *Klage på vedtak om ordensstraff, oppsigelse, suspensjon og avskjed ved statlige universiteter og høyskoler*

Klage på vedtak om ordensstraff, oppsigelse, suspensjon og avskjed avgjøres av styret selv eller av departementet når vedtaket er fattet av styret.

Kapittel 8 Opptak til høyere utdanning

§ 8-1 *Krav for opptak til høyere utdanning*

Søkere skal ha generell studiekompetanse for å være kvalifisert for opptak til studier ved universiteter og høyskoler. Med generell studiekompetanse menes fullført og bestått studieforberedende norsk videregående opplæring.

Departementet kan gi forskrift om generell studiekompetanse og om at også annen utdanning eller kombinasjon av utdanning og yrkespraksis kan gi generell studiekompetanse.

Departementet kan gi forskrift om unntak fra kravet om generell studiekompetanse for enkelte studier eller emner.

Departementet kan gi forskrift om at institusjonene i særskilte tilfeller kan gi søkere dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse ved opptak til et enkelt studium dersom søkerne har de nødvendige faglige forutsetningene for det aktuelle studiet.

Departementet kan gi forskrift om spesielle opptakskrav dersom hensynet til gjennomføringen av studiet eller utøvelse av yrket gjør det nødvendig.

Institusjonene kan gi forskrift om faglige minstekrav ved opptak til høyere grads studier.

§ 8-2 *Opptak på grunnlag av realkompetanse*

Universiteter og høyskoler kan gi en søker som er 25 år eller eldre i opptaksåret, og som ikke har generell studiekompetanse, opptak til et studium dersom søkeren på grunnlag av realkompetanse har de nødvendige faglige forutsetningene for det aktuelle studiet.

§ 8-3 *Adgangsregulering til et bestemt studium*

Departementet kan gi forskrift om adgangsregulering til et bestemt studium dersom det er nødvendig etter en samlet vurdering av utdanningen i landet.

Dersom kapasitetshensyn eller ressurs-hensyn krever det, kan styret selv regulere adgangen til et enkelt studium eller deler av det innenfor de rammene og målene som settes av departementet.

§ 8-4 *Rangering*

Departementet kan gi forskrift om rangering av søkere for opptak til studier ved universiteter og høyskoler, blant annet om positiv særbehandling ved opptak til et bestemt studium.

§ 8-5 *Gjennomføring av opptak*

Departementet kan gi forskrift om nasjonal samordning av opptaket til studier ved universiteter og høyskoler og om dokumentasjon, saksbehandling og klagebehandling.

Det skal være eget opptak til høyere grads studier.

Institusjonene og den nasjonale opptakstjenesten kan behandle personopplysninger om en søker når det er nødvendig for å behandle en søknad om opptak. Opplysninger som er nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, kan behandles dersom den registrerte har gitt opplysningene eller har gitt tillatelse til å innhente dem.

Departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger ved gjennomføring av opptak, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke personopplysninger som kan behandles, bruk av automatiserte avgjørelser og om adgangen til innhenting, viderebehandling, utlevering og tilgang til personopplysninger.

Kapittel 9 Godkjenning av utdanning og kompetanse

§ 9-1 Faglig godkjenning av utdanning fra andre norske universiteter og høyskoler

Universiteter og høyskoler skal godkjenne utdanning fra andre norske universiteter og høyskoler som del av en students utdanning ved institusjonen og med samme antall studiepoeng dersom utdanningen gir et læringsutbytte tilsvarende det som er fastsatt for det aktuelle studiet ved den godkjennende institusjonen.

Ved godkjenning trenger ikke studenten å ta tilsvarende emner på nytt. Det skal ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold innenfor samme grad.

Utdanninger som er akkreditert etter den tidligere privathøyskoleloven eller tidligere ordninger for akkreditering av høyere utdanning, likestilles med akkreditert utdanning etter denne loven.

§ 9-2 Faglig godkjenning av utdanning som ikke er regulert av denne loven, og av dokumentert realkompetanse

Universiteter og høyskoler kan godkjenne utdanning fra norske institusjoner som ikke er regulert av denne loven, utenlandsk utdanning som ikke er høyere utdanning, og dokumentert realkompetanse som del av en students utdanning ved institusjonen dersom studenten har oppnådd et læringsutbytte tilsvarende det som er fastsatt for det aktuelle studiet ved den godkjennende institusjonen.

Ved godkjenning trenger ikke studenten å ta tilsvarende emner på nytt, og studenten skal få uttelling i studiepoeng tilsvarende det læringsutbyttet som kreves for det aktuelle studiet ved den godkjennende institusjonen.

§ 9-3 Faglig godkjenning av utenlandsk høyere utdanning

Universiteter og høyskoler kan godkjenne utenlandsk høyere utdanning som del av en students utdan-

ning ved institusjonen dersom utdanningen gir et læringsutbytte tilsvarende det som er fastsatt for det aktuelle studiet ved den godkjennende institusjonen.

Dersom den høyere utdanningen er gjennomført i en stat som har ratifisert Lisboakonvensjonen eller UNESCOs globale konvensjon, skal institusjonen godkjenne utdanningen med mindre institusjonen kan påvise betydelige forskjeller mellom utdanningen det er søkt om godkjenning for, og utdanningen den sammenlignes med.

Ved godkjenning trenger ikke studenten å ta tilsvarende emner på nytt, og studenten skal få uttelling i studiepoeng tilsvarende det læringsutbyttet som er fastsatt for det aktuelle studiet ved den godkjennende institusjonen.

§ 9-4 Godkjenning av faglig jevngradhet for fullført grad fra utenlandsk høyere utdanning

Institusjonsakkrediterte universiteter og høyskoler kan godkjenne en grad som er fullført ved utenlandske universiteter eller høyskoler, som faglig jevngrad med et studium ved institusjonen. Dersom graden blir godkjent, har søkeren rett til å bruke tittelen som er fastsatt for studiet som den utenlandske utdanningen er jevngrad med.

§ 9-5 Faglig godkjenning av udokumentert utenlandsk høyere utdanning

Institusjonsakkrediterte universiteter og høyskoler kan godkjenne en utenlandsk høyere utdanning som helt eller delvis ikke kan dokumenteres, dersom søkeren har oppnådd et læringsutbytte tilsvarende det som er fastsatt for det aktuelle studiet ved den godkjennende institusjonen. Institusjonen kan kreve at søkeren avlegger prøve til kontroll av læringsutbyttet.

§ 9-6 Vederlag for faglig vurdering av utenlandsk doktorgrad

Universiteter og høyskoler kan kreve et vederlag fra søkere for å dekke institusjonens utgifter til faglig vurdering av utenlandsk doktorgrad. Det kan ikke kreves slikt vederlag når personen søker en utlyst stilling ved institusjonen hvor det er krav om doktorgrad for ansettelse.

§ 9-7 Generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning

Departementet kan gi generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning etter søknad fra enkeltpersoner dersom utdanningen i nivå og omfang er likestilt med akkreditert norsk høyere utdanning, jf. §§ 3-2, 3-7 og 3-8.

Vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning skal være i samsvar med Lisboakonvensjonen og UNESCOs globale konvensjon.

Vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning kan bare påklages av søkeren.

§ 9-8 *Behandling av søknader om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning*

Ved behandling av søknader om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning etter § 9-7 kan det behandles personopplysninger, inkludert personopplysninger som er nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10.

Vedtak om generell godkjenning kan fattes ved helt eller delvis automatisert saksbehandling. Søkeren kan kreve at vedtaket overprøves manuelt.

Fødselsnummer, D-nummer og informasjon om at en person har godkjenningsvedtak etter § 9-7, kan deles automatisk med en portal for deling av vitnemål og dokumentasjon av kompetanse, jf. § 15-1. Vedtak kan deles bare når den registrerte har bestemt det.

§ 9-9 *Samordning av vedtak om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning*

Alle som fatter vedtak om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning etter §§ 9-3 til 9-5 og 9-7, skal samordne praksisen sin for godkjenning av utenlandsk høyere utdanning.

Vedtak om godkjenning skal registreres i et register for samordning av godkjenning av utenlandsk høyere utdanning. Departementet kan gi forskrift om registeret og om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke opplysninger som kan registreres, og om hvem, og om innhenting, viderebehandling, utlevering og tilgang til personopplysninger.

§ 9-10 *Forskrift om godkjenning*

Departementet kan gi forskrift om godkjenning av norsk og utenlandsk høyere utdanning, annen utdanning og dokumentert realkompetanse. Departementet kan også gi forskrift om saksbehandling og klagebehandling.

Kapittel 10 Læringsmiljø, studentrettigheter og studentrepresentasjon

§ 10-1 *Læringsmiljøet ved universiteter og høyskoler*

Universiteter og høyskoler skal sørge for at læringsmiljøet på institusjonen er forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd.

Læringsmiljøet er de forholdene som virker inn på studentenes muligheter til å tilegne seg kunnskap, og som er av betydning for studentenes fysiske og psykososiale helse. I læringsmiljøet inngår fysiske, digitale, organisatoriske, pedagogiske og psykososiale forhold.

Institusjonens arbeid med læringsmiljøet skal dokumenteres og inngå i institusjonens interne system for kvalitetssikring etter § 3-5.

Institusjonen skal samarbeide med studentsamskipnaden om å legge til rette for et godt læringsmiljø og god studentvelferd.

Departementet kan gi forskrift om krav til læringsmiljøet.

§ 10-2 *Universell utforming*

Universiteter og høyskoler skal sørge for at institusjonens alminnelige funksjoner er universelt utformet. Plikten til universell utforming omfatter institusjonens fysiske omgivelser og informasjons- og kommunikasjonsteknologien (IKT), blant annet det digitale læringsmiljøet.

Plikten gjelder ikke utforming som innebærer en uforholdsmessig byrde for institusjonen, jf. likestillings- og diskrimineringsloven §§ 17 og 18.

§ 10-3 *Plikt til å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering*

Universiteter og høyskoler skal arbeide for å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering i læringsmiljøet, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 13 sjette ledd.

§ 10-4 *Rett til å varsle og forbud mot gjengjeldelse*

Studenter har rett til å varsle om kritikkverdige forhold ved universitetet eller høyskolen. Gjengjeldelse mot studenter som varsler, er forbudt.

§ 10-5 *Individuell tilrettelegging for studenter*

Studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, praksis, læremidler og eksamen.

Retten gjelder ikke tilrettelegging som innebærer en uforholdsmessig byrde for institusjonen. Når institusjonen skal vurdere om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde, skal det særlig legges vekt på

- tilretteleggingens effekt
- kostnadene ved tilretteleggingen
- institusjonens ressurser.

Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige kravene som stilles i det enkelte studiet. For å bestå må studentene oppnå det læringsutbyttet som kreves for studiet.

Plikten til å tilrettelegge for studenter som deltar i studier på Svalbard, gjelder så langt det er mulig og rimelig.

§ 10-6 *Tilrettelegging for gravide studenter og rett til foreldrepermisjon*

Gravide studenter har rett til utsatt eksamen dersom eksamensdatoen er i perioden mellom tre uker før termin og seks uker etter fødsel. Barnets andre forelder har rett til utsatt eksamen dersom eksamensdatoen er i perioden mellom fødsel og to uker etter fødsel.

En student som får barn under studiene, har rett til permisjon fra studiene under svangerskap og permisjon til omsorg for barn. I permisjonsperioden har studenten fortsatt studierett og rett til å gå opp til eksamen ved institusjonen. Etter endt permisjon har studenten rett til å gjenoppta studiene på tilsvarende nivå som før permisjonen, og universiteter og høyskoler skal legge til rette for at studenten kan gjenoppta studiene så raskt som mulig.

Reglene i arbeidsmiljøloven §§ 12-1 til 12-5 og § 12-7 gjelder så langt de passer.

Institusjonene kan gi forskrift om tilrettelegging etter denne paragrafen.

§ 10-7 *Permisjon fra studier*

Studenter har rett til permisjon fra studiene når de er i tjeneste etter forsvarsloven § 17, når de har verv i studentpolitiske eller folkevalgte organer, og når det foreligger andre særlige grunner. Studentene skal få permisjon så lenge behovet tilsier det.

I permisjonsperioden har studenten fortsatt studierett og rett til å gå opp til eksamen ved institusjonen.

Institusjonene kan gi forskrift om permisjon.

§ 10-8 *Studentombud*

Universiteter og høyskoler skal sørge for at alle studentene har tilgang til et studentombud.

Studentombudet skal gi studenter råd og hjelp i saker som er knyttet til studiesituasjonen, og bidra til å ivareta studentenes rettssikkerhet overfor institusjonen.

Studentombudet kan ikke instrueres i sitt virke. Studentombudet kan selv bestemme om ombudet skal bistå en student i en sak. Studentombudet har ikke selv myndighet til å avgjøre saker.

Studentombudet har taushetsplikt om opplysninger om noens personlige forhold som ombudet får kjennskap til i forbindelse med arbeidet sitt. Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og 13 g gjelder tilsvarende.

§ 10-9 *Tilsyn med læringsmiljøet*

Arbeidstilsynet skal føre tilsyn med at det fysiske og psykososiale læringsmiljøet er forsvarlig, jf. § 10-1 første ledd. Arbeidsmiljøloven kapittel 18 om tilsyn og tvangsmidler m.m. gjelder så langt det passer.

Digitaliseringsdirektoratet skal føre tilsyn med det digitale læringsmiljøet.

Departementet kan gi forskrift om tilsyn med læringsmiljøet.

§ 10-10 *Læringsmiljøutvalg*

Universiteter og høyskoler skal ha minst ett læringsmiljøutvalg.

Læringsmiljøutvalget skal bidra til at § 10-1 følges, og sikre at studentene kan medvirke i prosessene som gjelder læringsmiljøet.

Studentene og institusjonen skal ha like mange representanter i læringsmiljøutvalget. Utvalget skal velge leder hvert år. Lederen skal annethvert år velges fra institusjonens representanter og annethvert år fra studentenes representanter.

§ 10-11 *Studentorgan*

Studentene kan opprette et studentorgan for å ivareta studentenes interesser og fremme studentenes synspunkter overfor styret ved universitetet eller høyskolen. Tilsvarende kan studentene ved den enkelte avdeling eller grunnenhet opprette et studentorgan for avdelingen eller grunnenheten. Representanter til studentorganene skal velges blant studentene.

Universiteter og høyskoler skal legge forholdene til rette for at studentorganene kan drive sitt arbeid. Institusjonen skal dokumentere omfanget av tilretteleggingen.

Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene.

§ 10-12 *Studentenes representasjon i universiteters og høyskolars organer*

Studenter skal utgjøre minst 20 prosent av medlemmene i alle kollegiale organer ved universiteter og høyskoler som har avgjørelsesmyndighet. Dersom 20 prosent ikke utgjør mer enn ett medlem, kan studentene møte med ytterligere én student med tale- og forslagsrett.

Første ledd kan fravikes dersom organet som har delegert myndighet til det kollegiale organet, enstemmig bestemmer det.

Kapittel 11 Undervisning, eksamen, sensur, klage og vitnemål

§ 11-1 Studieplan

Universiteter og høyskoler skal fastsette studieplaner for det faglige innholdet og læringsutbyttet i studiene.

Institusjonene kan gi forskrift om studentenes progresjon som vilkår for studierett.

§ 11-2 Studiepoeng og studieår

Studiepoeng er et mål på studentenes arbeidsbelastning, slik at ett studieår på fulltid i omfang og læringsutbytte tilsvarer 60 studiepoeng.

Studieåret skal være 10 måneder dersom det ikke er særskilte grunner til å ha annen lengde på studieåret. Universitetene og høyskolene fastsetter undervisningsterminene.

§ 11-3 Faglig oppfølging – individuell utdanningsplan

Universiteter og høyskoler skal sørge for god faglig oppfølging av studentene.

Studenter som tar studier som gir 60 studiepoeng eller mer, skal ha en individuell utdanningsplan som er utarbeidet av institusjonen i samarbeid med studenten.

Utdanningsplanen skal inneholde institusjonens ansvar og forpliktelser overfor studenten og studentens forpliktelser overfor institusjonen.

Departementet kan gi forskrift om innholdet i utdanningsplanen.

§ 11-4 Rett til å gå opp til eksamen

Den som oppfyller kravene til opptak etter §§ 8-1 og 8-2, og som har betalt semesteravgift etter studentsamskipnadsloven § 10 andre ledd, har rett til å gå opp til eksamen. Dette gjelder også personer som ikke er tatt opp som student på det aktuelle studiet. Reglene i §§ 11-5 til 11-12 gjelder da tilsvarende.

Universiteter og høyskoler kan gi forskrift om andre aktiviteter som er obligatoriske for at studentene skal kunne gå opp til eksamen.

Institusjonene kan også gi forskrift om adgangen til å gå opp til eksamen og oppmeldingsfrist for personer som ikke er tatt opp som student på det aktuelle studiet, og om eksamensavgift. Eksamensavgiften skal dekke institusjonens merutgifter ved å holde eksamen for denne gruppen.

§ 11-5 Skriftspråk ved eksamen

Studenter kan velge å få skriftlige eksamensoppgaver på enten bokmål eller nynorsk. Departementet kan gi forskrift om skriftspråk ved eksamen, også om unntak fra denne paragrafen.

§ 11-6 Gjennomføring av eksamen

Universiteter og høyskoler skal sørge for at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvd og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte. Vurderingen skal sikre det faglige nivået på studiet. Institusjonene skal enten ha ekstern sensor ved sensur av den enkelte eksamen eller ekstern evaluering av eksamens- og sensurordningen.

Den muntlige delen av en eksamen skal være offentlig med mindre hensynet til gjennomføringen av eksamenen tilsier noe annet. En institusjon kan gjøre unntak fra regelen om offentlig eksamen dersom det er særlige grunner for det.

Institusjonene gir forskrift om gjennomføring av eksamen, vilkår for å gå opp til eksamen på nytt og for adgang til ny praksisperiode.

§ 11-7 Gjennomføring av sensur

Universiteter og høyskoler skal oppnevne sensor ved eksamen. Karakteren ved sensur skal være bestått eller ikke bestått, eller en gradert skala med fem trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått.

Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved sensur av studentenes selvstendige arbeid i høyere grad. Det skal være to sensorer ved sensur av bacheloroppgaver eller lignende selvstendig arbeid på lavere grad, eksamener som ikke er etterprøvbare, og eksamener som alene utgjør 15 studiepoeng eller mer.

Institusjonene skal utarbeide skriftlig sensorveiledning til alle eksamener. Sensorveiledningen skal være tilgjengelig for studentene etter at karakteren er fastsatt.

Sensuren skal foreligge innen 15 virkedager fra eksamen er avlagt, dersom ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid. Institusjonene kan gi midlertidig forskrift om lengre frist for enkelte eksamener dersom det ikke er mulig å skaffe det antallet kvalifiserte sensorer som trengs for å avvikle sensuren innen 15 virkedager. Institusjonene kan gi forskrift om lengre frist enn 15 virkedager for større skriftlige arbeider.

§ 11-8 Rett til begrunnelse for karakter

En student har rett til å få en begrunnelse for sensurvedtaket sitt. Studenten må kreve begrunnelse innen én uke etter at sensurvedtaket er kunngjort for studenten.

Ved muntlige, utøvende eller praktiske eksamener må studenten kreve begrunnelse umiddelbart etter at sensurvedtaket er meddelt studenten.

Studenten skal få begrunnelse for karakteren innen to uker etter at studenten har bedt om det. Begrunnelsen skal inneholde de generelle prinsippene som er lagt til grunn for sensurvedtaket, og vurderingen av studentens prestasjon.

§ 11-9 Klage på formelle feil ved eksamen

En student som har vært oppe til eksamen, kan klage på formelle feil innen tre uker etter at studenten ble eller burde vært kjent med den formelle feilen.

Dersom institusjonen mener det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller for sensurvedtaket, skal institusjonen oppheve sensurvedtaket. Dersom feilen kan rettes ved ny sensur av innleverte arbeider, skal institusjonen gjennomføre ny sensur. Dersom feilen ikke kan rettes ved ny sensur av innleverte arbeider, skal institusjonen avholde ny eksamen med nye sensorer. Studenten kan klage etter reglene i § 11-10 på den karakteren som blir fastsatt ved ny sensur.

Dersom institusjonen mener det ikke er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller for sensurvedtaket, skal saken sendes til klageinstansen for vurdering.

Dersom institusjonen mener det er begått formelle feil og det er rimelig å anta at det kan ha hatt betydning for andre studenters prestasjon eller sensurvedtak, kan institusjonen oppheve sensurvedtaket også for andre studenter enn den som har klaget på formelle feil. Institusjonen kan da vedta ny sensur eller ny eksamen. Studenter som ikke har klaget på formelle feil, men som likevel blir berørt av institusjonens vedtak, kan klage på vedtaket.

Klageinstansen kan oppheve sensurvedtaket og vedta ny sensur eller ny eksamen for den som har klaget på formelle feil. Klageinstansen kan ikke oppheve sensurvedtaket eller vedta ny sensur eller ny eksamen for andre enn den som har klaget på formelle feil. Dersom klageinstansen mener at institusjonens vurdering av saken er mangelfull, kan klageinstansen sende saken tilbake til institusjonen for ny vurdering.

Dersom en student har krevd begrunnelse etter § 11-9 eller klaget på karakteren etter § 11-10, løper fristen for å klage på formelle feil fra studenten har fått begrunnelsen for karakteren eller resultatet fra klagen på karakteren.

Styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 14-1, er klageinstans for institusjonens vedtak etter denne paragrafen.

§ 11-10 Klage på karakter

En student kan klage skriftlig på sensurvedtaket sitt innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Dersom studenten har bedt om begrunnelse etter § 11-9 eller klaget på formelle feil etter § 11-8, løper klagefristen fra studenten har fått begrunnelsen for karakteren eller resultatet av klagen på formelle feil.

Det er individuell klagerett ved gruppeeksamen. En endring av karakter etter klage ved gruppeeksamen vil bare gjelde for den som har klaget.

Ved bruk av løpende vurdering kan institusjonen bestemme om studenten kan klage på karakteren på den enkelte prestasjonen, eller om studenten bare kan klage på sensurvedtaket for emnet.

Sensur av muntlig prestasjon, praksis og lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages.

§ 11-11 Gjennomføring av klagesensur

Dersom en student klager på karakteren, skal universiteter og høyskoler gjennomføre en klagesensur uten ugrunnet opphold.

Det skal være minst to nye sensorer, hvorav minst én ekstern, ved klagesensuren. Sensorene skal ikke få opprinnelig karakter, opprinnelig sensors begrunnelse for denne eller studentens begrunnelse for klagen.

I klagesensuren kan karakteren endres både til gunst og ugunst for studenten. Dersom karakteren i klagesensuren avviker med to eller flere karakterer fra karakteren i den opprinnelige sensuren, skal institusjonen vurdere saken på nytt før den endelige karakteren fastsettes.

Dersom det opprinnelige sensurvedtaket var fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig eksamen og karakteren på den skriftlige delen av eksamen endres ved ny sensur, skal institusjonen avholde en ny muntlig eksamen for å fastsette den endelige karakteren.

§ 11-12 Vitnemål og annen dokumentasjon av resultater

Universiteter og høyskoler skal utstede vitnemål om oppnådd grad og annen fullført utdanning.

En institusjon kan utstede vitnemål bare dersom minst 60 av studiepoengene som skal inngå i grunnlaget for vitnemålet, er avlagt ved institusjonen.

Det skal framgå av vitnemålet om utdanningen er gitt i samarbeid med andre institusjoner, jf. § 3-8 andre ledd.

Institusjonene skal samtidig med vitnemålet utstede et vitnemålstillegg som nærmere beskriver den enkeltes kvalifikasjoner til bruk ved godkjenning av kvalifikasjonene i utlandet.

Institusjonene skal på forespørsel gi dokumentasjon av resultater til studenter som ikke har fullført utdanningen.

For personer som ikke er tatt opp som student på det aktuelle studiet, skal institusjonen angi på vitnemålet eller i annen dokumentasjon av resultatet om kunnskapene og ferdighetene er prøvd på en annen måte enn for studenter som er tatt opp ved studiet.

Institusjonene kan legge til rette for at opplysninger om vitnemål og annen dokumentasjon av resultater automatisk kan deles via en portal for deling av vitnemål og dokumentasjon av kompetanse, jf. § 15-1.

Kapittel 12 Regler om adferd og reaksjoner

§ 12-1 Falske dokumenter

Den som har søkt om opptak til studier, godkjenning av utdanning eller godkjenning av kompetanse ved å bruke falske dokumenter, skal få dokumentene inndratt og skal ikke gis opptak eller få godkjent utdanning. Det kan gis en karantenetid på inntil ett år. Dersom det er gitt opptak eller godkjenning av en utdanning på grunnlag av falske dokumenter, skal opptaket eller godkjenningen annulleres.

Eksamener og obligatoriske aktiviteter kan annulleres dersom en student har fått godkjent eller skaffet seg adgang til dem ved hjelp av falske dokumenter. En student som har opptrådt forsettlig eller grovt uaktsomt, kan utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved universiteter og høyskoler i inntil ett år.

Vedtak om inndragning av dokumenter, karantenetid og utestenging ved et universitet eller en høyskole fattes med to tredels flertall av styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 14-1.

Dersom den som behandler saker om opptak eller om godkjenning av utdanning og kompetanse etter denne loven, oppdager at en søker eller student har levert falske dokumenter, skal forholdet anmeldes til politiet.

Dersom en eksamen eller en obligatorisk aktivitet blir annullert, skal studenten levere tilbake eventuelle vitnemål eller annen dokumentasjon av resultater til institusjonen. Dersom en student ikke leverer vitnemålet eller annen dokumentasjon av resultater tilbake innen gitt frist, kan institusjonen kreve namsmannens hjelp til tilbakelevering i samsvar med reglene i tvangsfullbyrdesloven kapittel 13.

Departementet kan gi forskrift om hva som anses som falske dokumenter.

§ 12-2 Krav om politiattest

I studier der studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksis, kan universiteter og høyskoler kreve at studentene legger fram politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Attesten kan kreves framlagt enten ved opptak til eller underveis i studiet. I tillegg gjelder særlige regler om politiattest for bestemte typer yrkesutøvelse tilsvarende for studenter som deltar i klinisk undervisning eller praksis.

Universiteter og høyskoler kan utestenge en student fra klinisk undervisning og praksis dersom studenten er dømt eller har vedtatt forelegg for forhold som innebærer at det må anses uforvarlig at studenten deltar i arbeid med pasienter, brukere, barnehagebarn, elever eller andre.

En student som er siktet eller tiltalt for straffbart forhold som er omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd eller i politiattester etter første ledd, kan midlertidig utelukkes fra klinisk undervisning og praksis til en rettskraftig dom foreligger eller saken er henlagt, dersom det er nødvendig av hensyn til sikkerheten eller behandlingsmiljøet for pasienter, brukere, barnehagebarn, elever eller andre som studenten vil komme i kontakt med.

Vedtak om utestenging og utelukkelse fra klinisk undervisning og praksis fattes av styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 14-1.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av kravet om politiattest, blant annet om saksbehandling og frister.

§ 12-3 Skikkethetsvurdering

Departementet kan fastsette at universiteter og høyskoler på enkelte studier skal gjøre en vurdering av om den enkelte student er skikket for yrket.

Institusjonene skal gjennom hele studiet gjøre en løpende skikkethetsvurdering av alle studenter dersom det er fastsatt krav om skikkethetsvurdering på det aktuelle studiet. For å få vitnemål må studenten være vurdert som skikket for yrket.

Dersom det er begrunnet tvil om en student er skikket, skal institusjonen igangsette sak om særskilt skikkethetsvurdering. En student som utgjør en mulig fare for dem som studenten kommer i kontakt med under praksis og i framtidig yrkesutøvelse, er ikke skikket for yrket.

En student som ikke er skikket for yrket, kan utestenges fra studiet i inntil fem år. En student skal ikke utestenges for en lengre periode enn det som er nødvendig ut fra årsaken til at studenten er vurdert som uskikket.

Vedtak etter denne paragrafen fattes av styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 14-1, etter innstilling fra en egen skikkethetsnemnd. Vedtak om at en student ikke er skikket, og om utestenging, fattes med minst to tredels flertall.

Departementet gir forskrift om skikkethetsvurdering, blant annet om hvilke studier som skal omfattes av en skikkethetsvurdering, kriterier for vurderingen og saksbehandlingen.

§ 12-4 Uredelig opptreden og fusk

Dersom en student ved uredelig opptreden forsettlig eller grovt uaktsomt har skaffet seg adgang til eksamen eller obligatoriske aktiviteter, kan eksamen eller aktiviteten annulleres.

Dersom en student forsettlig har forsøkt å fuske eller forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket i forbindelse med gjennomføringen av eksamen eller obligatoriske aktiviteter eller forut for endelig sensur, kan eksamen eller aktiviteten annulleres.

En student som har opptrådt som beskrevet i første eller andre ledd, kan utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved alle universiteter og høyskoler i inntil ett år. I særlig grove tilfeller kan studenten utestenges i inntil to år.

En student som forsettlig har medvirket til opptreden som beskrevet i første og andre ledd, kan utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved alle universiteter og høyskoler i inntil ett år.

Vedtaket etter denne paragrafen fattes av styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 14-1. Vedtak om utestenging og tap av eksamensrett fattes med to tredels flertall.

Dersom en eksamen eller en obligatorisk aktivitet blir annullert, skal studenten levere tilbake eventuelle vitnemål og annen dokumentasjon av resultater til institusjonen. Dersom en student ikke leverer vitnemålet eller annen dokumentasjon av resultater tilbake til institusjonen innen gitt frist, kan institusjonen kreve namsmannens hjelp til tilbakelevering i samsvar med reglene i tvangsfullbyrdsloven kapittel 13.

Dersom vitnemålet kan danne grunnlag for autorisasjon for yrkesutøvelse, skal institusjonen gi melding om annulleringen til den rette myndigheten.

§ 12-5 Forstyrrende opptreden

Universiteter og høyskoler kan med umiddelbar virkning bortvise en student som forstyrrer undervisningen eller medstudenters arbeid.

Dersom en student opptrer på en måte som virker grovt forstyrrende for medstudenters arbeid eller for virksomheten ved institusjonen ellers, og fortsetter med slik opptreden tross skriftlig advarsel fra institusjonen, kan studenten bortvises fra nærmere bestemte områder ved institusjonen for inntil ett år.

Dersom studenten etter skriftlig advarsel fra styret ikke respekterer et vedtak om bortvisning, kan studenten utestenges fra studiet og fratras retten til å gå opp til eksamen ved alle universiteter og høyskoler i inntil ett år.

Vedtaket om bortvisning etter andre ledd og utestenging etter tredje ledd skal fattes med to tredels flertall av

styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 14-1.

§ 12-6 Grovt klanderverdig opptreden

En student som har opptrådt grovt klanderverdig overfor pasienter, brukere, barnehagebarn, elever eller andre som studenten har å gjøre med som en del av klinisk undervisning eller praksis, kan utestenges og fratras retten til å gå opp til eksamen i inntil tre år i studier med klinisk undervisning eller praksis. Grovt klanderverdig opptreden vil si at studenten har

- opptrådt på en slik måte at det er skapt fare for liv eller helse
- gjort seg skyldig i grove brudd på taushetsplikten
- opptrådt grovt usømmelig.

Vedtaket om utestenging og tap av retten til å gå opp til eksamen fattes med to tredels flertall av styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 14-1.

Dersom en student er utestengt fra et studium som kan utløse rett til autorisasjon etter helsepersonelloven § 48 første ledd, skal institusjonen informere Helsedirektoratet om vedtaket etter denne paragrafen.

§ 12-7 Studentenes taushetsplikt

En student som i studiesammenheng får kjennskap til noens personlige forhold, har taushetsplikt etter reglene som gjelder for yrkesutøvere på det aktuelle området. Universiteter og høyskoler skal utarbeide en taushetsplikterklæring som skal underskrives av de studentene det er aktuelt for.

Studenter som har gjort seg skyldig i grove brudd på taushetsplikten, kan utestenges og fratras retten til å gå opp til eksamen etter § 12-6.

§ 12-8 Bruk av plagg som helt eller delvis dekker ansiktet

Studenter og ansatte skal i forbindelse med undervisning og tilsvarende ikke bruke plagg som helt eller delvis dekker ansiktet. Forbudet gjelder ikke dersom bruken av slike plagg er begrunnet i klimatiske, pedagogiske eller lærings-, helse- eller sikkerhetsmessige forhold.

En student som til tross for skriftlig advarsel har brukt klesplagg som helt eller delvis dekker ansiktet i strid med første ledd, kan bortvises i inntil ett år. Dersom en student til tross for skriftlig advarsel ikke etterkommer et vedtak om bortvisning, kan studenten utestenges fra studiet i inntil ett år.

Vedtaket om bortvisning skal fattes av rektor eller den rektor bestemmer. Vedtak om utestenging fattes av styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 14-1.

§ 12-9 *Rett til å få dekket utgifter til advokat*

Studenter har rett til å få dekket rimelige og nødvendige utgifter til bistand fra advokat eller annen fullmektig i saker som gjelder utestenging etter §§ 12-1 til 12-8, utelukkelse etter § 12-2, uskikkethet etter § 12-3 og bortvisning etter §§ 12-5 og 12-8.

Retten til dekning av utgifter gjelder fra det tidspunktet det tas avgjørelse om å fremme saken.

Utgiftene til advokat eller annen fullmektig dekkes av det enkelte universitet eller den enkelte høyskole. Salærforskriften gjelder med unntak av reglene i § 4 om hvem som fastsetter salæret, og reglene i § 13 om klage og anke. Det er den enkelte institusjon som fastsetter salæret, og vedtak om salærfastsettelse kan påklages til departementet eller en nasjonal klagenemnd som er oppnevnt av departementet, jf. § 14-2.

§ 12-10 *Domstolsprøving av vedtak om utestenging, utelukkelse, uskikkethet og bortvisning*

Studenter kan bringe vedtak om utestenging etter §§ 12-1 til 12-8, utelukkelse etter § 12-2, uskikkethet etter § 12-3 og bortvisning etter §§ 12-5 og 12-8 inn for prøving ved tingretten i rettskretsen der universitetets eller høyskolens administrasjon har sitt hovedsete. Et slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at det endelige vedtaket kom fram til studenten. Plikten i tvisteloven § 6-2 til å bruke forlikrådet gjelder ikke.

Retten kan prøve alle sider av vedtaket.

Institusjonen skal dekke alle kostnadene ved søksmålet for tingretten og for lagmannsretten dersom staten anker, inkludert salær til saksøkers advokat, jf. § 12-9. Studenter skal sette fram krav om dekning av sakskostnader for institusjonen, og kravet skal behandles etter reglene i § 12-9.

§ 12-11 *Register for informasjonsutveksling om reaksjoner*

Den som fatter vedtak etter §§ 12-1 første og andre ledd, 12-3 fjerde ledd, 12-4 tredje og fjerde ledd, 12-5 tredje ledd, 12-6 første ledd og § 12-7 andre ledd, skal registrere disse i et register for informasjonsutveksling om reaksjoner overfor søkere og studenter. Et vedtak skal slettes fra registeret når perioden vedtaket gjelder for, er utløpt.

Informasjonen i registeret skal gjøres tilgjengelig for bruk ved opptak til universiteter og høyskoler og for godkjenning av utdanning. Registeret kan inneholde personopplysninger.

Departementet kan gi forskrift om registeret og om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke personopplysninger som kan registreres, og om videre-

behandling, utlevering og tilgang til personopplysninger.

Kapittel 13 Doktorgradsutdanninger

§ 13-1 *Om doktorgradsutdanningene*

Når eksamener eller obligatoriske aktiviteter gjennomføres som del av en doktorgradsutdanning, gjelder rettighetene og pliktene etter kapittel 11 og 12 i denne loven også for doktorgradskandidatene.

Doktorgradskandidater som er ansatt ved et universitet eller en høyskole, er unntatt fra reglene om bortvisning og utestenging i kapittel 12, dekning av utgifter til advokat etter § 12-9 og dekning av kostnader ved søksmål etter § 12-10 tredje ledd.

Klage på ikke godkjent doktorgradsavhandling skal behandles av institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 14-1.

Universiteter og høyskoler kan gi forskrift om doktorgradsutdanningene.

§ 13-2 *Tvungen avslutning av doktorgradsutdanninger*

Universiteter og høyskoler kan vedta tvungen avslutning av en doktorgradsutdanning dersom en doktorgradskandidat har opptrådt vitenskapelig uredelig etter forskningsetikkloven § 8 andre ledd. Departementet er klageinstans for vedtak om tvungen avslutning etter dette leddet.

Institusjonene kan også vedta tvungen avslutning av en doktorgradsutdanning dersom en doktorgradskandidat i vesentlig grad ikke oppfyller forpliktelsene sine etter doktorgradsavtalen.

Kapittel 14 Institusjonens nemnd for studentsaker og klagebehandling

§ 14-1 *Institusjonens nemnd for studentsaker*

Universiteter og høyskoler skal opprette minst én nemnd for studentsaker. Flere institusjoner kan opprette en felles nemnd.

Nemnda er klageinstans for klager på enkeltvedtak fattet av institusjonen, bortsett fra der det er fastsatt i eller med hjemmel i denne loven at det er en annen klageinstans. Nemnda kan behandle saker som førsteinstans etter §§ 12-1 til 12-8 etter delegering fra styret.

Nemnda kan ikke instrueres i behandlingen av klagesaker.

Nemnda skal ha fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Lederen og vara for lederen skal oppfylle de lovbestemte kravene for lagdommere og tingrettsdommere, jf. domstoloven § 54. Lederen og vara for lederen kan ikke være ansatt ved institusjonen. To av medlemmene skal være studenter. Representanter for

institusjonens eier eller medlemmer av institusjonens styre kan ikke være medlemmer av nemnda.

Nemnda er vedtaksfør når lederen eller varaen for lederen og to andre medlemmer er til stede.

§ 14-2 *Nasjonale klagenemnder*

Departementet kan opprette nasjonale klagenemnder som skal behandle klager på enkeltvedtak og andre avgjørelser på bestemte områder.

Departementet kan gi forskrift om klagenemnder og om saksbehandlingen i nemndene.

§ 14-3 *Klage på vedtak om tilskudd til internasjonalt utdanningssamarbeid*

Ved klage på enkeltvedtak om tildeling av midler for å samordne og fremme internasjonalt utdanningssamarbeid gjennom hele utdanningsløpet, kan ikke klageinstansen overprøve de skjønnsmessige vurderingene som ligger til grunn for vedtaket.

Kapittel 15 Nasjonale databaser, rapportering mv.

§ 15-1 *Portal for deling av vitnemål og dokumentasjon av kompetanse*

En portal for deling av vitnemål og dokumentasjon av kompetanse skal sikre sannferdig informasjon om vitnemål, karakterer, annen dokumentasjon av oppnådd kompetanse og vedtak om godkjenning av utenlandsk utdanning og opplæring. Portalen skal også hindre bruk av falske dokumenter.

I portalen kan det behandles personopplysninger om personer som har vitnemål, dokumentasjon av kompetanse mv. registrert hos tilknyttede institusjoner, forvaltningsorganer, organisasjoner og andre. Dette gjelder så langt de som gir opplysningene, har lov til å dele slik informasjon med portalen.

Den registrerte bestemmer hvem som skal få tilgang til informasjonen gjennom portalen, hvilken informasjon de skal få tilgang til, og for hvilket tidsrom.

Dokumentasjon som deles via portalen, kan bare verifiseres i sin opprinnelige digitale form.

Departementet kan gi forskrift om portalen og om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke personopplysninger som kan behandles, og om hvem, og om innhenting, viderebehandling, utlevering og tilgang til personopplysninger.

§ 15-2 *Database for forskningsinformasjon*

En database for forskningsinformasjon skal gi oversikt over og tilgjengeliggjøre forskningsprosjekter, publikasjoner, forskningsformidling og datasett fra forskning mv., og slik legge til rette for åpen tilgang til

forskningsresultater og data, effektiv forskningsadministrasjon og for forskning, statistikk og analyse på feltet. I databasen kan det behandles personopplysninger så langt det er nødvendig.

Departementet kan pålegge universiteter og høyskoler, regionale helseforetak og institutter som mottar offentlig finansiering av forskning, å rapportere til databasen.

Departementet kan gi forskrift om rapporteringsplikten og om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke personopplysninger som kan behandles, og om hvem, og om innhenting, viderebehandling, utlevering og tilgang til personopplysninger.

§ 15-3 *Database for statistikk om høyere utdanning*

Database for statistikk om høyere utdanning skal legge til rette for utarbeiding av statistikk og analyse, gjennomføring av utredninger og forskning og departementets forvaltning og styring av høyere utdanning. I databasen kan det behandles personopplysninger så langt det er nødvendig.

Departementet kan pålegge universiteter og høyskoler å rapportere data om høyere utdanning og forskning, inkludert personopplysninger om søkere, studenter, doktorgradskandidater og ansatte, til databasen.

Departementet kan gi forskrift om rapporteringsplikten og om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke personopplysninger som kan behandles, og om hvem, og om innhenting, viderebehandling, utlevering og tilgang til personopplysninger.

Kapittel 16 NOKUT

§ 16-1 *NOKUTs formål*

Formålet med virksomheten til Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) etter denne loven er å bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning. I tillegg skal virksomheten stimulere til kvalitetsutvikling som sikrer et høyt internasjonalt nivå i utdanningstilbudene.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling i NOKUT.

§ 16-2 *NOKUTs faglige uavhengighet*

NOKUT er faglig uavhengig i følgende oppgaver:

- akkreditering av institusjoner og studietilbud
- periodiske tilsyn med institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid
- tilsyn med akkrediterte institusjoner og studietilbud

d. evalueringer for å vurdere kvaliteten i høyere utdanning.

§ 16-3 NOKUTs evalueringer

Departementet kan pålegge NOKUT å gjennomføre evalueringer etter § 16-2 bokstav d. NOKUTs evalueringer skal offentliggjøres, og NOKUT skal bidra til at de gjøres kjent.

§ 16-4 NOKUTs styre

NOKUT skal ledes av et styre som har det overordnede ansvaret for virksomheten og NOKUTs avgjørelser.

Styret skal oppnevnes av departementet og bestå av ni medlemmer. Ett medlem skal være student ved et universitet eller en høyskole, og ett medlem skal være student ved en fagskole. Ett medlem skal oppnevnes blant NOKUTs ansatte og skal ha stemmerett i saker som angår de ansattes forhold. Det skal oppnevnes varamedlemmer, inkludert personlige varamedlemmer for de ansattes og studentenes medlemmer. Departementet oppnevner styrets leder.

Styret skal oppnevnes for fire år. Studentmedlemmer skal oppnevnes for to år.

Medlemmer av styret kan ikke inneha ledende stillinger eller verv ved universiteter, høyskoler eller fagskoler.

Styret skal ansette daglig leder for NOKUT på åremål. Åremålsperioden skal være seks år.

Kapittel 17 Diverse regler

§ 17-1 Forsøk

Departementet kan gjøre tidsavgrensede unntak fra denne loven med forskrifter i forbindelse med pedagogiske eller organisatoriske forsøk.

§ 17-2 Ikrafttredelse og opphevelse

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer. Samtidig oppheves lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler. Kongen kan sette i kraft de ulike reglene til ulik tid.

§ 17-3 Overgangsregler

Forskrifter og enkeltvedtak som er fastsatt med hjemmel i regler som blir opphevet eller endret med denne loven, gjelder til departementet fastsetter noe annet. Departementet kan gi forskrift med overgangsregler.

§ 17-4 Endringer i andre lover

Fra lovens ikrafttredelse gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 9. juni 2023 nr. 30 om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) gjøres følgende endringer:

§ 23-4 tredje ledd skal lyde:

Fødselsnummer, D-nummer og informasjon om at ein person har eit godkjenningssvedtak, kan delast automatisk med ein portal for deling av vitnemål og dokumentasjon om oppnådd kompetanse, jf. universitets- og høyskoleloven § 15-1. Vedtak kan berre delast når den registrerte har bestemt det.

§ 25-2 fjerde ledd skal lyde:

Databasen kan dele fødselsnummeret eller D-nummeret til ein person og informasjon om kva for dokumentasjon av kompetansen til personen databasen inneheld automatisk med ein portal for deling av vitnemål og dokumentasjon av kompetanse, jf. universitets- og høyskoleloven § 15-1. Vitnemål og dokumentasjon av kompetanse kan berre delast når den registrerte har bestemt det.

2. I lov 28. april 2017 nr. 23 om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven) skal § 5 andre ledd lyde:

Forskningsinstitusjoner skal sikre at forskningen ved institusjonen skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. Institusjonen har ansvaret for:

- a. nødvendig opplæring av *studenter, doktorgradskandidater* og ansatte i anerkjente forskningsetiske normer og
- b. at alle som utfører eller deltar i forskningen, er kjent med anerkjente forskningsetiske normer.

3. I lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 4 b skal lyde:

§ 4 b NOKUTs myndighet, formål og faglig uavhengige oppgaver

Formålet med virksomheten til Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) etter denne loven er å bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere yrkesfaglig utdanning. I tillegg skal virksomheten stimulere til kvalitetsutvikling som sikrer fagskoleutdanning av høy kvalitet.

NOKUTs styre er regulert i universitets- og høyskoleloven § 16-4.

NOKUT er faglig uavhengig i følgende oppgaver:

- a. akkreditering av fagområder og fagskoleutdanninger
- b. tilsyn med akkrediterte fagområder og fagskoleutdanninger

- c. evalueringer for å vurdere kvaliteten i høyere yrkesfaglig utdanning.

§ 7 b tredje ledd første punktum skal lyde:

Fødselsnummer, D-nummer og informasjon om at en person har godkjenning vedtak etter første ledd, kan deles automatisk med en portal for deling av vitnemål og dokumentasjon om oppnådd kompetanse, jf. *universitets- og høyskoleloven § 15-1*.

§ 41 andre ledd første punktum skal lyde:

Fagskoler kan dele en persons fødselsnummer, D-nummer og informasjon som kan identifisere at den nasjonale databasen som nevnt i første ledd eller fagskolen har opplysninger om personens utdanningsresultater, automatisk med en portal for deling av vitnemål og dokumentasjon om oppnådd kompetanse, jf. *universitets- og høyskoleloven § 15-1*.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til A § 2-1 g og forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 2-1 bokstav g skal lyde:

g. samarbeide med relevante aktører på internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt nivå for å bedre kvaliteten på virksomheten og gjøre den mer relevant. På alle relevante områder, og spesielt i det internasjonale samarbeidet, skal institusjonene ha dialog med nasjonale sikkerhetsmyndigheter, slik at hensynet til nasjonal sikkerhet ivaretas.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble innstillingen vedtatt med 73 mot 26 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.11)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til A § 4-4 fjerde ledd tredje punktum og forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 4-4 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Sametinget oppnevner to av de eksterne styremedlemmene og ett varamedlem ved Samisk høyskole, og ett av de eksterne styremedlemmene ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet og Nord universitet.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble innstillingen vedtatt med 84 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.41)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til A § 4-6 første ledd og forslag nr. 10, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 4-6 første ledd skal lyde:

Rektor utpekes ved valg. Både institusjonenes ansatte og eksterne kandidater kan velges som rektor.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble innstillingen vedtatt med 83 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.10)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til A § 8-4 og forslag nr. 17, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 8-4 skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om rangering av søkere for opptak til studier ved universiteter og høyskoler. Det er ikke adgang til å rangere søkere på grunnlag av kjønn.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen vedtatt med 84 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.33)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til A § 10-1 femte ledd og forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre. Forslaget lyder:

«Universitets- og høyskoleloven § 10-1 femte ledd skal lyde:

Departementet skal gi forskrift om krav til læringsmiljøet.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble innstillingen vedtatt med 81 mot 18 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.09)

Presidenten: Det voteres over A § 1-1 første ledd d. Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 86 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.31)

Presidenten: Det voteres over A § 2-3 tredje ledd. Høyre og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 74 mot 25 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.53)

Presidenten: Det voteres over A § 2-5 andre ledd første punktum.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 87 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.14)

Presidenten: Det voteres over A § 2-6 første og tredje ledd.

Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 81 mot 18 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.34)

Presidenten: Det voteres over A § 2-6 andre ledd. Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 90 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.53)

Presidenten: Det voteres over A § 4-1 femte ledd tredje punktum.

Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 61 mot 38 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.53)

Presidenten: Det voteres over A § 4-5. Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 85 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.16)

Presidenten: Det voteres over A § 7-6 første ledd d og § 12-4 tredje ledd.

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 82 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.41)

Presidenten: Det voteres over A § 12-8. Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 85 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.00)

Presidenten: Det voteres over resten av A.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget våren 2024 med en vurdering av forslag om hvordan studenter som selv ønsker det, kan få utsatt iverksettelse av vedtak om utestenging fram til eventuelle klager på vedtak er avgjort.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre har varslet subsidiær støtte til tilrådingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr 2, debattert 6. februar 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Kari-Anne Jønnes, Margret Hagerup og Tone Wilhelmsen Trøen om fornyelse av karriereveiledningen i skolen (Innst. 174 S (2023–2024), jf. Dokument 8:18 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Grete Wold satt fram tre forslag på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Det votes over forslagene nr. 2 og 3, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge en plan for hvordan man kan sikre et godt videreutdanningstilbud for rådgivere i skolen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede behov for og organisering av mangfoldsrådgivere slik at man har tilstrekkelig dekning, og at tjenesten blir en naturlig del av skoleverket.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 58 mot 41 stemmer ikke vedtatt. (Voteringsutskrift kl. 15.18.11)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om karriereveileder skal være en egen stillingskategori i skolen, og tydeliggjøre kravene om rådgiverrelevant utdanning og kompetanse for å være rådgiver i sko-

len, for eksempel i henhold til anbefalingene utarbeidet av Utdanningsdirektoratet.»

Fremskrittspartiet, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble vedtatt med 54 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.38)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan ansvaret for rådgivnings- og karriereveiledningstjenesten for hele skoleløpet kan samles og koordineres bedre, og hvordan samarbeidet mellom karriereveiledningen, Nav og arbeids- og næringsliv kan styrkes.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sak nr. 3 [15:19:10]

Referat

- (183) Statsministerens kontor melder at lov om endringer i matloven og kosmetikklova (behandling av personopplysninger og smittesporing m.m.) (Lovvedtak 42 (2023–2024)) – er sanksjonert under 2. februar 2024
Enst.: Vedlegges protokollen.
- (184) Lov om informasjonstilgang m.m. for utvalget som skal granske utenlandsadopsjoner til Norge (Prop. 46 L (2023–2024))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
- (185) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sandra Brufnot, Tina Bru, Mahmoud Farahmand, Tage Pettersen, Erna Solberg og Mari Holm Lønseth om å nedsette en æreskriminalitetskomisjon (Dokument 8:81 S (2023–2024))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
- (186) Nansen-programmet for Ukraina (Meld. St. 8 (2023–2024))
Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten [15:19:32]: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.20.

